

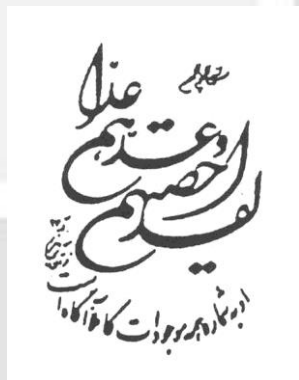
ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز آمار ایران

**بررسی وضعیت سواد و تحصیل جمعیت ۶ ساله و بیشتر
بر اساس سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ - ۱۳۶۵**

مرکز آمار ایران
دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری
گروه سرشماری

مرکز آمار و رایردان

نشانه‌های نشریات مرکز آمار ایران	□
آمار گردآوری نشده است.	-
آمار در دسترس نیست.	000
ذاتاً یا عملاً وجود ندارد.	×
جمع و محاسبه غیر ممکن یا بی‌معنی است.	XX
رقم کمتر از نصف واحد است.	
رقم (نسبت) ناچیز و قابل صرف نظر کردن است.	//
رقم غیر قطعی است.	*
رقم جنبه تخمینی دارد.	**
به دلیل حفظ محرمانگی، رقم قابل انتشار نیست.	⊙

اختلاف در سرجمع‌ها به علت سراسر کردن ارقام است. محاسبه نسبت‌ها و شاخص‌ها قبل از سراسر کردن ارقام صورت گرفته است.

سرشناسه	مرکز آمار ایران. دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری
عنوان و نام پدیدآور	بررسی وضعیت سواد و تحصیل جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر بر اساس سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۹۵-۱۳۶۵/دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری، گروه سرشماری.
مشخصات نشر	تهران: مرکز آمار ایران، دفتر ریاست روابط عمومی و همکاری‌های بین‌الملل، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۸۲ ص.: جدول، نمودار.
فروست	نشریات مرکز آمار ایران؛ ۵۰۳۱.
شابک	۶۰۰۰۰ ریال: 978-600-409-292-0
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
موضوع	آموزش و پرورش -- ایران -- آمار
موضوع	Education-- Iran-- Statistics
موضوع	سطح تحصیلات-- ایران-- آمار
موضوع	Educational attainment-- Iran-- Statistics
شناسه افزوده	مرکز آمار ایران. دفتر ریاست، روابط عمومی و همکاری‌های بین‌الملل
شناسه افزوده	Statistical Centre of Iran. Office of the Head, Public Relations and International cooperation
رده بندی کنگره	HA۴۵۷۰/۲
رده بندی دیویی	۳۷۰/۹۵۵۰۲۱
شماره کتابشناسی ملی	۵۶۹۳۲۷۱

مرکز آمار ایران

بررسی وضعیت سواد و تحصیل جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر بر اساس سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۹۵-۱۳۶۵

تاریخ انتشار: چاپ اول، فروردین ۱۳۹۸

شماره: ۱۲۰ نسخه

شماره مسلسل نشریات مرکز آمار ایران ۵۰۳۱

ناشر: دفتر ریاست، روابط عمومی و همکاری‌های بین‌الملل

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

چاپ در چاپخانه مرکز آمار ایران

نقل قول از مطالب این کتاب با ذکر منبع بلامانع است.

تهران، کدپستی ۱۴۱۴۶۶۳۱۱۱، خیابان دکتر فاطمی، خیابان رهی معیری، تلفن ۸۸۹۶۴۴۷۲

دورنگار: ۸۸۹۶۴۴۷۲

URL: <http://www.amar.org.ir>

E-mail: sci@sci.org.ir

شابک ۰-۲۹۲-۴۰۹-۶۰۰-۹۷۸

ISBN 978-600-409-292-0

پیشگفتار

جهان امروز، جهان علم و اندیشه و عصراندیشمندان و مبتکرین و خلاقان است و تنها به واسطه علم می توان به علل امور پی برد بدیهی است جامعه‌ای موفق و پایدارتر است که زیربنای علمی آن از استحکام بیش‌تری برخوردار باشد و بالطبع هر قدر سطح علم و دانش یک جامعه فزونی یابد، مشکلات و نواقص آن تقلیل پیدا می کند به بیان امروزی، دانش و دانایی ملی، رکن اصلی توسعه، به شمار می‌آید و جامعه زمانی به اهداف خود دست می‌یابد که از طریق توسعه انسانی مسیر خود را هموار کند. امروزه نقش علم و توسعه علمی در توسعه اقتصادی جوامع و ارتباط تنگاتنگ میان این دو برهیچ کس پوشیده نیست، بدین معنا که علم در توسعه اقتصادی نقش اصلی را ایفا می کند و توسعه اقتصادی نیز هسته اصلی تشکیل دهنده یک جامعه توسعه یافته محسوب می شود.

بر این اساس، برخلاف پیشگامان نظریه توسعه، که همواره براهمیت ایجاد و گسترش منابع مادی و کالبدی تأکید داشتند، امروزه، به لحاظ اهمیت سواد و آموزش در زندگی اقتصادی - اجتماعی افراد و جوامع، از هزینه‌های آموزشی به عنوان یک سرمایه گذاری بنیادی یاد می‌شود.

نظریه سرمایه انسانی، ضمن تأکید بر بهره‌ورزا بودن سرمایه گذاری در منابع انسانی، استدلال می‌کند که این سرمایه گذاری ها، سبب افزایش ظرفیت و توان تولید و بهره‌وری افراد می‌شود. از نقطه نظر اقتصادی، گرچه بازگشت سرمایه گذاری در نیروی انسانی، اغلب مستلزم فرایندی طولانی و بلند مدت است، لیکن بازدهی آن بسیار عمیق و گسترده بوده و در تمام کنش‌های فردی و جمعی افراد آموزش دیده (اعم از رفتار، گفتار، خوراک، پوشاک، نرخ جمعیت و ... و در نتیجه کاهش هزینه‌های اقتصادی، بهداشتی، قضایی و ...) انعکاس می‌یابد.

همچنین از آنجا که نیروی انسانی از عوامل اصلی تولید است، این نوع سرمایه گذاری با افزایش سطح مهارت و تخصص نیروی کار، موجب ارتقای کیفیت تولید و نیز بهبود و اثر بخشی در استفاده از منابع مادی و معنوی و بکارگیری بهینه آن‌ها می‌شود. در سال‌های اخیر کشور ایران از نظر رشد و ترقی نگرش نوینی را از دو دیدگاه مورد توجه قرار داده است. نخست ضرورت مشارکت فعالانه مردم در برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی در راه نیل به خودکفایی و دوم اینکه در شرایط کنونی، توسعه کامل منابع نیروی انسانی در یک دوره بلند مدت، بدون فراهم آوردن پایه‌های استوار توسعه و گسترش سواد امکان‌پذیر نمی‌باشد. در حال حاضر تقاضای نیروی انسانی به سرعت در حال افزایش است. توسعه مداوم و سریع اقتصاد در سال‌های آینده حجم تقاضای نیروی انسانی را افزایش می‌دهد. چنین شرایطی ایجاب می‌کند که بهره‌وری کار در بخش‌های کشاورزی، صنایع، ساختمان و بازرگانی برای نوسازی تجهیزات ارتقاء پیدا کند. بی سوادانی نه تنها مانع بزرگی فرا راه توسعه است، بلکه عامل بازدارنده افزایش بهره‌وری است بدون فراهم آوردن ارتقای سواد و اطلاعات مشکل بتوان تخصص و مهارت را در مقیاس وسیع برای پاسخگویی به اقتصاد نوین توسعه، جامعه عمل پوشاند.

این نشریه توسط کارشناسان گروه سرشماری دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری مرکز آمار ایران خانم‌ها مریم پوررضانور، بهناز سرخیل، سودابه زبرجد و آقای داود عباسی تهیه و تنظیم شده است که بدینوسیله از زحمات ایشان صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود. همچنین از خانم مینا بیگی که در تدوین این نشریه همکاری داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌شود.

به امید آن که تهیه این مجموعه مسیر پژوهش را برای مطالعه محققان و برنامه‌ریزان جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی هموار سازد.

دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری

گروه سرشماری

فهرست

صفحه

عنوان

۱۵	فصل ۱: تعاریف، مفاهیم و شاخص‌ها
۲۰	فصل ۲: بررسی وضع سواد و تحول آن طی سال‌های ۱۳۶۵-۱۳۹۵
۲۱	۱-۲- بررسی تغییرات میزان باسوادی کل کشور طی سال‌های ۱۳۶۵-۹۵
۲۲	۲-۲- بررسی میزان باسوادی مردان و زنان ساکن در مناطق شهری و روستایی کشور: ۱۳۶۵-۹۵
۳۰	۳-۲- بررسی میزان باسوادی در استان‌های کشور: ۱۳۸۵-۹۵
۳۶	۴-۲- بررسی تغییرات سطوح تحصیلی: ۱۳۸۵-۹۵
۵۱	۵-۲- بررسی تأثیر سواد بر ازدواج ۱۳۸۵-۱۳۹۵
۵۴	۶-۲- بررسی تأثیر سواد بر وضع فعالیت ۱۳۸۵-۱۳۹۵
۶۰	فصل ۳: بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی در سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵
۶۱	۱-۳- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک مدرک تحصیلی: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵
۶۳	۲-۳- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک جنس: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵
۶۴	۳-۳- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک وضع فعالیت: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵
۶۴	۱-۳-۳- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک وضع فعالیت: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵
۶۷	۲-۳-۳- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی استان‌ها به تفکیک وضع فعالیت: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵
۷۳	۴-۳- بررسی وضع زناشویی جمعیت دارای تحصیلات عالی: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵
۸۳	مراجع

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۲۱	جدول ۱-۲- میزان باسوادی جمعیت ۶ ساله و بیش تر بر حسب جنس و وضع سکونت: ۹۵-۱۳۶۵
۲۲	جدول ۲-۲- توزیع جمعیت باسواد به تفکیک جنس و وضع سکونت: ۹۵-۱۳۶۵
۲۳	جدول ۳-۲- میزان باسوادی بر حسب جنس و گروه‌های سنی در کل کشور: ۹۵-۱۳۶۵
۲۵	جدول ۴-۲- میزان باسوادی بر حسب جنس و گروه‌های سنی در مناطق شهری کشور: ۹۵-۱۳۶۵
۲۵	جدول ۵-۲- میزان باسوادی بر حسب جنس و گروه‌های سنی در مناطق روستایی کشور: ۹۵-۱۳۶۵
۲۶	جدول ۶-۲- میزان شهرنشینی، روستائینشی، باسوادی و تغییرات آن در جمعیت ۶ساله و بیشتر: ۹۵-۱۳۶۵
۲۷	جدول ۷-۲- جمعیت ۶ ساله و بیش تر، جمعیت باسواد و تغییرات آن بر حسب وضع سکونت: ۹۵-۱۳۶۵
۲۸	جدول ۸-۲- میزان بی‌سوادی جمعیت ۶ ساله و بیش تر بر حسب وضع سکونت و جنس: ۹۵-۱۳۶۵
۳۱	جدول ۹-۲- میزان باسوادی بر حسب وضع سکونت در استان‌های کشور: ۱۳۹۵-۱۳۸۵
۳۴	جدول ۱۰-۲- تغییرات میزان باسوادی بر حسب وضع سکونت و استان: ۹۵-۱۳۸۵
۳۵	جدول ۱۱-۲- سهم جمعیت ۶ساله و بیش تر، جمعیت باسواد و بی‌سواد استان از جمعیت کل کشور: ۹۵-۱۳۸۵
۳۶	جدول ۱۲-۲- توزیع افراد باسواد به تفکیک جنس و دوره و مدرک تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵
۳۷	جدول ۱۳-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب دوره و مدرک تحصیلی و جنس: ۹۵-۱۳۸۵
۳۷	جدول ۱۴-۲- توزیع نسبی و درصد تغییرات جمعیت باسواد بر حسب سطوح تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵
۳۸	جدول ۱۵-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سن و دوره و مدرک تحصیلی: ۱۳۸۵
۳۹	جدول ۱۶-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سن و دوره و مدرک تحصیلی: ۱۳۹۰
۴۰	جدول ۱۷-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سن و دوره و مدرک تحصیلی: ۱۳۹۵
۴۲	جدول ۱۸-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سطوح تحصیلی به تفکیک استان: ۱۳۸۵
۴۴	جدول ۱۹-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سطوح تحصیلی به تفکیک استان: ۱۳۹۰
۴۶	جدول ۲۰-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سطوح تحصیلی به تفکیک استان: ۱۳۹۵
۴۸	جدول ۲۱-۲- تغییرات سطوح تحصیلی افراد باسواد به تفکیک استان: ۹۰-۱۳۸۵
۴۹	جدول ۲۲-۲- تغییرات سطوح تحصیلی افراد باسواد به تفکیک استان: ۹۵-۱۳۹۰
۵۱	جدول ۲۳-۲- پیش‌رسی ازدواج در بین جمعیت ۱۰ ساله و بیش تر باسواد و بی‌سواد: ۹۵-۱۳۸۵
۵۲	جدول ۲۴-۲- وضعیت ازدواج جمعیت ۱۰ساله و بیش تر بر حسب جنس و سواد: ۹۵-۱۳۸۵
۵۳	جدول ۲۵-۲- توزیع نسبی مردان ۱۰ ساله و بیش تر باسواد به تفکیک وضع زناشویی و سن: ۹۵-۱۳۸۵
۵۳	جدول ۲۶-۲- توزیع نسبی زنان ۱۰ ساله و بیش تر با سواد به تفکیک وضع زناشویی و سن: ۹۵-۱۳۸۵
۵۴	جدول ۲۷-۲- توزیع نسبی مردان ۱۰ ساله و بیش تر بی‌سواد به تفکیک وضع زناشویی و سن: ۹۵-۱۳۸۵
۵۴	جدول ۲۸-۲- توزیع نسبی زنان ۱۰ ساله و بیش تر بی‌سواد به تفکیک وضع زناشویی و سن: ۹۵-۱۳۸۵
۵۵	جدول ۲۹-۲- توزیع نسبی جمعیت باسواد ۱۰ ساله و بیش تر بر حسب سن و وضع فعالیت: ۹۵-۱۳۸۵
۵۶	جدول ۳۰-۲- توزیع نسبی جمعیت بی‌سواد ۱۰ ساله و بیش تر بر حسب سن و وضع فعالیت: ۹۵-۱۳۸۵
۶۲	جدول ۱-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک جنس، مدرک تحصیلی و وضع سکونت: ۹۵-۱۳۸۵
۶۴	جدول ۲-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور به تفکیک جنس و مدرک تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵
۶۵	جدول ۳-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور به تفکیک وضع سکونت، جنس و وضع فعالیت: ۹۵-۱۳۸۵
۶۸	جدول ۴-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور بر حسب وضع فعالیت به تفکیک استان: ۱۳۸۵
۷۰	جدول ۵-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور بر حسب وضع فعالیت به تفکیک استان: ۱۳۹۰
۷۲	جدول ۶-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور بر حسب وضع فعالیت به تفکیک استان: ۱۳۹۵
۷۳	جدول ۷-۳- وضعیت زناشویی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک جنس: ۹۵-۱۳۸۵
۷۴	جدول ۸-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ساله و بیش تر مرد دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان ۱۳۸۵
۷۵	جدول ۹-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ساله و بیش تر زن دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۸۵
۷۷	جدول ۱۰-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ساله و بیش تر مرد دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۹۰
۷۸	جدول ۱۱-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ساله و بیش تر زن دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۹۰
۸۰	جدول ۱۲-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ساله و بیش تر مرد دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۹۵
۸۱	جدول ۱۳-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ساله و بیش تر زن دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۹۰

فهرست شکل ها

صفحه

عنوان

- شکل ۱-۲- میزان باسواد جمعیت ۶ ساله و بیش تر بر حسب وضع سکونت: ۹۵-۱۳۶۵ ۲۱
- شکل ۲-۲- توزیع جمعیت باسواد به تفکیک جنس: ۹۵-۱۳۶۵ ۲۲
- شکل ۳-۲- هرم سنی جمعیت باسواد به تفکیک جنس در سال های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ ۲۴
- شکل ۴-۲- هرم سنی جمعیت باسواد به تفکیک جنس در سال های ۱۳۶۵ و ۱۳۹۵ ۲۴
- شکل ۵-۲- مقایسه میزان شهرنشینی، روستائینشی و میزان باسواد این مناطق: ۹۵-۱۳۶۵ ۲۷
- شکل ۶-۲- روند تعداد جمعیت ۶ ساله و بیش تر و جمعیت باسواد کشور: ۹۵-۱۳۶۵ ۲۸
- شکل ۷-۲- هرم سنی جمعیت بی سواد به تفکیک جنس در سال های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ ۲۹
- شکل ۸-۲- هرم سنی جمعیت بی سواد به تفکیک جنس در سال های ۱۳۶۵ و ۱۳۹۵ ۲۹
- شکل ۹-۲- میزان باسواد به تفکیک استان: ۹۵-۱۳۸۵ ۳۲
- شکل ۱۰-۲- توزیع جمعیت بر حسب سن و دوره های تحصیلی: ۱۳۸۵ ۳۸
- شکل ۱۱-۲- توزیع جمعیت بر حسب سن و دوره های تحصیلی: ۱۳۹۰ ۴۰
- شکل ۱۲-۲- توزیع جمعیت بر حسب سن و دوره های تحصیلی: ۱۳۹۵ ۴۱
- شکل ۱۳-۲- جمعیت ۶ ساله و بیش تر استان ایلام بر حسب دوره و مدرک تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵ ۵۰
- شکل ۱۴-۲- جمعیت ۶ ساله و بیش تر استان بوشهر بر حسب دوره و مدرک تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵ ۵۱
- شکل ۱-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک مدرک تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵ ۶۲
- شکل ۲-۳- توزیع نسبی جمعیت مرد دارای تحصیلات عالی به تفکیک مدرک تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵ ۶۳
- شکل ۳-۳- توزیع نسبی جمعیت زن دارای تحصیلات عالی به تفکیک مدرک تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵ ۶۳
- شکل ۴-۳- توزیع نسبی جمعیت کل کشور دارای تحصیلات عالی به تفکیک وضع فعالیت: ۹۵-۱۳۸۵ ۶۵
- شکل ۵-۳- توزیع نسبی جمعیت شهری دارای تحصیلات عالی به تفکیک وضع فعالیت: ۹۵-۱۳۸۵ ۶۶
- شکل ۶-۳- توزیع نسبی جمعیت روستایی دارای تحصیلات عالی به تفکیک وضع فعالیت: ۹۵-۱۳۸۵ ۶۶

مقدمه

در عصر حاضر، ارتقای سواد و اطلاعات افراد جامعه به عنوان یکی از مسائل مهم دستیابی به توسعه مورد توجه اکثر سیاستگذاران و پژوهشگران اقتصادی و اجتماعی کشورها است. بررسی‌ها نشان می‌دهد هرگونه برنامه‌ریزی آموزشی بدون مطالعه و کنکاش در ساختار جمعیت باسواد و روند تغییرات آن امکان پذیر نمی‌باشد. علاوه بر آگاهی به تعداد و ساختار و ویژگی‌های جمعیت باسواد و دارای تحصیلات عالی، سطح سواد و ارتباط آن با نیازهای جامعه برای برنامه‌ریزان و سیاستگذاران از اهمیت به‌سزایی برخوردار می‌باشد.

نشریه حاضر پژوهشی پهنانگر و توصیفی و اسنادی است. با توجه به اهمیت بررسی دقیق جمعیت باسواد جهت استفاده در برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری‌های آموزشی از یک سو و گستردگی مطالب از سوی دیگر تلاش شده است مطالب در سه بخش ارائه شود.

- بخش اول به تعاریف و مفاهیم و شاخص‌های بکار رفته و ارائه نکات کلی اختصاص دارد.
- بخش دوم به منظور بررسی روند تغییرات میزان باسوادی طی سال‌های بعد از انقلاب به مطالعه ویژگی‌ها و روند تغییرات جمعیت باسواد ۶ ساله و بیش‌تر در کل کشور، استان‌ها و نقاط شهری و روستایی طی سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ پرداخته شده است.
- بخش سوم به بررسی ویژگی‌ها و روند تغییرات جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور (دانشجویان و فارغ‌التحصیلان آموزش عالی) و ویژگی‌های اجتماعی تحصیل کرده‌های دوره عالی در طی سه سرشماری ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ می‌پردازد.

فصل ۱

تعاریف، مفاهیم و شاخص‌ها

تعاریف، مفاهیم و شاخص‌ها

تعاریف و مفاهیم بکار رفته در این نشریه بر اساس تعاریف و مفاهیم استاندارد بین‌المللی و بکار رفته در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ می‌باشد.

باسواد

کسانی که می‌توانند به فارسی یا هر زبان دیگری متن ساده‌ای را بخوانند و بنویسند خواه مدرک رسمی داشته یا نداشته باشند، باسواد تلقی می‌شوند.

همه محصلان از جمله نوآموزان سال اول ابتدایی و سوادآموزان نهضت سوادآموزی نیز باسواد به حساب می‌آیند.

در حال تحصیل

کسی "در حال تحصیل" تلقی می‌شود که طبق برنامه‌های رسمی آموزشی کشور جمهوری اسلامی ایران به تحصیل مشغول باشد. افرادی که در خارج از کشور به تحصیل اشتغال دارند و همچنین طلاب حوزه‌های علمیه و سوادآموزان نهضت سوادآموزی نیز، در حال تحصیل محسوب می‌شوند.

دوره یا مدرک تحصیلی

دوره یا مدرک تحصیلی برای افراد در حال تحصیل و افراد غیر محصل بر اساس سطوح، چارچوب‌ها و توصیه‌های طبقه‌بندی بین‌المللی سطوح آموزشی^(۱) و انطباق آن با نظام آموزشی کشور در گذشته و حال، تنظیم شده است. مشروح مصادیق سطوح و دوره‌های تحصیلی در نشریه «طبقه‌بندی سطوح آموزشی و رشته‌های تحصیلی ایران بر اساس ISCED-۹۷» موجود است.

وضع فعالیت

شاغل: فردی که مطابق با تعریف کار و مصادیق آن در ۷ روز گذشته حداقل یک ساعت کار کرده، هر چند در شغل معمولی خود کار نکرده باشد، شاغل محسوب می‌شود. منظور از کار، آن دسته از فعالیت‌های اقتصادی (فکری یا بدنی) است که به منظور کسب درآمد (نقدی یا غیرنقدی) انجام شود و هدف آن تولید کالا یا ارائه خدمت باشد.

علاوه بر این، افراد دارای شرایط زیر نیز شاغل به حساب می‌آیند:

- افرادی که دارای شغلی هستند ولی در ۷ روز گذشته حداقل یک ساعت کار نکرده‌اند.
- افرادی که در فعالیتهای کشاورزی برای خود کار می‌کنند و به دلیل فصلی بودن کارشان در ۷ روز گذشته کار نکرده‌اند.
- افرادی که به دلیل نوبتی بودن کارشان در ۷ روز گذشته سرکار خود نرفته‌اند.
- افرادی که از سازمان محل کار خود بورسیه تحصیلی گرفته‌اند و مشغول به تحصیل هستند و به این دلیل در ۷ روز گذشته کار نکرده‌اند.
- افرادی که به دلیل مرخصی، تعطیلات، بیماری و مسافرت و ... در ۷ روز گذشته سرکار خود نرفته‌اند.
- افرادی که به دلایلی نظیر تغییرات موقت سازمانی یا خرابی دستگاه‌ها و ماشین‌آلات، نداشتن مشتری یا سفارش کار به طور موقت سرکار نرفته‌اند.
- افرادی که از کار خود معلق شده‌اند ولی پیوند رسمی شغلی دارند.

وضع زناشویی

دارای همسر: زنان یا مردانی که عقد کرده‌اند (دائم یا موقت)، حتی اگر زندگی مشترک را آغاز نکرده باشند، دارای همسر محسوب می‌شوند.

^۱ International Standard Classification Of Education

بی‌همسر به دلیل فوت همسر: زنان یا مردانی که همسرشان فوت کرده است و تا زمان سرشماری مجدداً ازدواج نکرده‌اند، بی‌همسر به دلیل فوت همسر شناخته می‌شوند.

بی‌همسر به دلیل طلاق: زنان یا مردانی که از همسر خود به دلیل طلاق جدا شده و تا زمان سرشماری مجدداً ازدواج نکرده‌اند، بی‌همسر به دلیل طلاق تلقی می‌شوند.

هرگز ازدواج نکرده: زنان یا مردانی که تا زمان سرشماری همسر اختیار نکرده‌اند، هرگز ازدواج نکرده شناخته می‌شوند. زنان یا مردانی که نامزد شده ولی هنوز عقد نکرده‌اند، در این گروه قرار می‌گیرند.

فارغ التحصیل: فارغ التحصیل به فردی گفته می‌شود که آموزش‌های علمی و عملی مربوط به یک دوره آموزش رسمی را فرا گرفته و حائز شرایط دریافت گواهینامه آن دوره شناخته می‌شود.

شاخص‌های بکار رفته

میزان باسوادی

این میزان در هر جامعه از تقسیم تعداد افراد باسواد در یک سن یا گروه سنی معین به جمعیت آن سن یا گروه سنی به دست می‌آید و معمولاً به صورت "درصد" بیان می‌شود.

پیش‌رسی ازدواج

این شاخص در این مجموعه از تقسیم جمعیت ۱۹-۱۰ ساله حداقل یک بار ازدواج کرده به کل جمعیت ۱۹-۱۰ ساله و ضرب آن در عدد ۱۰۰ به دست می‌آید.

سه‌م جمعیت

این شاخص از تقسیم جمعیت هر استان به کل جمعیت کشور و ضرب آن در عدد ۱۰۰ به دست می‌آید.

سه‌م جمعیت باسواد

این شاخص از تقسیم جمعیت باسواد هراستان به کل جمعیت باسواد و ضرب آن در عدد ۱۰۰ به دست می‌آید.

سه‌م جمعیت بی‌سواد

این شاخص از تقسیم جمعیت بی‌سواد هراستان به کل جمعیت بی‌سواد کشور و ضرب آن در عدد ۱۰۰ به دست می‌آید.

میزان شهرنشینی

این شاخص از نسبت تعداد جمعیت ساکن در نقاط شهری به جمعیت کل کشور به دست می‌آید.

میزان روستانشینی

این شاخص از نسبت تعداد جمعیت ساکن در نقاط روستایی به جمعیت کل کشور به دست می‌آید.

در تهیه این نشریه نکات زیر در نظر گرفته شده و لازم است در مقایسه و بکارگیری شاخص‌ها به آن توجه شود:

- منظور از افراد دارای تحصیلات عالی، کلیه دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی است. همچنین افراد با تحصیلات حوزوی در سطوح یک، دو، سه علوم دینی و دوره اول و دوم خارج نیز در گروه افراد با تحصیلات عالی قرار دارند.
- کلیه جداول استخراج شده مربوط به جمعیت دارای تحصیلات عالی در سال ۱۳۸۵ به دلیل سرشماری توأم با نمونه‌گیری "برآورد" است که در عنوان جداول و در داخل متن از ذکر آن خودداری شده است.

- اختلاف در سرجمع‌ها به علت اظهار نشده است که به خاطر محدودیت فضا آورده نشده است.
- تا قبل از سال ۱۳۹۰ سرشماری هر ده سال یکبار انجام می‌شد (بجز طرح جاری جمعیت که در سال ۱۳۷۰ انجام شد) سرشماری‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ با فاصله ۵ سال انجام شدند، لذا در بررسی و تطبیق شاخص‌ها توجه به این نکته اهمیت دارد.
- در فاصله سال‌های ۹۰-۱۳۸۵ استان البرز از استان تهران جدا شد، اطلاعات استان البرز از استان تهران تفکیک و برای سال ۱۳۸۵ به صورت جداگانه بازسازی شده است.
- در فاصله سال‌های ۹۵-۱۳۹۰ شهرستان طبس از استان یزد جدا شد و به استان خراسان جنوبی ملحق گردید، اطلاعات استان‌های یزد و خراسان جنوبی برای سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ نیز به صورت بازسازی تهیه شده است.
- تقسیمات کشوری و محدوده‌های جغرافیایی طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ تغییر کرد و تعدادی روستا به شهر تبدیل شد به طوری که تعداد شهرها، از ۱۰۱۲ در سال ۱۳۸۵ به ۱۲۴۲ شهر (بجز ری و تجریش و شهر مقاومت) در سال ۱۳۹۵ رسیده است.
- جمع‌آوری اطلاعات سرشماری بر حسب وضع سکونت شامل جمعیت ساکن و غیر ساکن است با توجه به این که حجم این گروه در کل جمعیت کم و همچنین بیش‌تر جمعیت غیر ساکن را جمعیت عشایر و کوچ رو تشکیل می‌دهند که از لحاظ ویژگی‌های جمعیتی به جمعیت روستایی نزدیک است لذا جمعیت غیر ساکن نیز در جمعیت روستایی در نظر گرفته شده است.

فصل ۲

بررسی وضع سواد و تحول آن طی سال‌های

۱۳۶۵-۱۳۹۵

مرکز آمار ایران

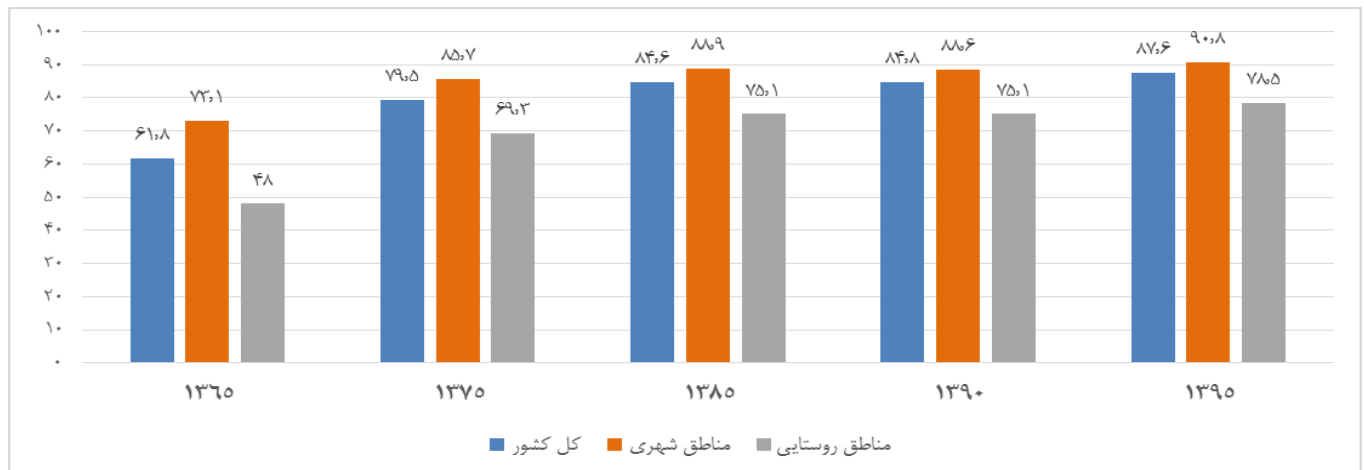
۱-۲- بررسی تغییرات میزان باسوادی کل کشور طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵

وضع سواد در بین افراد جامعه یکی از معیارهای مهم در تعیین میزان توسعه یافتگی کشورها بشمار می‌آید و بررسی روند تغییرات آن بیانگر چگونگی پیشرفت و توسعه نیروی انسانی در آن جامعه است یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها در این زمینه میزان باسوادی است، این میزان در هر جامعه از تقسیم تعداد افراد باسواد در یک سن یا گروه سنی معین به جمعیت آن سن یا گروه سنی به دست می‌آید و معمولاً به صورت «درصد» بیان می‌شود. بررسی این شاخص در سال‌های بعد از انقلاب حاکی از روند افزایشی آن و توجه به مسئله آموزش عمومی در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌های کشور است.

۱-۲- میزان باسوادی جمعیت ۶ ساله و بیش تر بر حسب جنس و وضع سکونت: ۹۵-۱۳۶۵

سال	کل کشور			مناطق شهری			مناطق روستایی		
	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن
..... ۱۳۶۵	۶۱/۸	۷۱	۵۲/۱	۷۳/۱	۸۰/۴	۶۵/۴	۴۸	۵۹/۶	۳۶
..... ۱۳۷۵	۷۹/۵	۸۴/۷	۷۴/۲	۸۵/۷	۸۹/۶	۸۱/۷	۶۹/۳	۷۶/۵	۶۲/۱
..... ۱۳۸۵	۸۴/۶	۸۸/۷	۸۰/۳	۸۸/۹	۹۲/۲	۸۵/۶	۷۵/۱	۸۱/۱	۶۸/۹
..... ۱۳۹۰	۸۴/۸	۸۸/۴	۸۱/۱	۸۸/۶	۹۱/۵	۸۵/۶	۷۵/۱	۸۰/۶	۶۹/۴
..... ۱۳۹۵	۸۷/۶	۹۱	۸۴/۲	۹۰/۸	۹۳/۵	۸۸	۷۸/۵	۸۳/۹	۷۲/۸

جدول ۱-۲ نشان‌دهنده روند تغییرات و افزایش جمعیت باسواد طی سی سال گذشته است بر این اساس میزان باسوادی جمعیت ۶ ساله و بیش تر در سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۶۵ برابر ۶۱/۸ درصد بوده است، که این میزان در سال ۱۳۹۵ به ۸۷/۶ درصد رسیده و افزایش تغییراتی برابر با ۲۵/۸ درصد در طی ۳۰ سال اخیر را نشان می‌دهد. بررسی این شاخص بر حسب جنس نشان می‌دهد ۷۱ درصد مردان و ۵۲/۱ درصد زنان در سال ۱۳۶۵ باسواد بوده‌اند که در سال ۱۳۹۵ به ترتیب به ۹۱/۰ و ۸۴/۲ درصد افزایش یافته است. بر اساس نتایج حاصل از سرشماری سال ۱۳۶۵ میزان باسوادی در مناطق شهری کشور برابر ۷۳/۱ درصد و در مناطق روستایی برابر با ۴۸ درصد بوده این شاخص در سال ۱۳۹۵ به ترتیب با رشدی در حدود ۱۷/۷ و ۳۰/۵ درصد به ۹۰/۸ و ۷۸/۵ درصد رسیده است. شکل ۱-۲- نمودار میزان باسوادی در کل کشور و به تفکیک مناطق شهری و روستایی را طی سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ نشان می‌دهد، همان‌طور که ملاحظه می‌شود میزان این شاخص طی دوره ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۵ هم در مناطق شهری و هم در مناطق روستایی به شدت افزایش داشته است و پس از آن با شیب ملایمی طی سرشماری‌های بعدی افزایش می‌یابد.

شکل ۱-۲- میزان باسوادی جمعیت ۶ ساله و بیش تر بر حسب وضع سکونت: ۹۵-۱۳۶۵

۲-۲- بررسی میزان باسوادی مردان و زنان ساکن در مناطق شهری و روستایی کشور: ۹۵-۱۳۶۵

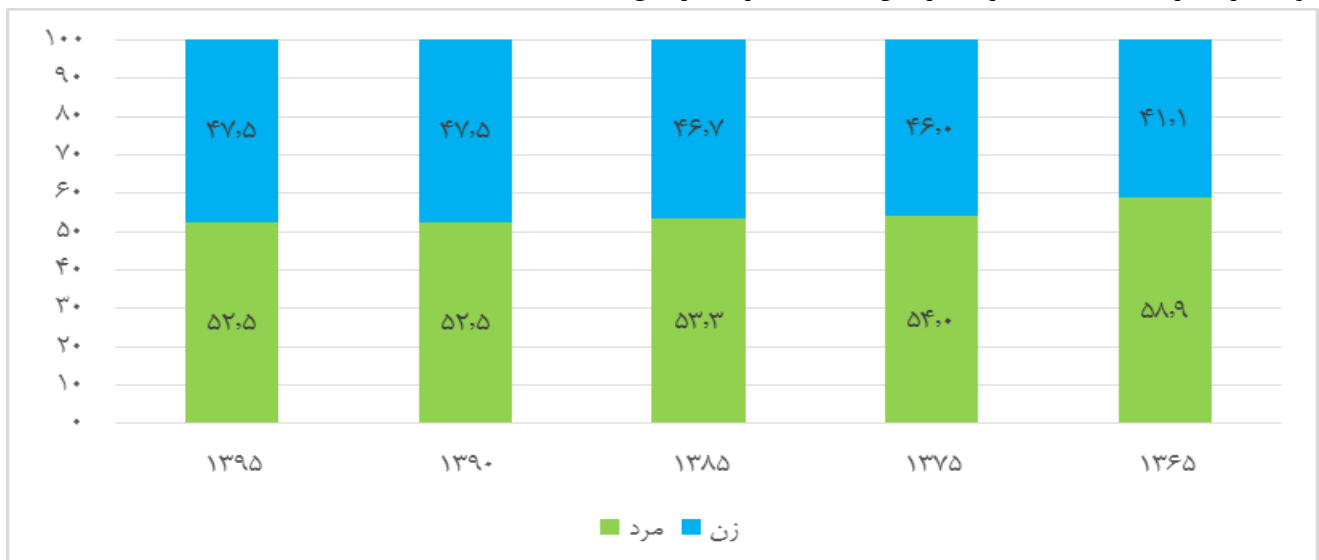
در سال‌های بعد از انقلاب توجه به امر آموزش و توسعه سواد سبب افزایش تعداد باسوادان به ویژه زنان شد. شاخص میزان باسوادی بر حسب جنس نشان دهنده تغییرات و افزایش این شاخص طی این سال‌ها است.

۲-۲- توزیع جمعیت باسواد به تفکیک جنس و وضع سکونت : ۹۵-۱۳۶۵

سال	کل		مناطق شهری		مناطق روستایی	
	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن
۱۳۶۵	۵۸/۹	۴۱/۱	۵۶/۵	۴۳/۵	۶۳/۲	۳۶/۸
۱۳۷۵	۵۴	۴۶	۵۳/۴	۴۶/۷	۵۵/۴	۴۴/۶
۱۳۸۵	۵۳/۳	۴۶/۷	۵۲/۸	۴۷/۳	۵۴/۸	۴۵/۲
۱۳۹۰	۵۲/۵	۴۷/۵	۵۱/۹	۴۸/۱	۵۴/۳	۴۵/۷
۱۳۹۵	۵۲/۵	۴۷/۵	۵۱/۹	۴۸/۱	۵۴/۸	۴۵/۲

جدول ۲-۲ توزیع جمعیت باسواد به تفکیک جنس را نشان می‌دهد بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۶۵ از کل جمعیت باسواد ۵۸/۹ درصد مرد و ۴۱/۱ درصد زن بوده است در حالی که در سال ۱۳۹۵ این شاخص به ۵۲/۵ و ۴۷/۵ درصد تغییر یافته است در واقع طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ فاصله و شکاف بین مردان باسواد و زنان باسواد کاهش چشمگیری داشته است. تغییرات این شاخص در طی این سال‌ها نشان از افزایش تعداد باسوادان زن و نزدیک شدن میزان باسوادی مردان و زنان به یکدیگر دارد به طوری که این شکاف از حدود ۱۷/۸ درصد در سال ۱۳۶۵ به ۵ درصد در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است.

این شاخص در مناطق شهری به ترتیب از ۵۶/۵ و ۴۳/۵ در صد به ۵۱/۹ و ۴۸/۱ در صد و در مناطق روستایی نیز از ۶۳/۲ و ۳۶/۸ به ۵۴/۸ و ۴۵/۲ تغییر یافته است. آمارها نشان می‌دهد بیش‌ترین تفاوت بین میزان باسوادی مردان و زنان در سال ۱۳۶۵ مربوط به مناطق روستایی بوده است، طی این سال‌ها با اقدامات و فعالیت‌های چشمگیر تحولات قابل ملاحظه‌ای در این مورد مشاهده می‌شود به طوری که میزان باسوادی زنان روستایی افزایش و در نتیجه فاصله سواد بین مردان و زنان طی سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۹۵ کاهش داشته و زنان توانسته‌اند در کل باسوادان حدود ۹ درصد ارتقاء یابند (۳۶/۸ درصد در سال ۶۵، ۴۵/۲ درصد در سال ۹۵).

شکل ۲-۲- توزیع جمعیت باسواد به تفکیک جنس : ۹۵-۱۳۶۵

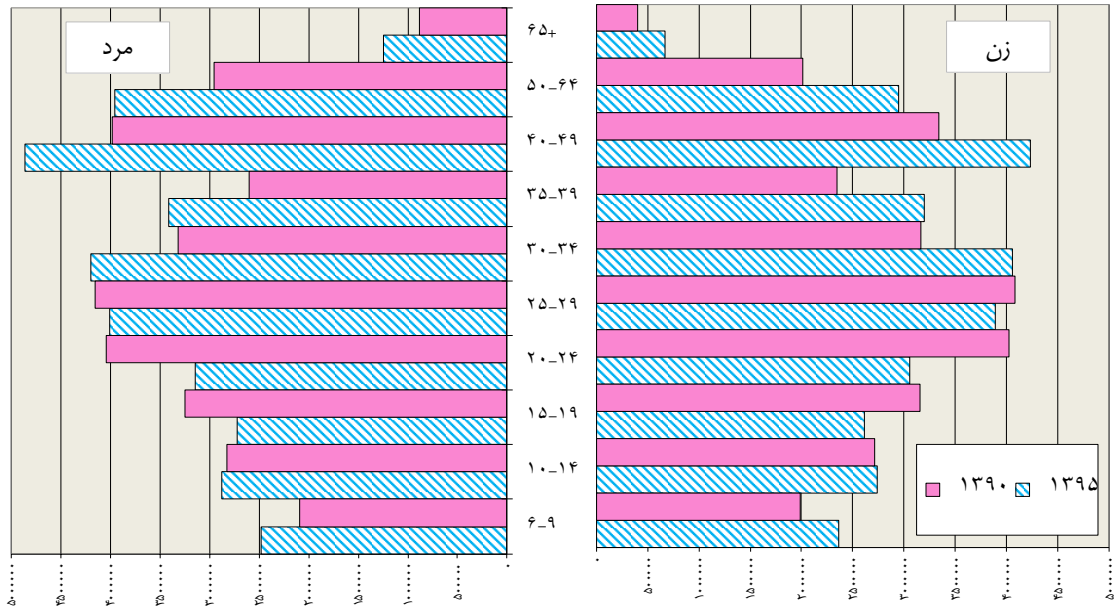
۳-۲- میزان باسوادی برحسب جنس و گروه‌های سنی در کل کشور: ۱۳۶۵-۹۵

۱۳۹۵		۱۳۹۰		۱۳۸۵		۱۳۷۵		۱۳۶۵		گروه سنی
زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	
۹۵/۲	۹۵/۲	۹۱/۸	۹۲/۰	۹۱/۹	۹۲/۳	۹۰/۸	۹۳/۸	۷۷/۱	۸۷/۹ ۶-۹
۹۸/۶	۹۸/۷	۹۷/۶	۹۷/۹	۹۷/۴	۹۷/۹	۹۵	۹۷/۴	۷۸/۸	۹۱ ۱۰-۱۴
۹۷/۸	۹۷/۹	۹۶/۸	۹۷/۱	۹۶/۶	۹۷/۳	۹۲/۶	۹۶/۲	۷۰/۲	۸۶/۲ ۱۵-۱۹
۹۶/۸	۹۷/۲	۹۵/۵	۹۶/۲	۹۵/۷	۹۷	۸۷/۴	۹۴/۳	۵۹/۶	۸۲ ۲۰-۲۴
۹۵/۹	۹۶/۸	۹۴/۵	۹۵/۳	۹۲/۷	۹۶/۱	۸۰/۹	۹۱/۸	۴۸/۲	۷۴/۲ ۲۵-۲۹
۹۵/۳	۹۶/۷	۹۱/۶	۹۴/۴	۸۷/۲	۹۴/۳	۷۳/۴	۸۸/۴	۳۹/۱	۶۷/۸ ۳۰-۳۴
۹۲/۱	۹۵/۶	۸۶/۲	۹۱/۴	۸۰/۲	۹۱/۹	۶۳/۴	۸۲/۶	۳۰/۸	۶۰/۸ ۳۵-۳۹
۸۳/۲	۹۲/۳	۷۵/۵	۸۸/۳	۶۶/۸	۸۵/۵	۴۸/۲	۷۴/۸	۲۰/۷	۴۸ ۴۰-۴۹
۵۹/۹	۸۰/۹	۴۹/۱	۷۴/۴	۴۱/۳	۷۰/۵	۲۳/۳	۵۰/۱	۱۱	۳۰/۶ ۵۰-۶۴
۲۷/۱	۵۱/۷	۱۸/۶	۴۱/۲	۱۶/۱	۳۸/۳	۱۰.۵	۲۹.۷	۷/۲	۲۲/۶ ۶۵+

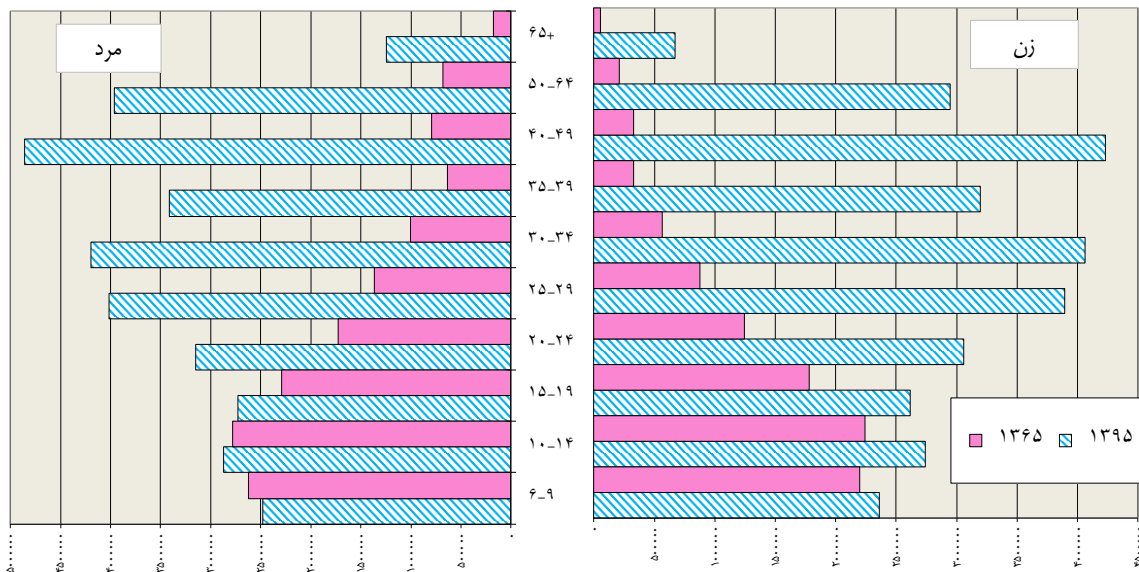
در جدول فوق میزان باسوادی هر یک از گروه‌های سنی مردان و زنان طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ آورده شده، در سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۶۵ حدود ۸۸ درصد مردان ۹-۶ ساله و ۷۷ درصد زنان ۹-۶ ساله باسواد بوده اند در حالی که در سال ۱۳۹۵ حدود ۹۵ درصد مردان و زنان گروه سنی مذکور باسواد بوده اند، تغییرات این شاخص نشان‌دهنده افزایش پوشش تحصیلی جمعیت لازم‌التعلیم طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ است. بررسی میزان باسوادی در گروه‌های سنی حاکی از آن است که بیش‌ترین باسوادان بالای ۶ سال کشور طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ در گروه سنی ۱۴-۱۰ ساله برای هر دو جنس قرار داشتند.

بررسی میزان باسوادی بر حسب گروه‌های سنی نشان می‌دهد طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ هم برای مردان هم برای زنان در گروه‌های سنی ۴۹-۴۰ و ۶۴-۵۰ ساله نسبت به سایر سنین، سهم باسوادان طی این سی سال افزایش قابل توجهی داشته است به طوری که میزان باسوادی در گروه سنی ۴۹-۴۰ ساله از ۴۸ و ۲۰/۷ درصد برای مردان و زنان در سال ۱۳۶۵ به ترتیب به ۹۲/۳ و ۸۳/۲ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است این شاخص برای گروه سنی ۶۴-۵۰ ساله به ترتیب از ۳۰/۶ و ۱۱ درصد برای مردان و زنان در سال ۱۳۶۵ به ۸۰/۹ و ۵۹/۹ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است.

همچنین ملاحظه میزان باسوادی به تفکیک سن در سال‌های ۹۵-۱۳۹۰ نشان می‌دهد برای مردان در تمام گروه‌ها این شاخص افزایش داشته است، به ویژه در سنین ۳۵ ساله و بیش‌تر در تمامی گروه‌های سنی ۵ ساله این شاخص دارای افزایش محسوس بیش از ۴ درصد نسبت به سال ۱۳۹۰ می‌باشد.

شکل ۳-۲- هرم سنی جمعیت باسواد به تفکیک سن و جنس: ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

شکل ۴-۲- هرم سنی جمعیت باسواد به تفکیک سن و جنس: ۱۳۶۵ و ۱۳۹۵

۴-۲- میزان باسوادی برحسب جنس و گروه‌های سنی در مناطق شهری کشور: ۹۵-۱۳۶۵

۱۳۹۵		۱۳۹۰		۱۳۸۵		۱۳۷۵		۱۳۶۵		گروه سنی
زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	
۹۵/۷	۹۵/۷	۹۲/۴	۹۲/۵	۹۳/۱	۹۳/۱	۹۴/۷	۹۵/۵	۹۰/۲	۹۳/۵۶-۹
۹۹/۰	۹۹/۱	۹۸/۴	۹۸/۴	۹۸/۵	۹۸/۵	۹۷/۹	۹۸/۴	۹۲/۲	۹۵/۸۱۰-۱۴
۹۸/۶	۹۸/۵	۹۸/۱	۹۷/۹	۹۸/۳	۹۸/۲	۹۷	۹۷/۹	۸۵/۷	۹۲/۷۱۵-۱۹
۹۸/۰	۹۷/۹	۹۷/۳	۹۷/۲	۹۷/۹	۹۸	۹۳/۹	۹۶/۵	۷۵/۶	۸۹/۶۲۰-۲۴
۹۷/۵	۹۷/۸	۹۶/۸	۹۶/۵	۹۶/۳	۹۷/۷	۸۹/۶	۹۵/۲	۶۵/۴	۸۴/۴۲۵-۲۹
۹۷/۳	۹۷/۷	۹۵/۲	۹۶/۱	۹۲/۷	۹۶/۷	۸۴/۳	۹۳/۲	۵۶/۸	۷۹/۹۳۰-۳۴
۹۵/۴	۹۷/۲	۹۱/۵	۹۴/۰	۸۷/۷	۹۵/۱	۷۷	۸۹/۸	۴۸/۱	۷۵/۱۳۵-۳۹
۸۸/۸	۹۴/۹	۸۳/۳	۹۲/۲	۷۷/۵	۹۱	۶۳/۹	۸۴/۵	۳۴/۴	۶۴/۰۴۰-۴۹
۶۹/۴	۸۶/۷	۶۰/۸	۸۲/۳	۵۴/۱	۸۰/۳	۳۵	۶۴/۱	۱۹/۱	۴۵/۵۵۰-۶۴
۳۵/۶	۶۲/۶	۲۵/۶	۵۲/۹	۲۳	۵۰/۴	۱۶/۶	۴۱/۹	۱۱/۶	۳۴/۶۶۵+

در جدول فوق میزان باسوادی هر یک از گروه‌های سنی مردان و زنان طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ در مناطق شهری آورده شده است. در سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۶۵ حدود ۹۴ درصد مردان و ۹۰ درصد زنان ۹-۶ ساله باسواد بوده‌اند در حالی که در سال ۱۳۹۵ حدود ۹۶ درصد مردان و زنان گروه سنی مذکور باسواد بوده‌اند، مقایسه تغییرات این شاخص نشان دهنده افزایش این شاخص طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ برای هر دو جنس و در تمامی گروه‌های سنی بوده است. بررسی میزان باسوادی در گروه‌های سنی حاکی از آن است که بیشترین میزان باسوادی بالای ۶ سال کشور طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ در گروه سنی ۱۴-۱۰ ساله برای هر دو جنس قرار داشتند. بررسی میزان باسوادی بر حسب گروه‌های سنی ۵ ساله نشان می‌دهد در طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ افزایش میزان باسوادی در گروه‌های سنی به تدریج از گروه سنی ۶-۹ ساله تا گروه سنی ۶۴-۵۰ ساله شدت می‌یابد، به طوری که این تغییرات با حدود ۴۱ درصد افزایش برای مردان در گروه سنی ۶۴-۵۰ ساله از ۴۵/۵ درصد در سال ۱۳۶۵ به ۸۶/۷ درصد در سال ۱۳۹۵ و با حدود ۵۰ درصد افزایش برای زنان در همین گروه سنی، از ۱۹/۱ درصد در سال ۱۳۶۵ به ۶۹/۴ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است.

۵-۲- میزان باسوادی برحسب جنس و گروه‌های سنی در مناطق روستایی کشور: ۹۵-۱۳۶۵

۱۳۹۵		۱۳۹۰		۱۳۸۵		۱۳۷۵		۱۳۶۵		گروه سنی
زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	
۹۳/۸	۹۴/۰	۹۰/۵	۹۱/۰	۸۹/۸	۹۰/۶	۸۵/۴	۹۱/۴	۶۳/۹	۸۲/۳۶-۹
۹۷/۵	۹۷/۸	۹۵/۹	۹۶/۸	۹۵/۴	۹۶/۸	۹۰/۵	۹۵/۹	۶۵/۵	۸۶/۳۱۰-۱۴
۹۵/۵	۹۶/۴	۹۳/۹	۹۵/۴	۹۳/۲	۹۵/۶	۸۶/۰	۹۳/۶	۵۲/۵	۷۸/۶۱۵-۱۹
۹۳/۵	۹۵/۴	۹۰/۹	۹۳/۹	۹۰/۵	۹۴/۸	۷۷/۵	۹۰/۸	۳۶/۲	۷۱/۳۲۰-۲۴
۹۱/۰	۹۴/۴	۸۸/۱	۹۲/۲	۸۴/۱	۹۲/۶	۶۵/۰	۸۵/۴	۲۱/۸	۵۷/۴۲۵-۲۹
۸۸/۳	۹۳/۲	۸۱/۴	۸۹/۷	۷۳/۹	۸۸/۶	۵۰/۴	۷۷/۸	۱۳/۱	۴۶/۸۳۰-۳۴
۸۱/۲	۹۰/۳	۷۱/۵	۸۴/۰	۶۰/۲	۸۲/۹	۳۵/۵	۶۶/۷	۷/۴	۳۶/۹۳۵-۳۹
۶۵/۰	۸۳/۵	۵۱/۵	۷۵/۸	۳۸/۲	۶۹/۵	۱۹/۶	۵۳/۰	۴/۰	۲۵/۴۴۰-۴۹
۳۰/۱	۶۱/۰	۱۸/۷	۵۰/۱	۱۴/۱	۴۵/۲	۵/۹	۲۷/۷	۲/۰	۱۵/۱۵۰-۶۴
۶/۴	۲۵/۲	۳/۴	۱۸/۰	۳/۷	۱۸/۸	۱/۸	۱۵	۱/۷	۱۰/۶۶۵+

در جدول ۵-۲ میزان باسوادی گروه‌های مختلف سنی مردان و زنان در نقاط روستایی طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ آورده شده است، در سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۶۵ حدود ۸۲ درصد مردان و ۶۴ درصد زنان ۹-۶ ساله باسواد بوده‌اند در حالی که در سال ۱۳۹۵

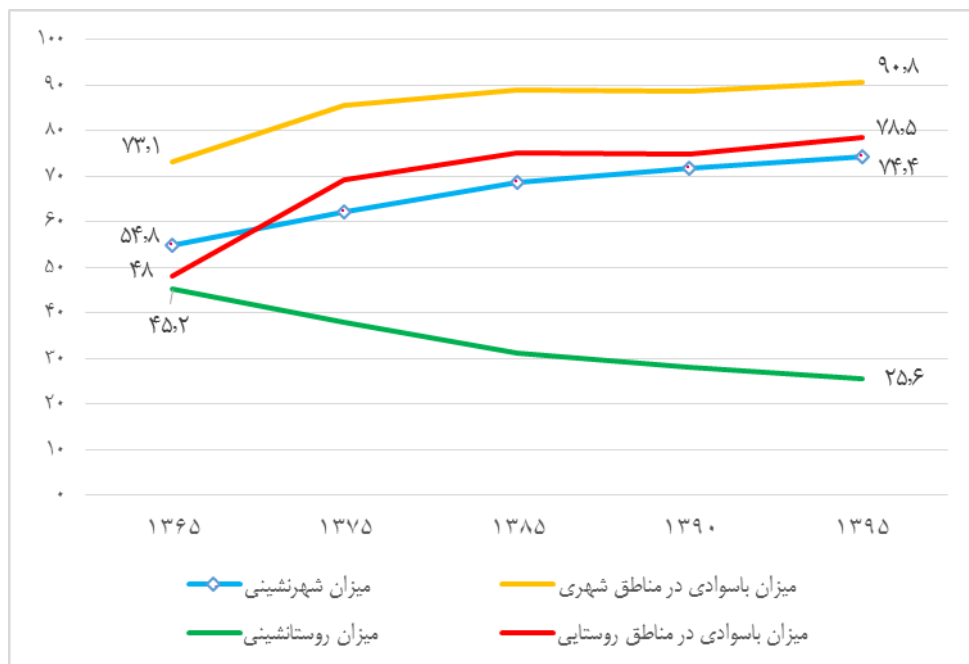
حدود ۹۴ در صد مردان و زنان گروه سنی مذکور باسواد بوده اند. تغییرات این شاخص نشان دهنده افزایش پوشش تحصیلی جمعیت لازم تعلیم طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ به خصوص در نقاط روستایی است. بررسی میزان باسوادی در گروه‌های سنی این نقاط حاکی از آن است که بیش‌ترین باسوادان بالای ۶ سال طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ مانند کل کشور در گروه سنی ۱۴-۱۰ ساله بوده‌اند.

بررسی میزان باسوادی بر حسب گروه‌های سنی در مردان روستایی نشان می‌دهد در گروه‌های سنی ۳۹-۳۵ و ۴۹-۴۰ ساله مردان، نسبت به سایر سنین میزان باسوادی افزایش قابل توجهی داشته است به طوری که میزان باسوادی در گروه سنی ۳۹-۳۵ ساله از ۳۶/۹ درصد در سال ۱۳۶۵ به ۹۰/۳ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است و در گروه سنی ۴۹-۴۰ ساله از حدود ۲۵,۴ درصد در سال ۱۳۶۵ به ۸۳,۵ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است و رشدی بیش از ۳ برابر در طی این سال‌ها داشته است، عمده افزایش این شاخص برای زنان روستایی نیز در گروه‌های سنی ۳۴-۳۰ و ۳۹-۳۵ ساله مشاهده شده است، به طوری که میزان باسوادی در گروه سنی ۳۴-۳۰ ساله از ۱۳/۱ درصد در سال ۱۳۶۵ به ۸۸/۳ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است و رشد حدوداً ۷ برابری را طی این سال‌ها داشته است و در گروه سنی ۳۹-۳۵ ساله از حدود ۷,۴ درصد در سال ۱۳۶۵ به ۸۱,۲ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است به طوری که رشد چشمگیر ۱۱ برابری را در این سال‌ها برای زنان در این گروه سنی مشاهده می‌شود.

۲-۶- میزان شهرنشینی، روستائیشینی، باسوادی و تغییرات آن در جمعیت ۶ساله و بیشتر: ۹۵-۱۳۶۵

شرح	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
میزان شهرنشینی	۵۴/۸	۶۲/۱	۶۸/۸	۷۱/۸	۷۴/۴
میزان باسوادی در مناطق شهری	۷۳/۱	۸۵/۷	۸۸/۹	۸۸/۶	۹۰/۸
میزان روستائیشینی	۴۵/۲	۳۷/۹	۳۱/۲	۲۸/۲	۲۵/۶
میزان باسوادی در مناطق روستایی	۴۸	۶۹/۳	۷۵/۱	۷۵/۰	۷۸/۵
درصد تغییرات شهرنشینی	XX	۷/۳	۶/۷	۳	۲/۶
درصد تغییرات باسوادی شهری	XX	۱۲/۶	۳/۲	-۰/۳	۲/۲
درصد تغییرات روستائیشینی	XX	-۷/۳	-۶/۷	-۳	-۲/۶
درصد تغییرات باسوادی روستایی	XX	۲۱/۳	۵/۸	-۰/۱	۳/۵

جدول ۲-۶ نشان‌دهنده افزایش میزان شهرنشینی توأم با افزایش میزان باسوادی در طی ۳۰ سال گذشته است، میزان شهرنشینی جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر، در سرشماری سال ۱۳۶۵، ۵۴/۸ درصد بوده و در طول ۳۰ سال با افزایش ۱۹,۶ درصدی به ۷۴/۴ در سرشماری ۱۳۹۵ رسیده است در مقابل میزان روستائیشینی با کاهش منفی ۱۹/۶ درصدی از ۴۵/۲ در سال ۱۳۶۵ به ۲۵/۶ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است. با توجه به روند تغییرات در جدول ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش جمعیت شهری، میزان باسوادی جمعیت بالای ۶ سال در نقاط شهری نیز افزایش یافته و از ۷۳/۱ درصد در سال ۱۳۶۵، به ۹۰/۸ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است که ۱۷/۷ درصد طی ۳۰ سال افزایش داشته است در حالی که در مناطق روستایی با وجود کاهش میزان روستائیشینی جمعیت بالای ۶ سال طی سال‌های ۹۵-۱۳۶۵ میزان باسوادی در این نقاط همچنان افزایش داشته است و با افزایشی معادل ۳۰,۵ درصد از ۴۸ به ۷۸/۵ درصد رسیده است.

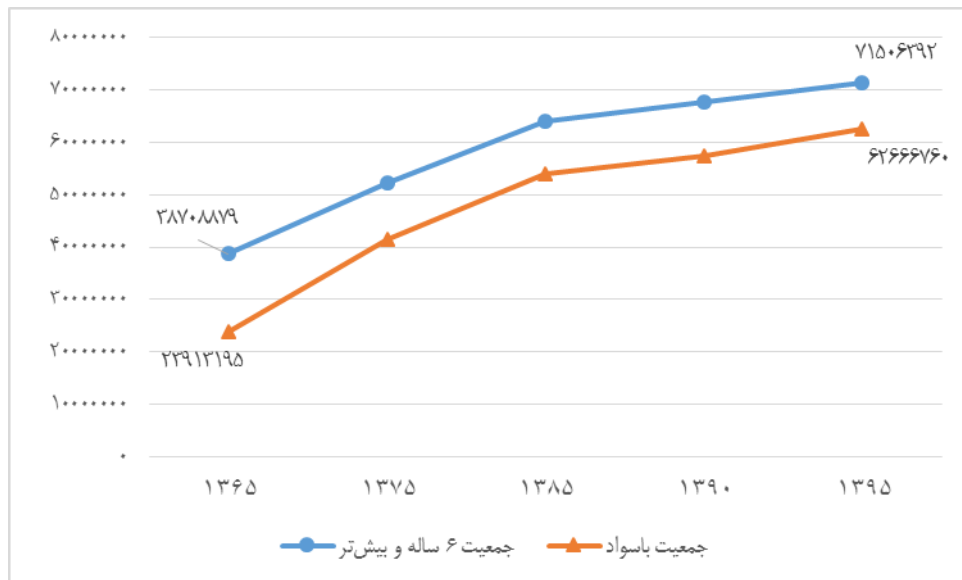

شکل ۲-۵- مقایسه میزان شهرنشینی، روستانشینی و میزان باسوادی این مناطق: ۹۵-۱۳۶۵

۷-۲- جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر، جمعیت باسواد و تغییرات آن بر حسب وضع سکونت: ۹۵-۱۳۶۵

درصد تغییرات نسبی بین دو سرشماری		جمعیت باسواد	جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر	شرح
جمعیت باسواد	جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر			
XX	XX	۲۳۹۱۳۱۹۵	۳۸۷۰۸۸۷۹	۱۳۶۵
XX	XX	۱۵۵۰۶۶۶۶	۲۱۲۱۰۳۰۳	شهری
XX	XX	۸۴۰۶۵۲۹	۱۷۴۹۸۵۷۶	روستایی
۷۳/۹	۳۵/۱	۴۱۵۸۲۲۷۷	۵۲۲۹۴۹۷۹	۱۳۷۵
۷۹/۶	۵۳/۲	۲۷۸۵۶۷۴۰	۳۲۴۹۹۶۴۹	شهری
۶۳/۳	۱۳/۱	۱۳۷۲۵۵۳۷	۱۹۷۹۵۳۳۰	روستایی
۳۰/۱	۲۲/۲	۵۴۰۸۲۱۸۴	۶۳۹۲۰۱۵۷	۱۳۸۵
۴۰/۴	۳۵/۳	۳۹۰۹۶۱۶۵	۴۳۹۶۳۴۶۶	شهری
۹/۲	۰/۸	۱۴۹۸۶۰۱۹	۱۹۹۵۶۶۹۱	روستایی
۶/۱	۵/۹	۵۷۳۶۱۶۸۲	۶۷۶۸۱۸۷۶	۱۳۹۰
۱۰/۱	۱۰/۶	۴۳۰۴۷۹۷۱	۴۸۶۰۹۲۲۸	شهری
-۴/۵	-۴/۴	۱۴۳۱۳۷۱۱	۱۹۰۷۲۶۴۸	روستایی
۹/۲	۵/۷	۶۲۶۶۶۷۶۰	۷۱۵۰۶۳۹۲	۱۳۹۵
۱۲/۲	۹/۵	۴۸۳۰۵۰۸۴	۵۳۲۰۷۵۱۵	شهری
۰/۳	-۴/۱	۱۴۳۶۱۶۷۶	۱۸۲۹۸۸۷۷	روستایی
۱۶۲/۱	۸۴/۷	۳۸۷۵۳۵۶۵	۳۲۷۹۷۵۱۳	۱۳۶۵-۹۵
۲۱۱/۵	۱۵۰/۹	۳۲۷۹۸۴۱۸	۳۱۹۹۷۲۱۲	شهری
۷۰/۸	۴/۶	۵۹۵۵۱۴۷	۸۰۰۳۰۱	روستایی

در جدول ۷-۲ روند تغییرات جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر و سواد آنان طی سال‌های سرشماری آورده شده است در این مدت شدت افزایش نسبی باسوادی بین دو سرشماری بیش از افزایش جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر بوده است به طوری که در سال ۱۳۷۵ نسبت به سال ۱۳۶۵ شاهد افزایش نسبی ۳۵/۱ درصدی جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر و ۷۳/۹ درصدی جمعیت باسواد بوده‌ایم، این روند تا سال ۱۳۹۵ ادامه داشته است ولی با توجه به کم شدن رشد جمعیت از شدت افزایش نسبی باسوادان نیز کاسته شده است به طوری که در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۰، ۵/۷ درصد افزایش نسبی جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر و ۹/۲ درصد افزایش نسبی جمعیت باسواد را مشاهده می‌کنیم. شکل ۶-۲ تعداد جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر و جمعیت باسواد کشور را طی ۳۰ سال گذشته نشان می‌دهد.

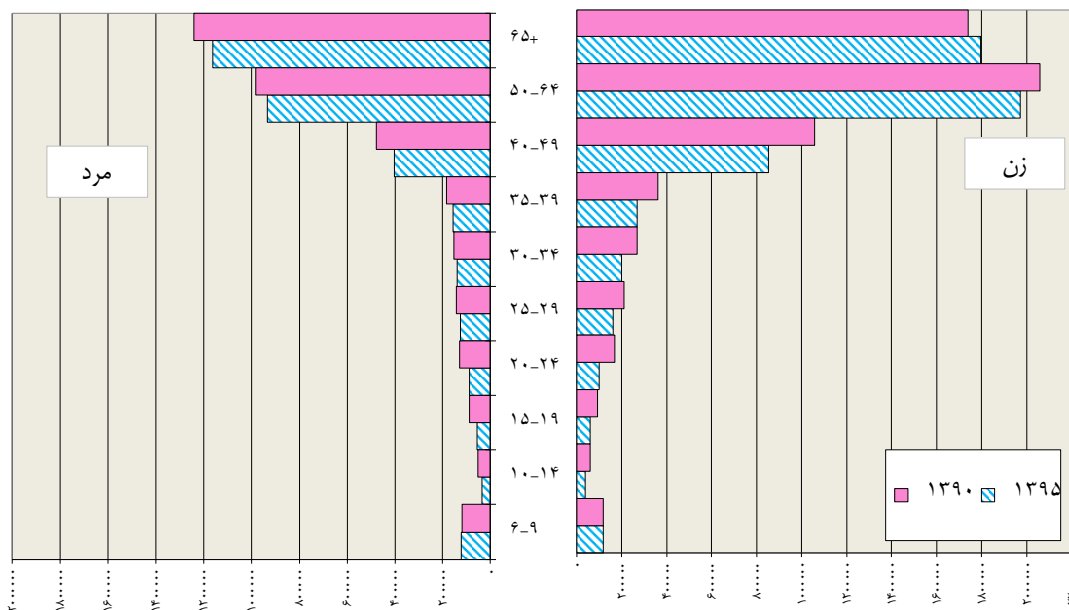

شکل ۶-۲- روند تعداد جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر و جمعیت باسواد کشور : ۱۳۶۵-۹۵

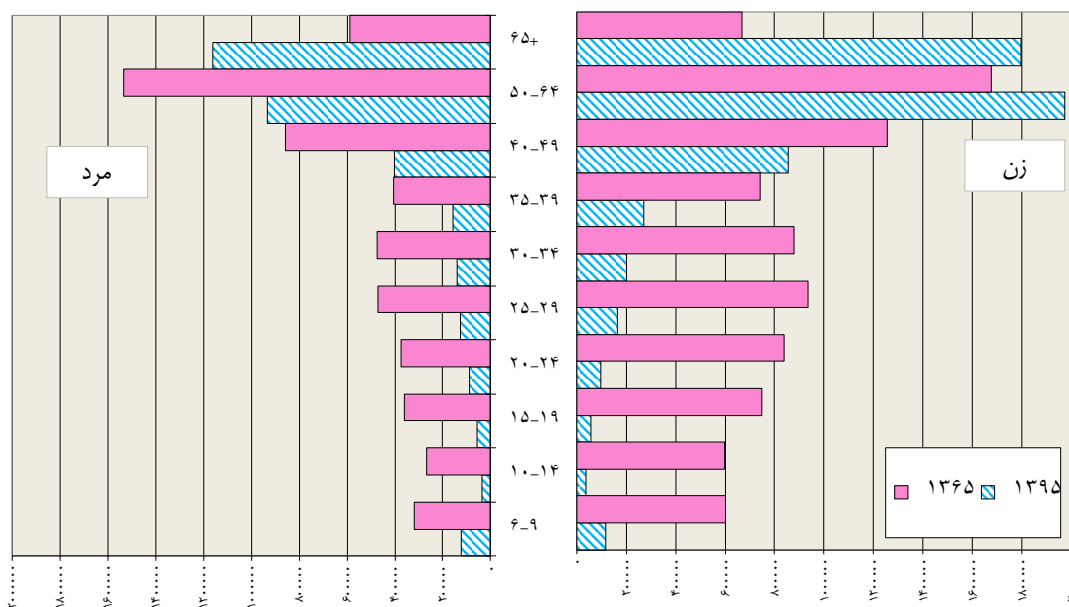
۲-۸- میزان بی‌سوادی جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر بر حسب وضع سکونت و جنس: ۱۳۶۵-۹۵

سال	کل			مناطق شهری			مناطق روستایی		
	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن
۱۳۶۵	۳۷/۷	۲۸/۶	۴۷/۴	۲۶/۴	۱۹/۲	۳۴	۵۱/۵	۴۰/۱	۶۳/۴
۱۳۷۵	۲۰/۵	۱۵/۳	۲۵/۸	۱۴/۳	۱۰/۴	۱۸/۳	۳۰/۷	۲۳/۵	۳۷/۹
۱۳۸۵	۱۵/۴	۱۱/۳	۱۹/۷	۱۱/۱	۷/۸	۱۴/۴	۲۴/۹	۱۸/۹	۳۱/۱
۱۳۹۰	۱۴/۴	۱۰/۵	۱۸/۳	۱۰/۶	۷/۵	۱۳/۷	۲۴	۱۸/۲	۳۰
۱۳۹۵	۱۲/۳	۸/۹	۱۵/۸	۹/۲	۶/۴	۱۱/۹	۲۱/۵	۱۶	۲۷/۱

جدول فوق میزان بی‌سوادی طی ۳۰ سال گذشته را در مناطق جغرافیایی بر حسب جنس نشان می‌دهد بر اساس آمارهای فوق میزان بی‌سوادی در جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر ایران در سرشماری ۱۳۶۵ برابر با ۳۷/۷ درصد در مناطق شهری ۲۶/۴ درصد و در مناطق روستایی بیش از ۵۰ درصد بوده که در سرشماری سال ۱۳۹۵ این شاخص در کل کشور به ۱۲/۳ درصد و در مناطق شهری و روستایی به ترتیب ۹/۲ و ۲۱/۵ درصد کاهش داشته است.

شکل ۷-۲- هرم سنی جمعیت بی‌سواد به تفکیک جنس در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۰

شکل ۸-۲- هرم سنی جمعیت بی‌سواد به تفکیک جنس در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۶۵

کاهش میزان بی‌سوادی در هرم‌های سنی ۷-۲ و ۸-۲ طی سال‌های ۱۳۹۰-۹۵ و ۱۳۶۵-۹۵ نشان داده شده است کاهش چشمگیر جمعیت بی‌سواد در تمام گروه‌های سنی به خصوص در فاصله سال‌های ۱۳۶۵-۹۵ به طور مشخصی وجود دارد.

۳-۲- بررسی میزان باسوادی در استان‌های کشور: ۹۵-۱۳۸۵

با توجه به افزایش باسوادی در کل کشور، تغییرات و رشد آن در استان‌ها و مناطق شهری و روستایی یکسان نبوده و متفاوت است. به منظور شناخت دقیق و تهیه برنامه‌های آموزشی مناسب با هر منطقه لازم است وضعیت هر استان بررسی و روند تغییرات آن در نظر گرفته شود. در جدول ۲-۹ به میزان باسوادی استان‌ها و مناطق شهری و روستایی طی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ پرداخته شده است.

همانگونه که در جدول ۲-۹ ملاحظه می‌شود، در هر سه سرشماری ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ بیشترین میزان باسوادی مربوط به استان تهران به ترتیب با ۹۱،۴ در سال ۱۳۸۵، ۹۰،۵ در سال ۱۳۹۰ و ۹۲،۹ درصد در سال ۱۳۹۵ و کمترین میزان آن مربوط به استان سیستان و بلوچستان به ترتیب با ۶۸، ۷۱،۶ و ۷۶ درصد در این سال‌ها بوده است.

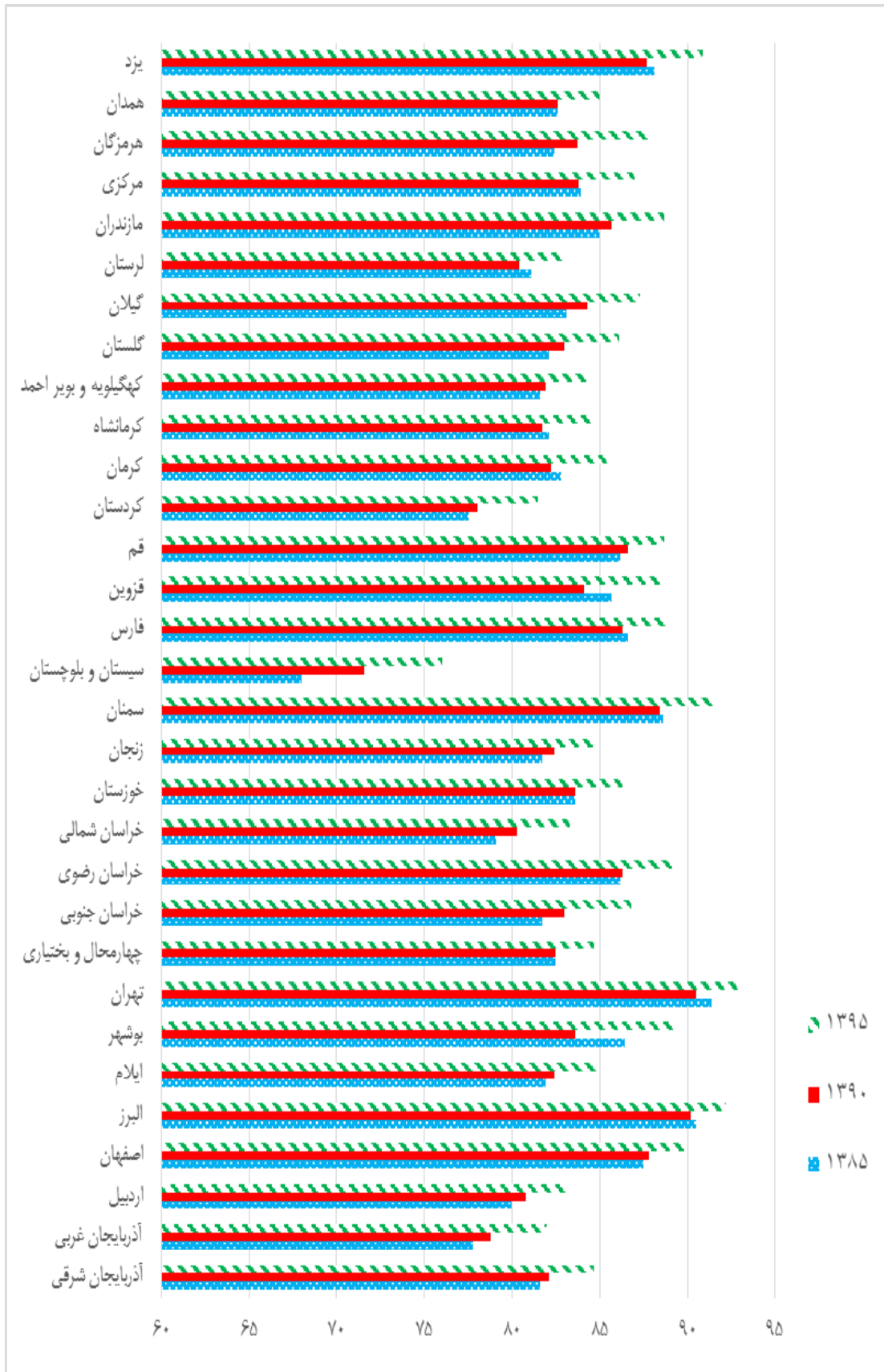
در نقاط شهری این میزان‌ها در هر سه دوره در سطح بالاتری می‌باشد و در سال ۱۳۹۵ میزان باسوادی ۱۶ استان تهران، سمنان، البرز، گیلان، هرمزگان، خراسان جنوبی، مازندران، خراسان رضوی، یزد، فارس، قزوین، اصفهان، مرکزی، بوشهر، گلستان و کهگیلویه و بویراحمد بیش از ۹۰ درصد می‌باشد. کمترین میزان باسوادی در سال ۱۳۹۵ نیز مربوط به استان سیستان و بلوچستان با ۸۴/۲ درصد می‌باشد.

در نقاط روستایی در سال ۱۳۸۵ بیشترین میزان باسوادی مربوط به استان البرز با ۸۲/۸ درصد و کمترین سیستان و بلوچستان با ۵۹/۷ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۰ نیز دو استان البرز و سیستان و بلوچستان بیشترین و کمترین میزان باسوادی نقاط روستایی را دارا بودند. در سال ۱۳۹۵ استان‌های بوشهر، البرز و سمنان با حدود ۸۵ درصد بیشترین میزان باسوادی در نقاط روستایی و استان سیستان و بلوچستان با ۶۸/۲ درصد کمترین میزان باسوادی جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر کشور را داشته‌اند.

۹-۲- میزان باسوادی بر حسب وضع سکونت در استان‌های کشور: ۱۳۸۵-۱۳۹۵

روستایی			شهری			کل			استان
۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	
۷۵٫۸	۷۳٫۳	۷۳٫۵	۸۸٫۱	۸۵٫۹	۸۵٫۵	۸۴٫۷	۸۲٫۱	۸۱٫۶	آذربایجان شرقی
۷۴٫۰	۷۰٫۱	۶۸٫۹	۸۶٫۲	۸۴	۸۳٫۶	۸۲٫۰	۷۸٫۸	۷۷٫۸	آذربایجان غربی
۷۴٫۱	۷۲٫۶	۷۳	۸۷٫۳	۸۵٫۴	۸۵٫۱	۸۳٫۱	۸۰٫۸	۸۰	اردبیل
۸۲٫۱	۷۹٫۲	۷۹٫۱	۹۱٫۰	۸۹٫۲	۸۹٫۲	۸۹٫۹	۸۷٫۸	۸۷٫۵	اصفهان
۸۵٫۰	۸۲٫۲	۸۲٫۸	۹۲٫۸	۹۱٫۱	۹۱٫۴	۹۲٫۲	۹۰٫۲	۹۰٫۵	البرز
۷۷٫۵	۷۴٫۴	۷۴٫۴	۸۸٫۴	۸۶٫۸	۸۶٫۸	۸۴٫۹	۸۲٫۴	۸۱٫۹	ایلام
۸۵٫۲	۸۱٫۵	۸۲٫۱	۹۰٫۸	۸۴٫۶	۸۸٫۸	۸۹٫۲	۸۳٫۶	۸۶٫۴	بوشهر
۸۴٫۳	۷۹٫۴	۸۲	۹۳٫۵	۹۱٫۳	۹۲٫۲	۹۲٫۹	۹۰٫۵	۹۱٫۴	تهران
۷۷٫۴	۷۶٫۱	۷۷٫۲	۸۸٫۷	۸۷٫۱	۸۷٫۵	۸۴٫۷	۸۲٫۵	۸۲٫۵	چهارمحال و بختیاری
۷۹٫۱	۷۳٫۸	۷۲٫۸	۹۲٫۲	۹۰٫۱	۸۹٫۸	۸۶٫۸	۸۳٫۰	۸۱٫۷	خراسان جنوبی
۸۱٫۰	۷۷٫۳	۷۷٫۱	۹۲٫۰	۸۹٫۸	۹۰٫۴	۸۹٫۱	۸۶٫۳	۸۶٫۲	خراسان رضوی
۷۵٫۱	۷۲٫۲	۷۱٫۴	۸۹٫۶	۸۷٫۷	۸۷٫۳	۸۳٫۳	۸۰٫۳	۷۹٫۱	خراسان شمالی
۷۵٫۴	۷۳٫۲	۷۳٫۸	۸۹٫۷	۸۷٫۷	۸۸٫۳	۸۶٫۳	۸۳٫۶	۸۳٫۶	خوزستان
۷۵٫۷	۷۳٫۸	۷۴٫۲	۸۹٫۳	۸۷٫۴	۸۷٫۱	۸۴٫۸	۸۲٫۴	۸۱٫۷	زنجان
۸۴٫۵	۷۸٫۸	۷۸٫۹	۹۳٫۲	۹۱٫۳	۹۱٫۹	۹۱٫۵	۸۸٫۴	۸۸٫۶	سمنان
۶۸٫۲	۶۱٫۸	۵۹٫۷	۸۴٫۲	۸۱٫۴	۷۶٫۴	۷۶٫۰	۷۱٫۶	۶۸	سیستان و بلوچستان
۸۲٫۳	۷۹٫۸	۸۱٫۲	۹۱٫۵	۸۹٫۴	۹۰٫۱	۸۸٫۸	۸۶٫۳	۸۶٫۶	فارس
۸۰٫۶	۷۶٫۹	۷۷٫۳	۹۱٫۴	۸۶٫۷	۸۹٫۶	۸۸٫۶	۸۴٫۱	۸۵٫۷	قزوین
۷۹٫۶	۷۱٫۶	۷۲٫۳	۸۹٫۲	۸۷٫۴	۸۷٫۱	۸۸٫۷	۸۶٫۶	۸۶٫۲	قم
۷۲٫۳	۶۹٫۵	۶۹٫۹	۸۵٫۳	۸۲٫۳	۸۲٫۶	۸۱٫۵	۷۸	۷۷٫۵	کردستان
۷۹٫۹	۷۵٫۲	۷۴٫۵	۸۹٫۳	۸۷٫۲	۸۸٫۷	۸۵٫۴	۸۲٫۲	۸۲٫۸	کرمان
۷۵٫۲	۷۳٫۷	۷۴٫۶	۸۷٫۶	۸۵٫۲	۸۵٫۸	۸۴٫۵	۸۱٫۷	۸۲٫۱	کرمانشاه
۷۷٫۳	۷۴٫۲	۷۴٫۲	۹۰٫۰	۸۸٫۷	۸۹٫۶	۸۴٫۴	۸۱٫۹	۸۱٫۶	کهگیلویه و بویراحمد
۸۱٫۰	۷۷٫۶	۷۶٫۲	۹۰٫۴	۸۸	۸۸٫۱	۸۶٫۱	۸۳	۸۲٫۱	گلستان
۷۸٫۵	۷۴٫۸	۷۴٫۷	۹۲٫۵	۹۰٫۵	۹۰٫۳	۸۷٫۳	۸۴٫۳	۸۳٫۱	گیلان
۷۵٫۷	۷۳٫۴	۷۴٫۱	۸۶٫۹	۸۴٫۸	۸۵٫۸	۸۳٫۰	۸۰٫۴	۸۱٫۱	لرستان
۸۴٫۰	۸۰٫۴	۷۹٫۳	۹۲٫۱	۹۰٫۱	۹۰	۸۸٫۷	۸۵٫۷	۸۵	مازندران
۷۴٫۴	۷۱	۷۲٫۸	۹۰٫۸	۸۸٫۴	۸۹	۸۷٫۰	۸۳٫۸	۸۳٫۹	مرکزی
۸۲٫۳	۷۷٫۴	۷۵٫۷	۹۲٫۴	۸۹٫۸	۸۹٫۸	۸۷٫۸	۸۳٫۷	۸۲٫۴	هرمزگان
۷۷٫۸	۷۵٫۹	۷۶٫۵	۸۹٫۱	۸۷٫۱	۸۷٫۱	۸۵٫۰	۸۲٫۶	۸۲٫۶	همدان
۸۴٫۱	۷۸٫۳	۷۹٫۴	۹۲٫۰	۸۹٫۵	۹۰٫۲	۹۰٫۹	۸۷٫۷	۸۸٫۱	یزد

شکل ۲-۹- میزان باسوادی به تفکیک استان: ۱۳۸۵-۹۵

جدول ۱۰-۲ تغییرات میزان باسوادی استان‌های کشور و مناطق شهری و روستایی را طی دو دوره ۱۳۸۵-۹۰ و ۱۳۹۰-۹۵ نشان می‌دهد. آمارها نشان می‌دهد دو استان بوشهر و قزوین بیش از هر استان دیگری با کاهش باسوادی طی سال‌های ۱۳۸۵-۹۰ مواجه بوده‌اند در مقابل دو استان سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی بیش‌ترین رشد باسوادی را نسبت به سایر استان‌ها در این ۵ سال داشته‌اند. در دوره پنج‌ساله ۱۳۹۰-۹۵ میزان باسوادی در همه استان‌ها افزایش داشته است، کمترین افزایش باسوادی در استان‌های اصفهان، البرز و قم با حدود ۲ درصد افزایش بوده است و بیش‌ترین رشد باسوادی مربوط به استان‌های بوشهر با ۵/۶ درصد افزایش و قزوین با ۴/۵ درصد افزایش بوده است. آمارها طی دو دوره ۱۳۸۵-۹۰ و ۱۳۹۰-۹۵ گویای آن است که در دوره پنج‌ساله اخیر (۱۳۹۰-۹۵) به رشد باسوادی استان‌ها در دوره قبلی (۱۳۸۵-۹۰) توجه شده است، به طوری‌که استان‌های بوشهر و قزوین از استان‌های دارای بیش‌ترین کاهش به استان‌های دارای بیش‌ترین افزایش تبدیل شده‌اند.

۱۰-۲- تغییرات میزان باسوادی بر حسب وضع سکونت و استان: ۹۵-۱۳۸۵

۱۳۹۰-۹۵			۱۳۸۵-۹۰			استان
روستایی	شهری	کل	روستایی	شهری	کل	
۲/۵	۲/۲	۲/۶	-۰/۲	۰/۴	۰/۵	آذربایجان شرقی
۳/۹	۲/۲	۳/۲	۱/۲	۰/۴	۱/۰	آذربایجان غربی
۱/۵	۱/۹	۲/۳	-۰/۴	۰/۳	۰/۸	اردبیل
۲/۹	۱/۸	۲/۱	۰/۱	۰	۰/۳	اصفهان
۲/۸	۱/۷	۲	-۰/۶	-۰/۳	-۰/۳	البرز
۳/۱	۱/۶	۲/۵	۰	۰	۰/۵	ایلام
۳/۷	۶/۲	۵/۶	-۰/۶	-۴/۲	-۲/۸	بوشهر
۴/۹	۲/۲	۲/۴	-۲/۶	-۰/۹	-۰/۹	تهران
۱/۳	۱/۶	۲/۲	-۱/۱	-۰/۴	۰	چهارمحال و بختیاری
۵/۳	۲/۱	۳/۸	۱	۰/۳	۱/۳	خراسان جنوبی
۳/۷	۲/۲	۲/۸	۰/۲	-۰/۶	۰/۱	خراسان رضوی
۲/۹	۱/۹	۳	۰/۸	۰/۴	۱/۲	خراسان شمالی
۲/۲	۲	۲/۷	-۰/۶	-۰/۶	۰	خوزستان
۱/۹	۱/۹	۲/۴	-۰/۴	۰/۳	۰/۷	زنجان
۵/۷	۱/۹	۳/۱	-۰/۱	-۰/۶	-۰/۲	سمنان
۶/۴	۲/۸	۴/۴	۲/۱	۵	۳/۶	سیستان و بلوچستان
۲/۵	۲/۱	۲/۵	-۱/۴	-۰/۷	-۰/۳	فارس
۳/۷	۴/۷	۴/۵	-۰/۴	-۲/۹	-۱/۶	قزوین
۸	۱/۸	۲/۱	-۰/۷	۰/۳	۰/۴	قم
۲/۸	۳	۳/۵	-۰/۴	-۰/۳	۰/۵	کردستان
۴/۷	۲/۱	۳/۲	۰/۷	-۱/۵	-۰/۶	کرمان
۱/۵	۲/۴	۲/۸	-۰/۹	-۰/۶	-۰/۴	کرمانشاه
۳/۱	۱/۳	۲/۵	۰	-۰/۹	۰/۳	کهگیلویه و بویر احمد
۳/۴	۲/۴	۳/۱	۱/۴	-۰/۱	۰/۹	گلستان
۳/۷	۲	۳	۰/۱	۰/۲	۱/۲	گیلان
۲/۳	۲/۱	۲/۶	-۰/۷	-۱	-۰/۷	لرستان
۳/۶	۲	۳	۱/۱	۰/۱	۰/۷	مازندران
۳/۴	۲/۴	۳/۲	-۱/۸	-۰/۶	-۰/۱	مرکزی
۴/۹	۲/۶	۴/۱	۱/۷	۰	۱/۳	هرمزگان
۱/۹	۲	۲/۴	-۰/۶	۰	۰	همدان
۵/۸	۲/۵	۳/۲	-۱/۱	-۰/۷	-۰/۴	یزد

جدول ۱۱-۲ سهم جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر و سهم جمعیت باسواد و بی‌سواد هر استان را از جمعیت متناظر در کل کشور طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ نشان می‌دهد این شاخص نشان می‌دهد هر استان چه سهمی از کل جمعیت بالای شش سال کشور، چه سهمی از باسوادان کل کشور و در آخر چه سهمی از بی‌سوادان بالای شش سال کشور را در خود جای داده است. بر این اساس در بین استان‌ها، استان تهران در طی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ با داشتن بیش‌ترین سهم جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر کل کشور، به ترتیب با ۱۶/۳، ۱۶/۵ و ۱۶/۹ درصد، دارای بیش‌ترین سهم جمعیت باسواد طی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ترتیب با ۱۷/۶، ۱۷/۶ و ۱۸ درصد نیز بوده است.

در همین سال‌ها استان ایلام با ۰/۸، ۰/۷ و ۰/۷ درصد کم‌ترین سهم جمعیت بالای ۶ سال و همچنین کم‌ترین سهم باسوادان کشور را با ۰/۸، ۰/۷ و ۰/۷ درصد دارا بوده است.

۱۱-۲- سهم جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر، جمعیت باسواد و بی‌سواد استان از جمعیت کل کشور: ۹۵-۱۳۸۵

بی‌سواد			باسواد			جمعیت			استان
۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	
۶/۱	۶/۰	۶/۲	۴/۸	۴/۸	۵/۰	۴/۹	۵/۰	۵/۱	آذربایجان شرقی
۵/۹	۵/۸	۵/۸	۳/۸	۳/۸	۳/۷	۴/۱	۴/۱	۴/۰	آذربایجان غربی
۲/۲	۲/۲	۲/۳	۱/۵	۱/۶	۱/۷	۱/۶	۱/۷	۱/۷	اردبیل
۵/۳	۵/۳	۵/۳	۶/۷	۶/۸	۶/۸	۶/۵	۶/۶	۶/۵	اصفهان
۲/۲	۲/۰	۱/۸	۳/۶	۳/۵	۳/۲	۳/۴	۳/۲	۳/۰	البرز
۰/۹	۰/۹	۰/۹	۰/۷	۰/۷	۰/۸	۰/۷	۰/۷	۰/۸	ایلام
۱/۲	۱/۱	۱/۱	۱/۵	۱/۳	۱/۳	۱/۴	۱/۴	۱/۲	بوشهر
۹/۷	۹/۷	۹/۱	۱۸/۰	۱۷/۶	۱۷/۶	۱۶/۹	۱۶/۵	۱۶/۳	تهران
۱/۵	۱/۴	۱/۴	۱/۱	۱/۱	۱/۲	۱/۲	۱/۲	۱/۲	چهارمحال و بختیاری
۱/۰	۱/۱	۱/۲	۰/۹	۰/۹	۰/۹	۰/۹	۱/۰	۱/۰	خراسان جنوبی
۶/۹	۷/۱	۷/۰	۸/۰	۸/۰	۸/۰	۷/۹	۷/۹	۷/۹	خراسان رضوی
۱/۴	۱/۵	۱/۵	۱/۰	۱/۱	۱/۱	۱/۱	۱/۱	۱/۱	خراسان شمالی
۶/۴	۶/۵	۶/۴	۵/۷	۵/۸	۵/۹	۵/۸	۵/۹	۶/۰	خوزستان
۱/۶	۱/۶	۱/۶	۱/۳	۱/۳	۱/۳	۱/۳	۱/۴	۱/۴	زنجان
۰/۶	۰/۶	۰/۶	۰/۹	۰/۹	۰/۹	۰/۹	۰/۸	۰/۸	سمنان
۶/۲	۵/۹	۶/۶	۲/۸	۲/۶	۲/۵	۳/۲	۳/۱	۳/۲	سیستان و بلوچستان
۵/۵	۵/۵	۵/۴	۶/۲	۶/۳	۶/۳	۶/۱	۶/۱	۶/۲	فارس
۱/۵	۱/۵	۱/۵	۱/۶	۱/۶	۱/۶	۱/۶	۱/۶	۱/۶	قزوین
۱/۴	۱/۳	۱/۳	۱/۶	۱/۶	۱/۵	۱/۶	۱/۵	۱/۵	قم
۳/۰	۲/۹	۳/۰	۱/۹	۱/۸	۱/۹	۲/۰	۲/۰	۲/۰	کردستان
۴/۶	۴/۵	۴/۱	۳/۸	۳/۷	۳/۶	۳/۹	۳/۸	۳/۷	کرمان
۳/۱	۳/۹	۳/۱	۲/۴	۲/۵	۲/۶	۲/۵	۲/۶	۲/۷	کرمانشاه
۱/۱	۱/۰	۱/۱	۰/۸	۰/۸	۰/۹	۰/۹	۰/۹	۰/۹	کهگیلویه و بویر احمد
۲/۶	۲/۶	۲/۷	۲/۳	۲/۳	۲/۲	۲/۳	۲/۳	۲/۳	گلستان
۳/۴	۳/۶	۳/۸	۳/۳	۳/۴	۳/۴	۳/۳	۳/۴	۳/۵	گیلان
۳/۰	۳/۱	۳/۰	۲/۱	۲/۲	۲/۳	۲/۲	۲/۳	۲/۴	لرستان
۳/۹	۴/۰	۴/۱	۴/۳	۴/۲	۴/۲	۴/۲	۴/۲	۴/۲	مازندران
۱/۹	۲/۰	۲/۰	۱/۸	۱/۹	۱/۹	۱/۸	۱/۹	۱/۹	مرکزی
۲/۱	۲/۲	۲/۲	۲/۱	۲/۰	۱/۹	۲/۱	۲/۰	۱/۹	هرمزگان
۲/۷	۲/۸	۲/۸	۲/۱	۲/۳	۲/۴	۲/۲	۲/۴	۲/۴	همدان
۱/۰	۱/۰	۱/۰	۱/۴	۱/۴	۱/۴	۱/۴	۱/۳	۱/۳	یزد

۴-۲- بررسی تغییرات سطوح تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵

نسبت افراد در سطوح مختلف تحصیل نشان دهنده ساختار و چگونگی جمعیت باسواد و تعیین‌کننده سطح آموزش در یک جامعه است با بررسی این ساختار برنامه‌ریزی‌های آموزشی و نیازهای جامعه ارزیابی و جهت‌گیری‌های مناسب تعیین می‌شود.

۲-۱۲- توزیع افراد باسواد به تفکیک جنس و دوره و مدرک تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			دوره تحصیلی
زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	
۵۰٫۶	۴۹٫۴	۱۰۰	۵۱٫۲	۴۸٫۸	۱۰۰	۵۰٫۸	۴۹٫۲	۱۰۰	ابتدایی، سواد آموزی
۴۳٫۴	۵۶٫۶	۱۰۰	۴۲٫۹	۵۷٫۱	۱۰۰	۴۱٫۶	۵۸٫۴	۱۰۰	راهنمایی، متوسطه ۱
۴۶٫۹	۵۳٫۱	۱۰۰	۴۷٫۴	۵۲٫۶	۱۰۰	۴۷٫۱	۵۲٫۹	۱۰۰	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی
۴۷٫۵	۵۲٫۵	۱۰۰	۴۷٫۹	۵۲٫۱	۱۰۰	۴۵٫۲	۵۴٫۸	۱۰۰	عالی
									سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و
۴۵٫۳	۵۴٫۷	۱۰۰	۴۲	۵۸	۱۰۰	۴۵٫۸	۵۴٫۲	۱۰۰	اظهار نشده

در جدول ۲-۱۲ مقایسه سطوح مختلف تحصیلی افراد باسواد به تفکیک جنس طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ آورده شده و نشان دهنده توزیع مردان و زنان باسواد در هر دوره تحصیلی است. آمارها حاکی از آن است که زنان در دوره ابتدایی طی سال‌های سرشماری ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ سهم بیش‌تری نسبت به مردان در جمعیت باسواد کشور داشته‌اند. در حالیکه در سایر دوره‌های تحصیلی راهنمایی (متوسطه ۱)، متوسطه ۲ (دیپلم و پیش دانشگاهی) و عالی سهم مردان همواره بیش‌تر از زنان در جمعیت باسواد دوره‌های تحصیلی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ بوده است.

۲-۱۳- توزیع جمعیت باسواد بر حسب دوره و مدرک تحصیلی و جنس: ۹۵-۱۳۸۵

۱۳۹۵		۱۳۹۰		۱۳۸۵		دوره‌های تحصیلی
زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع
۳۱	۲۷٫۳	۳۰٫۱	۲۵٫۹	۳۳٫۱	۲۸٫۱	ابتدایی، سوادآموزی
۱۶٫۶	۱۹٫۶	۱۹٫۴	۲۳٫۴	۲۰٫۶	۲۵٫۳	راهنمایی، متوسطه ۱
۳۰٫۳	۳۱	۳۰٫۴	۳۰٫۵	۳۱٫۱	۳۰٫۶	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی
۲۱٫۷	۲۱٫۷	۱۸٫۵	۱۸٫۲	۱۲٫۴	۱۳٫۱	عالی
۰٫۴	۰٫۴	۱٫۶	۲	۲٫۸	۳	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهارنشده

توزیع جمعیت باسواد در دوره‌های مختلف تحصیلی در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ بیان کننده ارتقای سطح دانش در جامعه است طی این سال‌ها و همان‌طور که اطلاعات نشان می‌دهد در طی این سرشماری‌ها، سهم افراد دارای تحصیلات دانشگاهی در بین مردان از ۱۳/۱ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۱۸٫۲ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۲۱٫۷ درصد در سال ۹۵ افزایش داشته است. سهم زنان دارای تحصیلات دانشگاهی نیز طی این سال‌ها افزایش یافته و از ۱۲٫۴ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۱۸٫۵ و ۲۱٫۷ درصد به ترتیب در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ افزایش یافته است. سهم جمعیت دوره تحصیلی راهنمایی در باسوادان هر دو جنس طی دو دوره ۹۰-۱۳۸۵ و ۹۵-۱۳۹۰ کاهش یافته است همچنین سهم باسوادان دوره ابتدایی در دوره ۹۰-۱۳۸۵ ابتدا کاهش و سپس طی دوره ۹۵-۱۳۹۰ افزایش یافته است.

۲-۱۴- توزیع نسبی و درصد تغییرات جمعیت باسواد بر حسب سطوح تحصیلی: ۹۵-۱۳۸۵

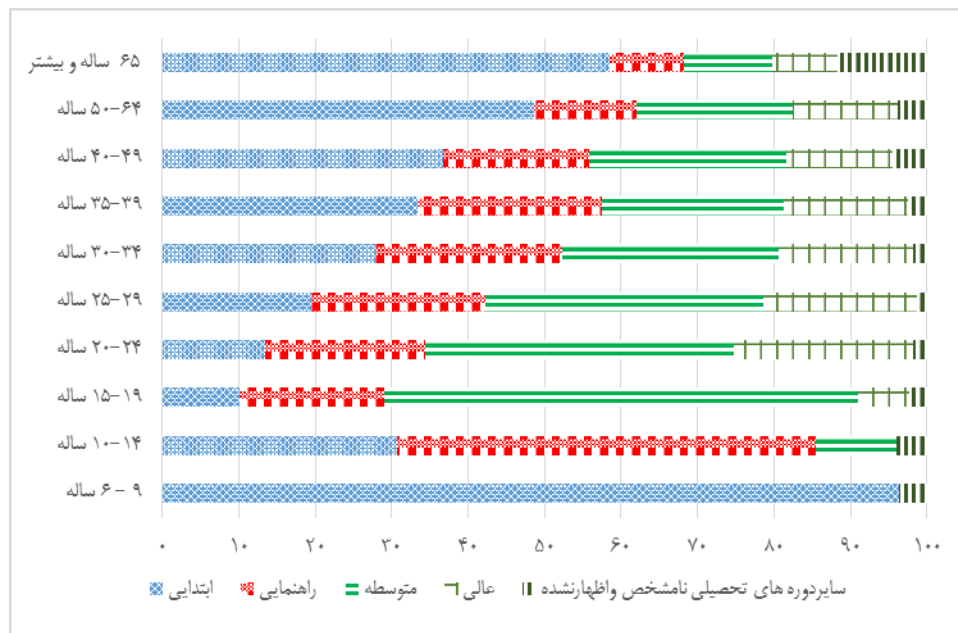
سال	ابتدایی، سوادآموزی	راهنمایی، متوسطه ۱	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهارنشده
کل					
۱۳۸۵	۳۰٫۴	۲۳٫۱	۳۰٫۸	۱۲٫۷	۲٫۹
۱۳۹۰	۲۷٫۹	۲۱٫۵	۳۰٫۴	۱۸٫۳	۱٫۸
۱۳۹۵	۲۹٫۱	۱۸٫۱	۳۰٫۷	۲۱٫۷	۰٫۴
تغییرات ۱۳۸۵-۹۰	-۲٫۵	-۱٫۶	-۰٫۴	۵٫۶	-۱٫۱
تغییرات ۱۳۹۰-۹۵	۱٫۱	-۳٫۴	۰٫۳	۳٫۴	-۱٫۴
شهری					
۱۳۸۵	۲۵٫۴	۲۱٫۶	۳۴	۱۶٫۱	۲٫۹
۱۳۹۰	۲۳٫۶	۲۰٫۲	۳۲٫۴	۲۲	۱٫۸
۱۳۹۵	۲۵	۱۶٫۸	۳۲٫۴	۲۵٫۴	۰٫۴
تغییرات ۱۳۸۵-۹۰	-۱٫۸	-۱٫۴	-۱٫۶	۵٫۹	-۱٫۱
تغییرات ۱۳۹۰-۹۵	۱٫۴	-۳٫۴	۰	۳٫۴	-۱٫۵
روستایی					
۱۳۸۵	۴۳٫۵	۲۶٫۹	۲۲٫۶	۴٫۱	۲٫۹
۱۳۹۰	۴۱	۲۵٫۳	۲۴٫۶	۷٫۲	۱٫۸
۱۳۹۵	۴۲٫۷	۲۲٫۴	۲۵	۹٫۴	۰٫۵
تغییرات ۱۳۸۵-۹۰	-۲٫۵	-۱٫۶	۱٫۹	۳٫۲	-۱٫۱
تغییرات ۱۳۹۰-۹۵	۱٫۷	-۲٫۹	۰٫۴	۲٫۲	-۱٫۳

در جدول ۲-۱۴ توزیع نسبی و تغییرات جمعیت باسواد در دوره‌های ۵ ساله ۹۰-۱۳۸۵ و ۹۵-۱۳۹۰ در سطوح مختلف تحصیلی کل کشور، مناطق شهری و روستایی طی سرشماری‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ نشان داده شده است. طی هر دو دوره مذکور، در دوره آموزش عالی در تمامی مناطق اعم از کل، شهری و روستایی با رشد مثبت و برای دوره تحصیلی راهنمایی در تمامی مناطق با رشدی منفی روبه‌رو بوده‌ایم که علاوه بر افزایش سطح آموزش، تغییرات ساختار سنی جمعیت را نیز نشان می‌دهد. در سطح تحصیلی ابتدایی طی دوره ۹۰-۱۳۸۵ سهم

جمعیت باسوادان این دوره کاهش و سپس در دوره ۹۵-۱۳۹۰ افزایش یافته است. در تمامی مناطق اعم از کل، شهری و روستایی تغییرات سهم جمعیت باسوادان ابتدایی در دوره ۹۰-۱۳۸۵ منفی و در دوره ۹۵-۱۳۹۰ مثبت می‌باشد.

۱۵-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سن و دوره و مدرک تحصیلی: ۱۳۸۵

سن	جمع	ابتدایی، سوادآموزی	راهنمایی، متوسطه ۱	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهارنشده
۶-۹	۱۰۰	۹۶٫۳	۰	۰	۰	۳٫۷
۱۰-۱۴	۱۰۰	۳۰٫۷	۵۴٫۷	۱۰٫۶	۰	۴
۱۵-۱۹	۱۰۰	۱۰٫۱	۱۸٫۹	۶۲٫۱	۶٫۶	۲٫۴
۲۰-۲۴	۱۰۰	۱۳٫۵	۲۰٫۹	۴۰٫۳	۲۳٫۵	۱٫۸
۲۵-۲۹	۱۰۰	۱۹٫۴	۲۲٫۸	۳۶٫۳	۲۰٫۱	۱٫۳
۳۰-۳۴	۱۰۰	۲۷٫۸	۲۴٫۵	۲۸٫۳	۱۷٫۶	۱٫۸
۳۵-۳۹	۱۰۰	۳۳٫۳	۲۴٫۲	۲۳٫۸	۱۶٫۱	۲٫۶
۴۰-۴۹	۱۰۰	۳۶٫۶	۱۹٫۲	۲۵٫۸	۱۳٫۹	۴٫۵
۵۰-۶۴	۱۰۰	۴۸٫۶	۱۳٫۴	۲۰٫۴	۱۳٫۶	۳٫۹
+۶۵	۱۰۰	۵۸٫۵	۹٫۸	۱۱٫۶	۸٫۵	۱۱٫۷

شکل ۱۰-۲- توزیع جمعیت بر حسب سن و دوره‌های تحصیلی: ۱۳۸۵

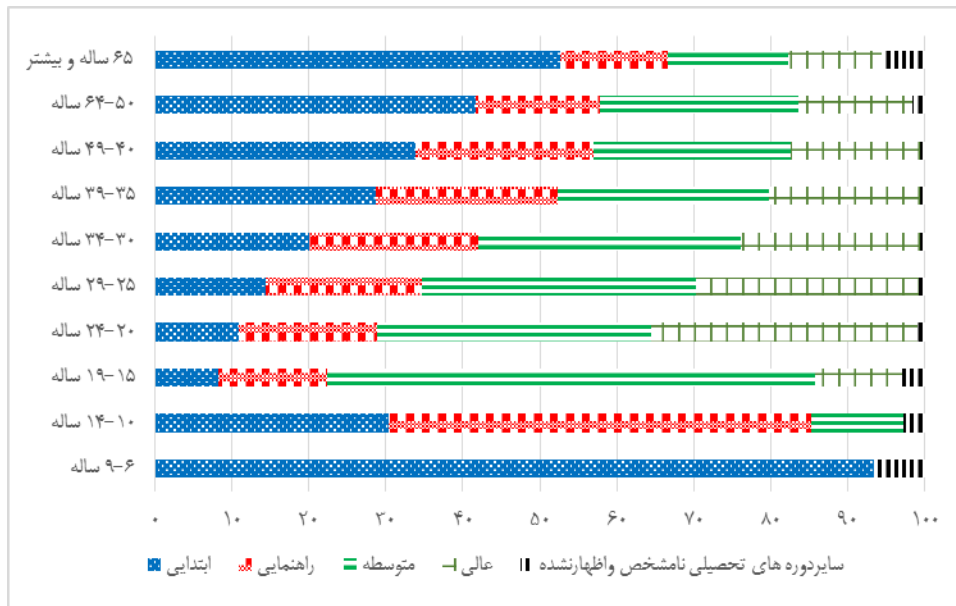
در جدول ۱۵-۲ توزیع جمعیت باسواد هر گروه سنی بر حسب دوره تحصیلی در سال ۱۳۸۵ آورده شده است. چنانچه انتظار می‌رود در گروه سنی ۶-۹ سال که بخشی از جمعیت لازم‌التعلیم را تشکیل می‌دهد بیش از ۹۰ درصد دارای مدرک تحصیلی در دوره ابتدایی هستند. در گروه سنی ۱۰-۱۴ سال بیش از ۵۰ درصد در دوره راهنمایی قرار دارند و در گروه سنی ۱۵-۱۹ سال بیش از ۶۰ درصد دارای مدرک متوسطه بوده و تا گروه سنی ۳۰-۳۴ سال همچنان بیش‌ترین سهم باسوادان را افراد با تحصیلات متوسطه تشکیل می‌دهند. در گروه سنی ۲۰-۲۴ سال، پس از افراد با مدرک متوسطه، افراد با تحصیلات عالی دارای بیش‌ترین سهم در این گروه سنی می‌باشند. در گروه‌های سنی بعدی و به ویژه در افراد ۶۵ ساله و بیش‌تر، بیش‌ترین سهم مدرک تحصیلی مربوط به تحصیلات ابتدایی بوده است. البته باید در نظر داشت که بخشی از این افراد

در حال تحصیل هستند و تحصیلات آنان هنوز به اتمام نرسیده است لذا ارتقا سطح تحصیل برای آنان وجود دارد. همچنین حضور افرادی از گروه سنی ۱۴-۱۰ سال در مقطع تحصیلی متوسطه به علت این است که یا در سن کمتر از ۷ سال به مدرسه رفته‌اند و یا حداقل دو سال تحصیلی را در یک سال طی کرده‌اند. شکل ۲-۱۰ نیز توزیع جمعیت واقع در هر گروه سنی را بر حسب مدارک تحصیلی در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد.

۱۶-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سن و دوره و مدرک تحصیلی : ۱۳۹۰

سن	جمع	ابتدایی، سوادآموزی	راهنمایی، متوسطه ۱	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهاری نشده
۶-۹	۱۰۰	۹۳٫۴	۰	۰	۰	۶٫۶
۱۰-۱۴	۱۰۰	۳۰٫۴	۵۴٫۸	۱۲	۰	۲٫۸
۱۵-۱۹	۱۰۰	۸٫۳	۱۴٫۱	۶۳٫۴	۱۱٫۳	۲٫۹
۲۰-۲۴	۱۰۰	۱۰٫۹	۱۸	۳۵٫۵	۳۴٫۶	۱
۲۵-۲۹	۱۰۰	۱۴٫۳	۲۰٫۴	۳۵٫۵	۲۹	۰٫۷
۳۰-۳۴	۱۰۰	۲۰٫۱	۲۱٫۹	۳۴٫۱	۲۳٫۳	۰٫۶
۳۵-۳۹	۱۰۰	۲۸٫۶	۲۳٫۶	۲۷٫۵	۱۹٫۷	۰٫۶
۴۰-۴۹	۱۰۰	۳۳٫۸	۲۳٫۲	۲۵٫۶	۱۶٫۷	۰٫۷
۵۰-۶۴	۱۰۰	۴۱٫۷	۱۶٫۱	۲۵٫۸	۱۴٫۸	۱٫۶
۶۵+	۱۰۰	۵۲٫۶	۱۴٫۱	۱۵٫۵	۱۲٫۱	۵٫۷

جدول ۱۶-۲ توزیع جمعیت باسواد هر گروه سنی را بر حسب دوره و مدرک تحصیلی در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد. نتایج حاکی از تغییر ساختار جمعیت باسواد است. در سال ۱۳۸۵ حدود ۹۶ درصد جمعیت ۶-۹ سال تحصیلات ابتدایی داشتند که در سال ۱۳۹۰ به حدود ۹۳ درصد کاهش یافته همچنین در بین افراد ۲۰-۲۴ ساله حدود ۲۴ درصد تحصیلات عالی داشتند که با ۱۱ درصد افزایش به حدود ۳۵ درصد در سال ۹۰ رسیده است. این آمارها حاکی از افزایش سطح تحصیل جمعیت طی این سال‌هاست. همان‌طور که از نمودار ۲-۱۱ مشاهده می‌شود در گروه سنی ۳۹-۳۵ سال علی‌رغم اینکه بیش‌ترین افراد باسواد در این گروه سنی، دارای مدرک ابتدایی می‌باشند ولی در سال ۱۳۹۰ از شدت سهم افراد با تحصیلات ابتدایی کاسته شده و بر سهم افراد با مدارک بالاتر افزوده شده است.

شکل ۲-۱۱- توزیع جمعیت بر حسب سن و دوره‌های تحصیلی: ۱۳۹۰

در شکل ۲-۱۱ هر یک از گروه‌های سنی و سطح تحصیلات آنان در سال ۱۳۹۰ آورده شده است. همانند سال ۱۳۸۵ در گروه سنی ۹-۶ که بخشی از جمعیت لازم‌التعلیم را تشکیل می‌دهد بیش از ۹۰ درصد دارای مدرک در دوره ابتدایی هستند. افراد در سن ۱۴-۱۰ ساله بیش‌تر در دوره راهنمایی و در گروه سنی ۱۹-۱۵ ساله بیش‌تر در دوره متوسطه قرار دارند و کم‌ترین سهم از دوره ابتدایی مربوط به این گروه سنی است. در گروه سنی ۲۴-۲۰ بیش‌تر افراد دارای مدرک تحصیلات عالی هستند.

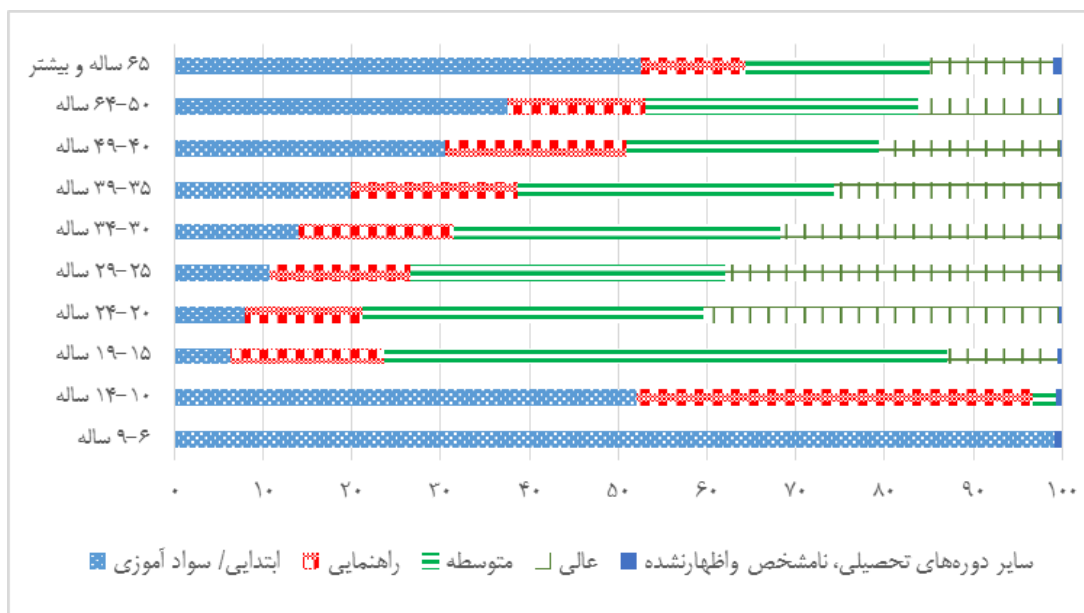
جدول ۲-۱۷- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سن و دوره و مدرک تحصیلی: ۱۳۹۵

سن	جمع	ابتدایی، سوادآموزی	راهنمایی، متوسطه ۱	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهار نشده
۶-۹	۱۰۰	۹۹٫۲	۰	۰	۰	۰٫۸
۱۰-۱۴	۱۰۰	۵۲٫۰	۴۴٫۷	۲٫۶	۰	۰٫۷
۱۵-۱۹	۱۰۰	۶٫۲	۱۷٫۳	۶۳٫۵	۱۲٫۳	۰٫۶
۲۰-۲۴	۱۰۰	۸	۱۳٫۱	۳۸٫۴	۴۰٫۱	۰٫۴
۲۵-۲۹	۱۰۰	۱۰٫۷	۱۵٫۹	۳۵٫۵	۳۷٫۷	۰٫۲
۳۰-۳۴	۱۰۰	۱۳٫۹	۱۷٫۵	۳۶٫۹	۳۱٫۵	۰٫۲
۳۵-۳۹	۱۰۰	۱۹٫۹	۱۸٫۸	۳۵٫۶	۲۵٫۵	۰٫۲
۴۰-۴۹	۱۰۰	۳۰٫۵	۲۰٫۴	۲۸٫۵	۲۰٫۳	۰٫۳
۵۰-۶۴	۱۰۰	۳۷٫۵	۱۵٫۶	۳۰٫۷	۱۵٫۸	۰٫۴
۶۵+	۱۰۰	۵۲٫۵	۱۱٫۷	۲۰٫۸	۱۳٫۸	۱٫۱

جدول ۲-۱۷ توزیع جمعیت باسواد هر گروه سنی را بر حسب دوره و مدرک تحصیلی در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد. نتایج حاکی از آنست که همانند دو سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ در سال ۱۳۹۵ نیز بیش‌ترین سهم جمعیت باسواد در گروه سنی ۹-۶ سال که بخشی از جمعیت لازم‌التعلیم را تشکیل می‌دهد دارای مدرک ابتدایی می‌باشند، علاوه بر آن در گروه سنی ۱۴-۱۰ سال نیز بیش‌ترین سهم مربوط به دوره

ابتدایی است. در گروه سنی ۱۹-۱۵ سال بیش‌تر افراد دارای مدرک متوسطه بوده‌اند. پس از آن و در گروه‌های سنی ۲۰-۲۴ و ۲۵-۲۹ سال بیش‌ترین سهم افراد باسواد مربوط به افراد با تحصیلات عالی می‌باشد.

افزایش سهم افراد تحصیل کرده عالی در گروه‌های بالاتر و کاهش سهم افراد با مدارک ابتدایی نسبت به دو سرشماری اخیر در این گروه‌ها حاکی از ارتقا سطح تحصیل جمعیت طی این سال‌هاست. شکل ۲-۱۲ سهم هریک از این دوره‌های تحصیلی در گروه‌های سنی را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۲- توزیع جمعیت بر حسب سن و دوره‌های تحصیلی: ۱۳۹۵

۱۸-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سطوح تحصیلی به تفکیک استان: ۱۳۸۵

استان	جمع	ابتدایی، سوادآموزی	راهنمایی، متوسطه ۱	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهار نشده
آذربایجان شرقی	۱۰۰	۳۴٫۴	۲۲٫۳	۲۸٫۴	۱۲٫۲	۲٫۷
آذربایجان غربی	۱۰۰	۳۸٫۴	۲۳٫۹	۲۵٫۹	۹٫۶	۲٫۳
اردبیل	۱۰۰	۳۵٫۴	۲۲٫۷	۲۸٫۷	۱۰٫۸	۲٫۴
اصفهان	۱۰۰	۲۹٫۱	۲۲٫۳	۳۱٫۹	۱۴٫۲	۲٫۶
البرز	۱۰۰	۲۴٫۵	۲۲٫۲	۳۶٫۶	۱۳٫۵	۳٫۲
ایلام	۱۰۰	۲۶٫۹	۲۰٫۳	۳۷٫۷	۱۳٫۲	۱٫۹
بوشهر	۱۰۰	۲۸٫۱	۲۴٫۹	۳۳٫۹	۱۰٫۶	۲٫۵
تهران	۱۰۰	۲۲٫۸	۲۰٫۴	۳۵٫۲	۱۸٫۰	۳٫۶
چهارمحال و بختیاری	۱۰۰	۳۰٫۸	۲۳٫۵	۳۰٫۶	۱۱٫۸	۳٫۳
خراسان جنوبی	۱۰۰	۴۰٫۱	۲۰٫۸	۲۴٫۵	۱۱٫۸	۲٫۸
خراسان رضوی	۱۰۰	۳۶٫۶	۲۳٫۶	۲۶٫۲	۱۰٫۷	۲٫۹
خراسان شمالی	۱۰۰	۳۹٫۲	۲۴٫۷	۲۴٫۶	۹٫۱	۲٫۴
خوزستان	۱۰۰	۳۰٫۸	۲۵٫۴	۳۰٫۸	۱۰٫۳	۲٫۸
زنجان	۱۰۰	۳۶٫۱	۲۲٫۷	۲۶٫۳	۱۱٫۹	۳٫۰
سمنان	۱۰۰	۲۸٫۳	۲۱٫۶	۳۱٫۳	۱۶٫۸	۲٫۰
سیستان و بلوچستان	۱۰۰	۴۱٫۲	۲۴٫۲	۲۳٫۷	۶٫۹	۴٫۱
فارس	۱۰۰	۲۸٫۸	۲۴٫۶	۳۱٫۹	۱۲٫۲	۲٫۶
قزوین	۱۰۰	۳۲٫۰	۲۴٫۷	۳۰٫۰	۱۱٫۰	۲٫۳
قم	۱۰۰	۳۳٫۰	۲۳٫۲	۲۷٫۳	۱۳٫۷	۲٫۸
کردستان	۱۰۰	۳۸٫۰	۲۴٫۹	۲۶٫۵	۸٫۲	۲٫۵
کرمان	۱۰۰	۲۸٫۵	۲۴٫۱	۳۲٫۷	۱۲٫۰	۲٫۷
کرمانشاه	۱۰۰	۳۱٫۹	۲۴٫۱	۳۰٫۹	۱۰٫۳	۲٫۹
کهگیلویه و بویر احمد	۱۰۰	۲۹٫۲	۲۱٫۷	۳۳٫۸	۱۲٫۹	۲٫۴
گلستان	۱۰۰	۳۵٫۱	۲۴٫۸	۲۸٫۲	۹٫۸	۲٫۱
گیلان	۱۰۰	۲۷٫۹	۲۴٫۶	۳۳٫۰	۱۲٫۱	۲٫۴
لرستان	۱۰۰	۲۹٫۰	۲۳٫۹	۳۳٫۷	۱۰٫۶	۲٫۹
مازندران	۱۰۰	۲۵٫۸	۲۳٫۷	۳۳٫۲	۱۵٫۰	۲٫۴
مرکزی	۱۰۰	۳۰٫۶	۲۲٫۳	۲۷٫۴	۱۳٫۳	۶٫۴
هرمزگان	۱۰۰	۳۵٫۳	۲۴٫۷	۲۹٫۶	۸٫۰	۲٫۵
همدان	۱۰۰	۳۵٫۷	۲۵٫۲	۲۶٫۴	۹٫۹	۲٫۹
یزد	۱۰۰	۳۰٫۹	۲۰٫۵	۲۹٫۴	۱۷٫۴	۱٫۹

جدول ۲-۱۸ توزیع جمعیت باسواد در هر یک از استان‌های کشور را بر حسب سطوح تحصیلی بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ نشان می‌دهد. نتایج سرشماری سال ۱۳۸۵ گویای آن است که در بیش‌تر استان‌های کشور باسوادان در دوره تحصیلی ابتدایی سهم قابل توجهی نسبت به باسوادان سایر دوره‌های تحصیلی به خود اختصاص داده‌اند، به ویژه استان‌های خراسان جنوبی با ۴۰,۱ درصد و سیستان و بلوچستان با ۴۱,۲ درصد بیش‌ترین سهم باسوادان دوره ابتدایی را در میان باسوادان استان در بر گرفته‌اند.

سهم باسوادان دوره تحصیلی راهنمایی در همه استان‌های کشور نسبت به باسوادان دوره ابتدایی کمتر بوده است و باسوادان در این دوره تحصیلی در حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد سهم باسوادان استانی را به خود اختصاص داده‌اند. توزیع جمعیت باسواد در دوره تحصیلی متوسطه در استان‌ها متفاوت بوده است به طوری‌که استان‌های ایلام با ۳۷,۷ درصد، البرز با ۳۶,۶ درصد و تهران با ۳۵,۲ درصد بیش‌ترین سهم باسوادان استانی را شامل شده‌اند و استان‌های سیستان و بلوچستان با ۲۳,۷ درصد، خراسان جنوبی با ۲۴,۵ درصد و خراسان شمالی با ۲۴,۶ درصد کمترین سهم باسوادان در این دوره تحصیلی را به خود اختصاص داده‌اند.

همچنین در دوره تحصیلی عالی استان‌های تهران با ۱۷,۳ درصد، یزد با ۱۷,۴ درصد و سمنان با ۱۶,۸ درصد بیش‌ترین سهم باسوادان دوره تحصیلی عالی را در بین باسوادان این استان‌ها داشته‌اند، استان‌های سیستان و بلوچستان با ۶,۹ درصد، هرمزگان ۸,۰ درصد و کردستان با ۸,۲ درصد کمترین باسوادان دوره تحصیلی عالی را در میان باسوادان استانی به خود اختصاص داده‌اند.

۱۹-۲- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سطوح تحصیلی به تفکیک استان: ۱۳۹۰

استان	جمع	ابتدایی، سوادآموزی	راهنمایی، متوسطه ۱	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهار نشده
آذربایجان شرقی	۱۰۰	۳۱٫۶	۲۰٫۸	۲۸٫۷	۱۷٫۱	۱٫۸
آذربایجان غربی	۱۰۰	۳۵٫۲	۲۲٫۴	۲۶٫۷	۱۴٫۱	۱٫۷
اردبیل	۱۰۰	۳۱٫۴	۲۰٫۵	۲۹٫۵	۱۷٫۰	۱٫۶
اصفهان	۱۰۰	۲۶٫۷	۲۰٫۹	۳۰٫۹	۱۹٫۹	۱٫۵
البرز	۱۰۰	۲۲٫۳	۲۰٫۷	۳۵٫۶	۱۹٫۸	۱٫۶
ایلام	۱۰۰	۲۴٫۲	۱۶٫۸	۳۳٫۲	۲۳٫۷	۲٫۰
بوشهر	۱۰۰	۲۵٫۵	۲۱٫۶	۳۱٫۱	۱۷٫۹	۳٫۸
تهران	۱۰۰	۲۰٫۸	۱۹٫۴	۳۴٫۰	۲۴٫۱	۱٫۷
چهارمحال و بختیاری	۱۰۰	۲۹٫۱	۲۱٫۶	۳۰٫۴	۱۷٫۰	۲٫۰
خراسان جنوبی	۱۰۰	۳۵٫۹	۲۰٫۰	۲۵٫۰	۱۶٫۹	۲٫۳
خراسان رضوی	۱۰۰	۳۳٫۷	۲۳٫۴	۲۶٫۴	۱۴٫۷	۱٫۸
خراسان شمالی	۱۰۰	۳۴٫۴	۲۲٫۷	۲۵٫۳	۱۴٫۸	۲٫۸
خوزستان	۱۰۰	۲۸٫۹	۲۲٫۵	۳۱٫۰	۱۵٫۹	۱٫۷
زنجان	۱۰۰	۳۲٫۳	۲۰٫۷	۲۷٫۳	۱۷٫۲	۲٫۵
سمنان	۱۰۰	۲۵٫۳	۱۹٫۶	۲۹٫۳	۲۳٫۳	۲٫۴
سیستان و بلوچستان	۱۰۰	۴۰٫۳	۲۳٫۰	۲۴٫۲	۱۰٫۰	۲٫۴
فارس	۱۰۰	۲۶٫۷	۲۲٫۵	۳۰٫۸	۱۸٫۳	۱٫۷
قزوین	۱۰۰	۲۹٫۱	۲۲٫۵	۲۹٫۲	۱۶٫۴	۲٫۹
قم	۱۰۰	۲۹٫۸	۲۱٫۷	۲۷٫۱	۱۹٫۶	۱٫۹
کردستان	۱۰۰	۳۵٫۱	۲۲٫۷	۲۷٫۳	۱۳٫۳	۱٫۷
کرمان	۱۰۰	۲۶٫۴	۲۲٫۳	۳۱٫۶	۱۷٫۸	۱٫۹
کرمانشاه	۱۰۰	۲۸٫۶	۲۱٫۸	۳۱٫۵	۱۶٫۳	۱٫۷
کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۰	۲۶٫۷	۱۸٫۵	۳۲٫۱	۲۱٫۰	۱٫۷
گلستان	۱۰۰	۳۲٫۱	۲۳٫۲	۲۷٫۹	۱۵٫۰	۱٫۸
گیلان	۱۰۰	۲۵٫۰	۲۳٫۱	۳۳٫۰	۱۷٫۵	۱٫۵
لرستان	۱۰۰	۲۶٫۷	۲۱٫۱	۳۳٫۱	۱۷٫۲	۲٫۰
مازندران	۱۰۰	۲۳٫۷	۲۱٫۹	۳۱٫۴	۲۱٫۵	۱٫۵
مرکزی	۱۰۰	۲۹٫۳	۲۱٫۸	۲۹٫۲	۱۷٫۲	۲٫۵
هرمزگان	۱۰۰	۳۲٫۱	۲۱٫۹	۳۰٫۹	۱۳٫۱	۲٫۰
همدان	۱۰۰	۳۲٫۴	۲۳٫۷	۲۶٫۸	۱۵٫۳	۱٫۸
یزد	۱۰۰	۲۹٫۰	۱۹٫۵	۲۷٫۶	۲۲٫۱	۱٫۸

جدول ۲-۱۹ توزیع جمعیت باسواد در هر یک از استان‌های کشور را بر حسب سطوح تحصیلی و بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ نشان می‌دهد. نتایج سرشماری سال ۱۳۹۰ گویای آن است که در بیش‌تر استان‌های کشور (در ۱۶ استان) باسوادان در دوره تحصیلی متوسطه سهم قابل توجهی نسبت به باسوادان سایر دوره‌های تحصیلی به خود اختصاص داده‌اند، به ویژه استان‌های البرز با ۳۵٫۶ درصد و تهران با ۳۴ درصد بیش‌ترین سهم باسوادان دوره متوسطه را در میان باسوادان استانی خود در بر گرفته‌اند.

در تعدادی از استان‌ها سهم دوره تحصیلی ابتدایی در میان باسوادان استانی بیش‌تر از سایر دوره‌های تحصیلی است، که به دلیل ساختار سنی جمعیت در این استان‌ها می‌باشد، استان سیستان و بلوچستان با ۴۰٫۳ درصد و خراسان جنوبی با حدود ۳۶ درصد بیش‌ترین سهم باسوادان را در دوره ابتدایی داشته‌اند.

سهم باسوادان دوره تحصیلی راهنمایی در همه استان‌های کشور نسبت به باسوادان دوره ابتدایی کمتر بوده است و باسوادان در این دوره تحصیلی در حدود ۱۶ تا ۲۳ درصد سهم باسوادان استانی را به خود اختصاص داده‌اند. در سطح عالی توزیع جمعیت باسواد نسبت به سرشماری قبلی افزایش داشته و در استان‌های تهران، ایلام، سمنان، یزد، مازندران و کهگیلویه و بویراحمد بیش از ۲۰ درصد باسوادان استانی دارای تحصیلات عالی می‌باشند. همچنین استان‌های سیستان و بلوچستان با ۱۰ درصد، هرمزگان ۱۳٫۱ درصد و کردستان با ۱۳٫۳ درصد کمترین سهم باسوادان دوره تحصیلی عالی را در میان باسوادان استانی به خود اختصاص داده‌اند.

۲-۲۰- توزیع جمعیت باسواد بر حسب سطوح تحصیلی به تفکیک استان: ۱۳۹۵

استان	جمع	ابتدایی، سوادآموزی	راهنمایی، متوسطه ۱	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهاری نشده
آذربایجان شرقی	۱۰۰	۳۲٫۱	۱۸٫۶	۲۹٫۰	۱۹٫۹	۰٫۴
آذربایجان غربی	۱۰۰	۳۶٫۱	۲۰٫۶	۲۵٫۸	۱۷٫۱	۰٫۴
اردبیل	۱۰۰	۳۱٫۹	۱۸٫۹	۲۸٫۲	۲۰٫۷	۰٫۳
اصفهان	۱۰۰	۲۷٫۷	۱۷٫۲	۳۱٫۶	۲۳٫۱	۰٫۳
البرز	۱۰۰	۲۳٫۳	۱۷٫۰	۳۶٫۲	۲۳٫۲	۰٫۴
ایلام	۱۰۰	۲۵٫۵	۱۴٫۰	۳۱٫۱	۲۸٫۹	۰٫۵
بوشهر	۱۰۰	۲۶٫۴	۱۷٫۰	۳۱٫۹	۲۳٫۹	۰٫۷
تهران	۱۰۰	۲۱٫۸	۱۵٫۶	۳۴٫۴	۲۷٫۹	۰٫۳
چهارمحال و بختیاری	۱۰۰	۳۰٫۹	۱۸٫۶	۲۹٫۲	۲۰٫۹	۰٫۳
خراسان جنوبی	۱۰۰	۳۶٫۲	۱۶٫۶	۲۶٫۲	۲۰٫۶	۰٫۵
خراسان رضوی	۱۰۰	۳۴٫۹	۱۹٫۵	۲۷٫۸	۱۷٫۵	۰٫۴
خراسان شمالی	۱۰۰	۳۶٫۷	۱۹٫۲	۲۵٫۰	۱۸٫۸	۰٫۳
خوزستان	۱۰۰	۳۱٫۰	۱۹٫۲	۳۰٫۲	۱۹٫۳	۰٫۴
زنجان	۱۰۰	۳۳٫۴	۱۸٫۹	۲۷٫۰	۲۰٫۳	۰٫۴
سمنان	۱۰۰	۲۵٫۶	۱۵٫۵	۲۹٫۸	۲۸٫۶	۰٫۵
سیستان و بلوچستان	۱۰۰	۴۴٫۰	۱۹٫۴	۲۴٫۰	۱۲٫۰	۰٫۶
فارس	۱۰۰	۲۷٫۷	۱۹٫۳	۳۱٫۰	۲۱٫۵	۰٫۵
قزوین	۱۰۰	۳۰٫۴	۱۹٫۷	۳۰٫۱	۱۹٫۵	۰٫۳
قم	۱۰۰	۳۰٫۸	۱۸٫۰	۲۷٫۵	۲۳٫۲	۰٫۶
کردستان	۱۰۰	۳۶٫۳	۲۰٫۲	۲۶٫۲	۱۷٫۱	۰٫۳
کرمان	۱۰۰	۲۷٫۸	۱۷٫۴	۳۳٫۶	۲۰٫۵	۰٫۷
کرمانشاه	۱۰۰	۲۹٫۹	۱۸٫۹	۳۰٫۶	۲۰٫۴	۰٫۲
کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۰	۲۸٫۱	۱۶٫۰	۲۹٫۲	۲۶٫۳	۰٫۴
گلستان	۱۰۰	۳۳٫۶	۲۰٫۳	۲۸٫۱	۱۷٫۶	۰٫۴
گیلان	۱۰۰	۲۴٫۹	۱۹٫۹	۳۳٫۶	۲۱٫۳	۰٫۴
لرستان	۱۰۰	۲۹٫۱	۱۸٫۵	۳۱٫۴	۲۰٫۷	۰٫۴
مازندران	۱۰۰	۲۳٫۸	۱۸٫۳	۳۲٫۴	۲۵٫۰	۰٫۵
مرکزی	۱۰۰	۳۰٫۶	۱۸٫۵	۳۰٫۴	۲۰٫۱	۰٫۴
هرمزگان	۱۰۰	۳۳٫۱	۱۸٫۷	۳۰٫۸	۱۶٫۹	۰٫۵
همدان	۱۰۰	۳۴٫۰	۲۱٫۱	۲۶٫۵	۱۸٫۲	۰٫۳
یزد	۱۰۰	۳۰٫۵	۱۶٫۰	۲۸٫۹	۲۴٫۱	۰٫۵

جدول ۲-۲۰ توزیع جمعیت باسواد در هر یک از استان‌های کشور را بر حسب سطوح تحصیلی و بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ نشان می‌دهد. نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵ گویای آن است که در بیش‌تر استان‌های کشور، سهم باسوادان در دوره تحصیلی ابتدایی افزایش یافته و باسوادان دوره ابتدایی سهم قابل توجهی نسبت به باسوادان سایر دوره‌های تحصیلی به خود اختصاص داده‌اند، به ویژه استان‌های سیستان و بلوچستان با ۴۴ درصد، خراسان شمالی با ۳۶٫۷ درصد و استان‌های کردستان، خراسان جنوبی، آذربایجان غربی با حدود ۳۶ درصد بیش‌ترین سهم باسوادان دوره ابتدایی را در میان باسوادان استانی خود در بر گرفته‌اند.

سهم باسوادان در دوره تحصیلی راهنمایی برای همه استان‌های کشور همانند دو سرشماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ نسبت به باسوادان دوره ابتدایی کمتر بوده است و باسوادان در این دوره تحصیلی در حدود ۱۴ تا ۲۱ درصد سهم باسوادان استانی را به خود اختصاص داده‌اند.

توزیع جمعیت باسواد در دوره تحصیلی متوسطه در استان‌ها متفاوت است به طوری‌که استان‌های البرز با ۳۶٫۲ درصد و استان‌های تهران، کرمان و گیلان با حدود ۳۴ درصد بیش‌ترین سهم باسوادان استانی را شامل شده‌اند و استان‌های سیستان و بلوچستان با ۲۴ درصد، خراسان شمالی با ۲۵ درصد و آذربایجان غربی با ۲۵٫۸ درصد کمترین سهم باسوادان در این دوره تحصیلی را به خود اختصاص داده‌اند.

توزیع جمعیت باسواد در دوره تحصیلی عالی نسبت به سرشماری قبلی همچنان افزایشی بوده است و استان‌های ایلام با ۲۸٫۹ درصد و سمنان با ۲۸٫۶ درصد و تهران با ۲۷٫۹ درصد بیش‌ترین سهم باسوادان دارای تحصیلات عالی را دارا می‌باشند. استان‌های سیستان و بلوچستان با ۱۲ درصد، هرمزگان با ۱۶٫۹ درصد کمترین سهم باسوادان دوره تحصیلی عالی را در میان باسوادان استانی به خود اختصاص داده‌اند.

۲۱-۲- تغییرات سطوح تحصیلی افراد باسواد به تفکیک استان: ۹۰-۱۳۸۵

استان	ابتدایی، سوادآموزی	راهنمایی، متوسطه ۱	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهارنشده
آذربایجان شرقی	-۲/۷	-۱/۵	۰/۳	۴/۹	-۱/۰
آذربایجان غربی	-۳/۲	-۱/۵	۰/۸	۴/۵	-۰/۶
اردبیل	-۴/۰	-۲/۲	۰/۸	۶/۲	-۰/۸
اصفهان	-۲/۳	-۱/۴	-۰/۹	۵/۷	-۱/۰
البرز	-۲/۲	-۱/۵	-۱/۰	۶/۳	-۱/۶
ایلام	-۲/۶	-۳/۵	-۴/۵	۱۰/۵	۰/۱
بوشهر	-۲/۷	-۳/۲	-۲/۸	۷/۴	۱/۳
تهران	-۲/۱	-۱/۰	-۱/۲	۶/۱	-۱/۸
چهارمحال و بختیاری	-۱/۷	-۱/۹	-۰/۲	۵/۲	-۱/۳
خراسان جنوبی	-۴/۲	-۰/۸	۰/۵	۵/۲	-۰/۴
خراسان رضوی	-۲/۹	-۰/۲	۰/۲	۴/۰	-۱/۱
خراسان شمالی	-۴/۸	-۲/۰	۰/۷	۵/۶	۰/۴
خوزستان	-۱/۹	-۲/۸	۰/۳	۵/۶	-۱/۱
زنجان	-۳/۸	-۲/۰	۱/۰	۵/۳	-۰/۵
سمنان	-۳/۰	-۱/۹	-۲/۰	۶/۵	۰/۴
سیستان و بلوچستان	-۰/۸	-۱/۱	۰/۵	۳/۱	-۱/۶
فارس	-۲/۱	-۲/۱	-۱/۰	۶/۲	-۰/۹
قزوین	-۲/۹	-۲/۳	-۰/۸	۵/۴	۰/۶
قم	-۳/۲	-۱/۵	-۰/۳	۵/۹	-۰/۹
کردستان	-۲/۹	-۲/۲	۰/۷	۵/۱	-۰/۸
کرمان	-۲/۱	-۱/۷	-۱/۱	۵/۸	-۰/۹
کرمانشاه	-۳/۲	-۲/۳	۰/۷	۶/۱	-۱/۲
کهگیلویه و بویر احمد	-۲/۵	-۳/۳	-۱/۸	۸/۱	-۰/۷
گلستان	-۲/۹	-۱/۷	-۰/۳	۵/۲	-۰/۴
گیلان	-۳/۰	-۱/۶	۰/۰	۵/۴	-۰/۹
لرستان	-۲/۳	-۲/۸	-۰/۷	۶/۶	-۰/۹
مازندران	-۲/۱	-۱/۸	-۱/۸	۶/۵	-۰/۸
مرکزی	-۱/۳	-۰/۵	۱/۷	۳/۹	-۳/۹
هرمزگان	-۳/۲	-۲/۷	۱/۳	۵/۱	-۰/۵
همدان	-۳/۴	-۱/۴	۰/۵	۵/۴	-۱/۱
یزد	-۱/۹	-۱/۰	-۱/۸	۴/۷	-۰/۱

۲-۲۲- تغییرات سطوح تحصیلی افراد باسواد به تفکیک استان: ۹۵-۱۳۹۰

استان	ابتدایی، سوادآموزی	راهنمایی، متوسطه ۱	متوسطه ۲، دیپلم و پیش دانشگاهی	عالی	سایر دوره‌های تحصیلی نامشخص و اظهارنشده
آذربایجان شرقی	۰/۵	-۲/۲	۰/۳	۲/۸	-۱/۴
آذربایجان غربی	۰/۹	-۱/۸	-۰/۸	۳/۰	-۱/۳
اردبیل	۰/۵	-۱/۶	-۱/۴	۳/۷	-۱/۳
اصفهان	۱/۰	-۳/۷	۰/۷	۳/۲	-۱/۲
البرز	۱/۰	-۳/۷	۰/۶	۳/۳	-۱/۳
ایلام	۱/۳	-۲/۹	-۲/۱	۵/۲	-۱/۵
بوشهر	۰/۹	-۴/۶	۰/۸	۶/۰	-۳/۱
تهران	۱/۰	-۳/۸	۰/۴	۳/۸	-۱/۴
چهارمحال و بختیاری	۱/۹	-۲/۹	-۱/۲	۳/۹	-۱/۷
خراسان جنوبی	۰/۴	-۳/۴	۱/۲	۳/۷	-۱/۹
خراسان رضوی	۱/۲	-۳/۹	۱/۴	۲/۸	-۱/۵
خراسان شمالی	۲/۳	-۳/۵	-۰/۴	۴/۱	-۲/۵
خوزستان	۲/۱	-۳/۳	-۰/۹	۳/۴	-۱/۳
زنجان	۱/۱	-۱/۸	-۰/۳	۳/۰	-۲/۱
سمنان	۰/۳	-۴/۲	۰/۵	۵/۳	-۱/۹
سیستان و بلوچستان	۳/۷	-۳/۶	-۰/۲	۲/۰	-۱/۸
فارس	۱/۰	-۳/۲	۰/۲	۳/۲	-۱/۲
قزوین	۱/۴	-۲/۸	۰/۹	۳/۱	-۲/۶
قم	۱/۰	-۳/۷	۰/۴	۳/۶	-۱/۳
کردستان	۱/۲	-۲/۵	-۱/۱	۳/۸	-۱/۴
کرمان	۱/۴	-۴/۹	۲/۰	۲/۷	-۱/۱
کرمانشاه	۱/۳	-۲/۹	-۱/۰	۴/۰	-۱/۵
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۴	-۲/۵	-۲/۹	۵/۳	-۱/۳
گلستان	۱/۴	-۲/۹	۰/۳	۲/۷	-۱/۴
گیلان	-۰/۱	-۳/۲	۰/۶	۳/۸	-۱/۲
لرستان	۲/۴	-۲/۶	-۱/۷	۳/۵	-۱/۶
مازندران	۰/۱	-۳/۵	۱/۰	۳/۵	-۱/۰
مرکزی	۱/۲	-۳/۳	۱/۲	۲/۹	-۲/۱
هرمزگان	۱/۰	-۳/۲	-۰/۱	۳/۸	-۱/۵
همدان	۱/۶	-۲/۶	-۰/۴	۲/۹	-۱/۵
یزد	۱/۵	-۳/۵	۱/۳	۲/۰	-۱/۳

جداول ۲-۲۱ و ۲-۲۲ تغییرات دوره‌های مختلف تحصیلی را در بین سرشماری‌های ۹۰-۱۳۸۵ و ۹۵-۱۳۹۰ نشان می‌دهد، نتایج گویای آن است که در فاصله سرشماری‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ در تمامی استان‌های کشور سهم باسوادان در دوره‌های تحصیلی ابتدایی و راهنمایی کاهش یافته است و بیش‌ترین کاهش در سهم باسوادان دوره ابتدایی طی این ۵ سال مربوط به استان‌های اردبیل با ۴,۰ درصد، خراسان جنوبی با ۴,۲ درصد و خراسان شمالی با ۴,۸ درصد و بیش‌ترین کاهش در سهم باسوادان دوره راهنمایی طی سرشماری‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ مربوط به استان‌های ایلام با ۳,۵ درصد، بوشهر با ۳,۲ درصد و کهگیلویه و بویراحمد با ۳,۳ درصد می‌باشد. در دوره سرشماری بعدی و طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ روند سهم باسوادان دوره ابتدایی تغییر کرده است و سهم باسوادان دوره ابتدایی در تمامی استان‌ها به جز گیلان

رشدی مثبت داشته است و بیش‌ترین افزایش سهم باسوادان دوره ابتدایی طی این دوره نیز مربوط به استان سیستان و بلوچستان با ۳,۷ درصد بوده است که با توجه به ساختار جمعیت استان سیستان و بلوچستان طی این سال‌ها منطقی می‌باشد.

تغییرات سهم باسوادان در مقطع راهنمایی طی دوره ۹۵-۱۳۹۰ مانند دوره قبلی ۹۰-۱۳۸۵ در تمامی استان‌های کشور همچنان منفی است بخشی از این کاهش برگرفته از کاهش باسوادان دوره تحصیلی ابتدایی در دوره قبلی می‌باشد که در این سال‌ها به مقطع راهنمایی ورود یافته‌اند. بیش‌ترین کاهش در باسوادان دوره راهنمایی طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ مربوط به استان‌های کرمان با ۴,۹- درصد، بوشهر با ۴,۶- درصد و سمنان با ۴,۲- درصد و کمترین کاهش مربوط به استان اردبیل با ۱,۶- درصد و استان‌های آذربایجان غربی و زنجان با ۱,۸- درصد بوده است.

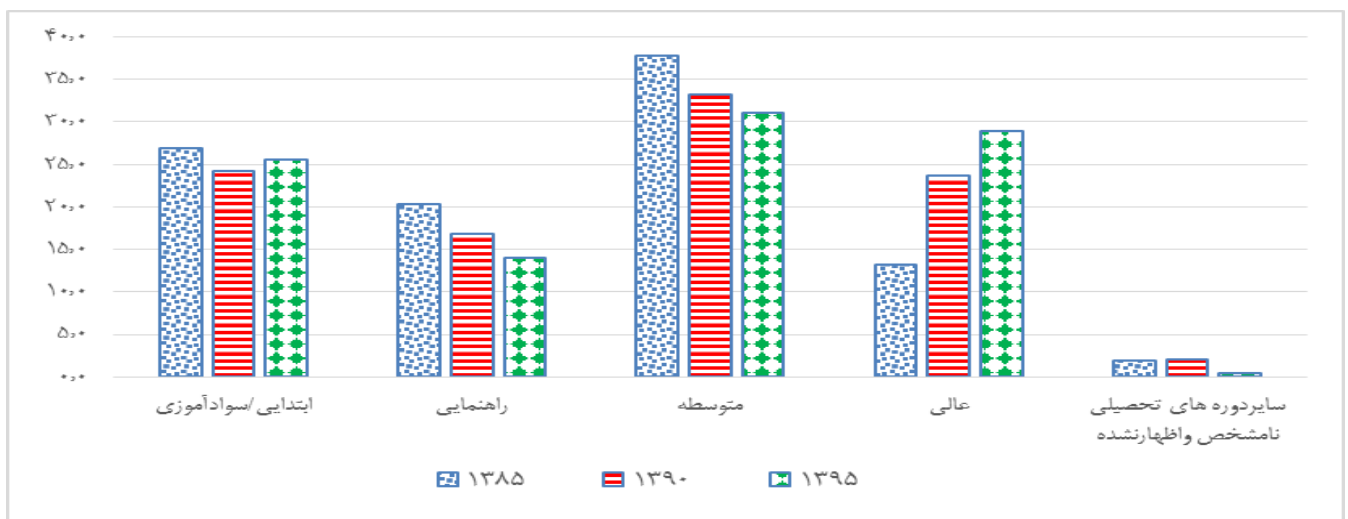
در مقطع تحصیلی متوسطه در هر دو دوره ۹۰-۱۳۸۵ و ۹۵-۱۳۹۰ تغییرات سهم باسوادان در استان‌های کشور متفاوت بوده است. در برخی از استان‌ها شامل کرمان، یزد، مازندران، قزوین، بوشهر، اصفهان، البرز، سمنان، قم، تهران، گلستان و فارس سهم باسوادان دوره متوسطه طی سال‌های ۹۰-۱۳۸۵ کاهش و در دوره بعدی ۹۵-۱۳۹۰ افزایش داشته است.

تغییرات سهم باسوادان در مقطع تحصیلی عالی گویای آن است که در هر دو دوره ۹۰-۱۳۸۵ و ۹۵-۱۳۹۰ در تمامی استان‌های کشور سهم باسوادان با تحصیلات عالی افزایش یافته است. بیش‌ترین افزایش در دوره ۹۰-۱۳۸۵ مربوط به استان ایلام با ۱۰,۵ درصد افزایش و کمترین افزایش در این مقطع مربوط به استان سیستان و بلوچستان با ۳,۱ درصد بوده است، در دوره ۹۵-۱۳۹۰ بیش‌ترین افزایش مربوط به استان بوشهر با ۶ درصد و کمترین افزایش مربوط به استان‌های سیستان و بلوچستان و یزد با ۲ درصد افزایش می‌باشد.

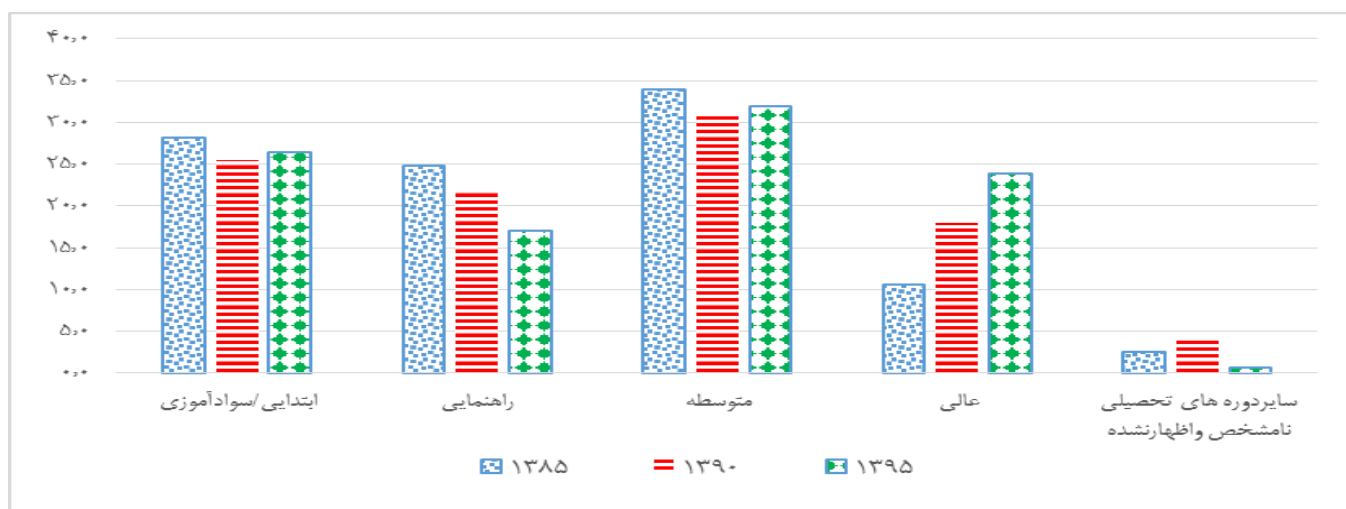
روند افزایشی و تغییرات مثبت تحصیل‌کرده‌های دوره‌های عالی گویای ارتقای سطح سواد در میان باسوادان در جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر می‌باشد.

در شکل ۲-۱۳ توزیع جمعیت باسواد استان ایلام، شکل ۲-۱۴ توزیع جمعیت باسواد استان بوشهر برحسب سطوح تحصیلی مختلف طی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ آورده شده است. همان‌طوری که از نمودار این دو استان مشاهده می‌شود همانند الگوی سایر استان‌ها سهم باسوادان مقطع راهنمایی در طی این سه سرشماری روند کاهشی، سهم باسوادان مقطع عالی روند افزایشی و در مقطع ابتدایی از ۱۳۸۵ به ۱۳۹۰ کاهش و از ۱۳۹۰ به ۱۳۹۵ افزایش داشته است. در مقطع متوسطه روند استان‌ها متفاوت بوده است و در استان ایلام سهم باسوادان مقطع متوسطه در طی این سه سرشماری کاهشی و در استان بوشهر باسوادان مقطع متوسطه از ۱۳۸۵ به ۱۳۹۰ کاهش و سپس در سرشماری ۱۳۹۵ اندکی افزایش داشته است.

همان‌طوری که مشاهده می‌شود تغییرات سهم باسوادان در مقطع عالی در این سه سرشماری برای استان‌های ایلام و بوشهر نسبت به سایر مقاطع تحصیلی شدیدتر بوده است که این موضوع نیز حاکی از ارتقای سطح آموزش در سطوح بالا طی این سال‌ها می‌باشد.

شکل ۲-۱۳- جمعیت ۶ ساله و بیشتر استان ایلام بر حسب دوره و مدرک تحصیلی: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

شکل ۲-۱۴ - جمعیت ۶ساله و بیشتر استان بوشهر برحسب دوره و مدرک تحصیلی: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵

۵-۲ - بررسی تأثیر سواد بر ازدواج ۱۳۸۵-۹۵

ازدواج پیش از سنی که به وسیله قانون، شرع یا عرف برای زناشویی تعیین گردیده، ازدواج پیشرس می‌گویند. سن قانونی ازدواج بسته به شرایط، آداب و رسوم و سنت‌ها در کشورهای مختلف متفاوت است. بر این اساس، زودرسی ازدواج در معنای ازدواج‌های پیشرس و به بیان دیگر، ازدواج‌هایی است که زودتر از سن قانونی ازدواج صورت می‌گیرد.

۲-۲۳ - پیش‌رسی ازدواج در بین جمعیت ۱۰ ساله و بیش تر باسواد و بی‌سواد: ۱۳۸۵-۹۵

مناطق	باسواد			بی‌سواد		
	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
کل	۵/۵	۶/۶	۶/۲	۱۴/۷	۱۴/۶	۱۶/۳
شهری	۴/۷	۵/۶	۵/۱	۱۴/۸	۱۳/۲	۱۵/۰
روستایی	۶/۶	۸/۹	۹/۱	۱۴/۶	۱۵/۷	۱۷/۴

همان‌طور که جدول ۲-۲۳ نشان می‌دهد در کل کشور و مناطق شهری در بین باسوادان ۱۰ ساله و بیش تر طی سرشماری‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ و پیش‌رسی ازدواج ابتدا افزایش یافته است و سپس در طول دوره ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ با اندکی کاهش روبرو بوده است. بررسی وضعیت ازدواج در بین جمعیت ۱۰ ساله و بیش تر بی‌سواد گویای آن است که این شاخص در طی سرشماری‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ با تغییرات اندکی ابتدا کاهش و سپس در طی سرشماری‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ افزایش یافته است.

این در حالی است که پیش‌رسی ازدواج در مناطق روستایی و در طول سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ چه در افراد باسواد و چه در افراد بی‌سواد همواره افزایش داشته است و برای افراد باسواد از ۶/۶ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۹/۱ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته و برای بی‌سوادان از ۱۴/۶ درصد به ۱۷/۴ درصد در طی این سال‌ها افزایش یافته است. به‌طور کلی ازدواج زودتر از سن قانونی در مناطق روستایی هم برای افراد باسواد و هم برای افراد بی‌سواد در مقایسه با مناطق شهری بیش‌تر است که این می‌تواند به علت شرایط فرهنگی و آداب و رسوم روستاییان باشد که در مقایسه با شهر نشینان زودتر تشکیل خانواده می‌دهند.

۲-۲۴ - وضعیت ازدواج جمعیت ۱۰ساله و بیش تر برحسب جنس و سواد: ۱۳۸۵-۹۵

۱۳۹۵		۱۳۹۰		۱۳۸۵		وضع زناشویی
بی‌سواد	باسواد	بی‌سواد	باسواد	بی‌سواد	باسواد	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	مرد
۹۰/۴	۶۳/۰	۸۹/۷	۵۸/۱	۸۹/۰	۵۱/۸	حداقل یکبار ازدواج کرده
۹/۶	۳۷/۰	۱۰/۳	۴۱/۷	۱۰/۶	۴۷/۷	هرگز ازدواج نکرده
۰/۰	۰/۰	۰/۱	۰/۱	۰/۴	۰/۵	اظهار نشده
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	زن
۹۴/۴	۶۹/۷	۹۳/۶	۶۴/۰	۹۳/۱	۵۶/۶	حداقل یکبار ازدواج کرده
۵/۶	۳۰/۳	۶/۴	۳۵/۹	۶/۶	۴۲/۹	هرگز ازدواج نکرده
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۴	۰/۵	اظهار نشده

با توجه به جدول بالا و در طی سرشماری‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ترتیب ۵۱،۸، ۵۸،۱ و ۶۳،۰ درصد از مردان باسواد بالای ۱۰ سال و ۵۶،۶، ۶۴،۰ و ۶۹،۷ درصد از زنان باسواد بالای ۱۰ سال کل کشور حداقل یکبار ازدواج کرده‌اند. که این نسبت‌ها افزایش سهم جمعیت باسوادان حداقل یکبار ازدواج کرده ۱۰ سال به بالا را طی این سرشماری‌ها برای مردان و زنان نشان می‌دهد. اما این میزان در بین مردان و زنان حداقل یکبار ازدواج کرده بالای ۱۰ سال بی‌سواد در طول این سرشماری‌ها تقریباً یکسان بوده است و با افزایش اندکی برای مردان از ۸۹،۰ درصد در سال ۱۳۸۵، به ۸۹،۷ درصد در سال ۱۳۹۰ و سپس به ۹۰،۴ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است و برای زنان بی‌سواد ۱۰ سال به بالا نیز طی این سرشماری‌ها از ۹۳،۱ درصد در سال ۱۳۸۵، به ۹۳،۶ درصد در سال ۱۳۹۰ و سپس ۹۴،۴ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است.

با توجه به کاهش سهم جمعیت هرگز ازدواج نکرده زنان و مردان در طی این سال‌ها به نظر می‌رسد وضع زناشویی بی‌سوادان هرگز ازدواج نکرده تغییرات چندانی نداشته در صورتی که باسوادان هرگز ازدواج نکرده در طی این سال‌ها کاهش داشته است. جداول ۲-۲۵ تا ۲-۲۸ نشان دهنده وضع ازدواج افراد بی‌سواد و باسواد به تفکیک جنس در گروه‌های سنی مختلف طی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ است.

بر اساس آمارها ازدواج در سنین ۱۴-۱۰ ساله در بین بی‌سوادان بیش‌تر از افراد باسواد و در بین زنان بیش‌تر از مردان است. این شاخص برای مردان بی‌سواد در گروه سنی مذکور طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ تغییراتی نداشته ولی در طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ از ۱،۵ به ۲،۳ افزایش داشته است. در بین زنان بی‌سواد هم ازدواج در سنین ۱۴-۱۰ سال طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ ابتدا افزایش داشته و از ۴/۷ به ۵/۷ واحد رسیده است و سپس طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ کاهش داشته و از ۵،۷ به ۴،۸ رسیده است.

همچنین نسبت جمعیت ازدواج کرده مردان و زنان در گروه سنی ۱۹-۱۵ ساله هم در جمعیت باسواد هم در جمعیت بی‌سواد طی این سه سرشماری افزایشی بوده است.

در توزیع جمعیت باسواد بر حسب وضع زناشویی در گروه‌های سنی پایین‌تر بین ۱۴-۱۰ ساله تا گروه سنی ۳۴-۳۰ ساله در هر سه سرشماری سهم زنان ازدواج کرده از مردان بیش‌تر است و پس از آن از گروه سنی ۳۹-۳۵ ساله تا گروه‌های بالاتر سهم مردان باسواد ازدواج کرده از زنان پیشی گرفته است، این در حالیست که در توزیع جمعیت بی‌سواد در تمامی گروه‌های سنی همواره سهم زنان ازدواج کرده از مردان ازدواج کرده در طول این سرشماری‌ها بیش‌تر بوده است.

۲-۲۵- توزیع نسبی مردان ۱۰ ساله و بیش تر با سواد به تفکیک وضع زناشویی و سن: ۹۵-۱۳۸۵

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			گروه‌های سنی
اظہار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	اظہار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	اظہار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	
۰/۰	۹۸/۷	۱/۲	۰/۱	۹۹/۴	۰/۵	۱/۸	۹۷/۶	۰/۷	۱۰-۱۴
۰/۰	۹۷/۷	۲/۲	۰/۲	۹۷/۸	۲/۰	۰/۹	۹۷/۲	۱/۹	۱۵-۱۹
۰/۱	۸۰/۷	۱۹/۳	۰/۲	۷۸/۲	۲۱/۷	۰/۶	۷۸/۸	۲۰/۶	۲۰-۲۴
۰/۰	۴۵/۹	۵۴/۰	۰/۲	۴۰/۸	۵۹/۱	۰/۳	۳۶/۷	۶۳/۱	۲۵-۲۹
۰/۰	۲۰/۲	۷۹/۸	۰/۱	۱۵/۸	۸۴/۰	۰/۱	۱۲/۲	۸۷/۷	۳۰-۳۴
۰/۰	۸/۷	۹۱/۳	۰/۱	۶/۴	۹۳/۵	۰/۱	۴/۹	۹۵/۰	۳۵-۳۹
۰/۰	۴/۲	۹۵/۸	۰/۱	۳/۴	۹۶/۶	۰/۰	۲/۵	۹۷/۵	۴۰-۴۴
۰/۰	۲/۵	۹۷/۴	۰/۰	۲/۱	۹۷/۹	۰/۰	۱/۶	۹۸/۴	۴۵-۴۹
۰/۰	۱/۷	۹۸/۳	۰/۰	۱/۴	۹۸/۶	۰/۰	۱/۰	۹۸/۹	۵۰-۵۴
۰/۰	۱/۲	۹۸/۸	۰/۰	۱/۱	۹۸/۹	۰/۰	۰/۹	۹۹/۱	۵۵-۵۹
۰/۰	۰/۸	۹۹/۲	۰/۰	۰/۸	۹۹/۲	۰/۱	۰/۹	۹۹/۰	۶۰-۶۴
۰/۰	۰/۶	۹۹/۳	۰/۰	۰/۹	۹۹/۱	۰/۱	۰/۹	۹۹/۰	۶۵+

۲-۲۶- توزیع نسبی زنان ۱۰ ساله و بیش تر با سواد به تفکیک وضع زناشویی و سن: ۹۵-۱۳۸۵

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			گروه‌های سنی
اظہار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	اظہار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	اظہار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	
۰/۰	۹۸/۷	۱/۳	۰/۱	۹۸/۳	۱/۷	۱/۶	۹۶/۸	۱/۶	۱۰-۱۴
۰/۰	۷۸/۹	۲۱/۰	۰/۱	۷۸/۹	۲۱/۰	۰/۸	۸۲/۹	۱۶/۳	۱۵-۱۹
۰/۰	۴۳/۸	۵۶/۱	۰/۱	۴۷/۵	۵۲/۴	۰/۵	۴۹/۸	۴۹/۸	۲۰-۲۴
۰/۰	۲۳/۵	۷۶/۵	۰/۰	۲۶/۲	۷۳/۸	۰/۲	۲۴/۲	۷۵/۶	۲۵-۲۹
۰/۰	۱۴/۹	۸۵/۱	۰/۰	۱۵/۴	۸۴/۶	۰/۱	۱۱/۸	۸۸/۰	۳۰-۳۴
۰/۰	۱۰/۳	۸۹/۷	۰/۰	۹/۲	۹۰/۸	۰/۱	۶/۴	۹۳/۵	۳۵-۳۹
۰/۰	۶/۷	۹۳/۳	۰/۰	۵/۷	۹۴/۳	۰/۱	۴/۰	۹۶/۰	۴۰-۴۴
۰/۰	۴/۵	۹۵/۵	۰/۰	۳/۸	۹۶/۲	۰/۱	۲/۷	۹۷/۲	۴۵-۴۹
۰/۰	۳/۴	۹۶/۶	۰/۰	۲/۸	۹۷/۲	۰/۱	۲/۱	۹۷/۹	۵۰-۵۴
۰/۰	۲/۷	۹۷/۳	۰/۰	۲/۳	۹۷/۷	۰/۱	۱/۹	۹۸/۱	۵۵-۵۹
۰/۰	۲/۲	۹۷/۸	۰/۰	۱/۹	۹۸/۱	۰/۱	۱/۸	۹۸/۱	۶۰-۶۴
۰/۰	۱/۹	۹۸/۱	۰/۱	۱/۹	۹۸/۰	۰/۳	۲/۳	۹۷/۴	۶۵+

۲۷-۲- توزیع نسبی مردان ۱۰ ساله و بیش تر بی سواد به تفکیک وضع زناشویی و سن: ۹۵-۱۳۸۵

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			گروه‌های سنی
اظهار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	اظهار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	اظهار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	
۰٫۳	۹۷٫۴	۲٫۳	۰٫۳	۹۸٫۳	۱٫۵	۴٫۶	۹۳٫۹	۱٫۵	۱۰-۱۴
۰٫۲	۹۰٫۴	۹٫۴	۰٫۵	۹۱٫۳	۸٫۳	۱٫۹	۸۹٫۹	۸٫۲	۱۵-۱۹
۰٫۲	۶۴٫۸	۳۵٫۰	۰٫۴	۶۴٫۴	۳۵٫۱	۱٫۲	۶۳٫۶	۳۵٫۳	۲۰-۲۴
۰٫۱	۳۸٫۷	۶۱٫۳	۰٫۳	۳۶٫۰	۶۳٫۷	۰٫۷	۳۱٫۰	۶۸٫۳	۲۵-۲۹
۰٫۱	۲۴٫۹	۷۵٫۰	۰٫۲	۱۹٫۷	۸۰٫۱	۰٫۳	۱۲٫۸	۸۶٫۹	۳۰-۳۴
۰٫۰	۱۴٫۷	۸۵٫۳	۰٫۱	۹٫۱	۹۰٫۸	۰٫۲	۶٫۰	۹۳٫۸	۳۵-۳۹
۰٫۰	۷٫۸	۹۲٫۲	۰٫۱	۵٫۲	۹۴٫۷	۰٫۲	۳٫۳	۹۶٫۶	۴۰-۴۴
۰٫۰	۴٫۴	۹۵٫۵	۰٫۰	۲٫۹	۹۷٫۰	۰٫۱	۱٫۸	۹۸٫۱	۴۵-۴۹
۰٫۰	۲٫۵	۹۷٫۵	۰٫۰	۱٫۶	۹۸٫۴	۰٫۱	۱٫۳	۹۸٫۶	۵۰-۵۴
۰٫۰	۱٫۴	۹۸٫۶	۰٫۰	۱٫۱	۹۸٫۹	۰٫۱	۰٫۹	۹۹٫۰	۵۵-۵۹
۰٫۰	۱٫۰	۹۹٫۰	۰٫۰	۰٫۹	۹۹٫۰	۰٫۱	۰٫۸	۹۹٫۱	۶۰-۶۴
۰٫۰	۰٫۶	۹۹٫۴	۰٫۰	۰٫۶	۹۹٫۴	۰٫۲	۰٫۶	۹۹٫۲	۶۵+

۲۸-۲- توزیع نسبی زنان ۱۰ ساله و بیش تر بی سواد به تفکیک وضع زناشویی و سن: ۹۵-۱۳۸۵

۱۳۹۵			۱۳۹۰			۱۳۸۵			گروه‌های سنی
اظهار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	اظهار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	اظهار نشده	ازدواج نکرده	ازدواج کرده	
۰٫۱	۹۵٫۱	۴٫۸	۰٫۲	۹۴٫۱	۵٫۷	۴٫۲	۹۱٫۱	۴٫۷	۱۰-۱۴
۰٫۱	۶۰٫۵	۳۹٫۴	۰٫۲	۶۶٫۴	۳۳٫۴	۱٫۶	۶۵٫۹	۳۲٫۵	۱۵-۱۹
۰٫۰	۳۲٫۴	۶۷٫۶	۰٫۱	۳۷٫۹	۶۲٫۰	۰٫۸	۳۶٫۹	۶۲٫۳	۲۰-۲۴
۰٫۰	۲۳٫۸	۷۶٫۲	۰٫۱	۲۶٫۸	۷۳٫۱	۰٫۴	۱۹٫۳	۸۰٫۳	۲۵-۲۹
۰٫۰	۲۰٫۰	۸۰٫۰	۰٫۰	۱۷٫۰	۸۳٫۰	۰٫۲	۹٫۳	۹۰٫۵	۳۰-۳۴
۰٫۰	۱۳٫۱	۸۶٫۹	۰٫۰	۸٫۸	۹۱٫۲	۰٫۱	۴٫۶	۹۵٫۳	۳۵-۳۹
۰٫۰	۷٫۴	۹۲٫۶	۰٫۰	۴٫۷	۹۵٫۳	۰٫۱	۲٫۴	۹۷٫۵	۴۰-۴۴
۰٫۰	۴٫۰	۹۶٫۰	۰٫۰	۲٫۵	۹۷٫۵	۰٫۱	۱٫۴	۹۸٫۶	۴۵-۴۹
۰٫۰	۲٫۲	۹۷٫۰	۰٫۰	۱٫۴	۹۸٫۶	۰٫۱	۰٫۹	۹۹٫۰	۵۰-۵۴
۰٫۰	۱٫۳	۹۸٫۷	۰٫۰	۰٫۹	۹۹٫۱	۰٫۱	۰٫۷	۹۹٫۲	۵۵-۵۹
۰٫۰	۰٫۹	۹۹٫۱	۰٫۰	۰٫۷	۹۹٫۳	۰٫۲	۰٫۶	۹۹٫۲	۶۰-۶۴
۰٫۰	۰٫۶	۹۹٫۳	۰٫۰	۰٫۶	۹۹٫۴	۰٫۵	۰٫۶	۹۸٫۸	۶۵+

۲-۶- بررسی تاثیر سواد بر وضع فعالیت ۹۵-۱۳۸۵

وضع فعالیت جمعیت ۱۰ ساله و بیش تر در افراد باسواد و بی سواد طی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به تفکیک گروه‌های سنی در جداول ۲-۲۹ و ۲-۳۰ آورده شده است.

۲۹-۲ توزیع نسبی جمعیت باسواد ۱۰ ساله و بیش تر بر حسب سن و وضع فعالیت: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

اظهاری نشده	غیرفعال	فعال	جمعیت +۱۰	باسواد
				۱۳۸۵
۰/۸	۵۷/۷	۴۱/۵	۱۰۰	کلیه سنین.....
۱/۲	۹۵/۵	۳/۳	۱۰۰ ۱۰-۱۴
۱/۳	۷۷/۶	۲۱/۱	۱۰۰ ۱۵-۱۹
۱/۰	۵۴/۲	۴۴/۷	۱۰۰ ۲۰-۲۴
۰/۷	۴۱/۷	۵۷/۷	۱۰۰ ۲۵-۲۹
۰/۵	۳۸/۹	۶۰/۶	۱۰۰ ۳۰-۳۴
۰/۴	۳۸/۶	۶۱/۰	۱۰۰ ۳۵-۳۹
۰/۴	۳۹/۳	۶۰/۳	۱۰۰ ۴۰-۴۴
۰/۴	۴۱/۰	۵۸/۶	۱۰۰ ۴۵-۴۹
۰/۳	۴۹/۶	۵۰/۱	۱۰۰ ۵۰-۵۴
۰/۳	۵۶/۷	۴۲/۹	۱۰۰ ۵۵-۵۹
۰/۳	۶۳/۵	۳۶/۱	۱۰۰ ۶۰-۶۴
۰/۴	۷۲/۳	۲۷/۳	۱۰۰ ۶۵+
				۱۳۹۰
۰/۸	۵۸/۹	۴۰/۳	۱۰۰	کلیه سنین.....
۰/۲	۹۸/۶	۱/۳	۱۰۰ ۱۰-۱۴
۰/۸	۸۵/۴	۱۳/۸	۱۰۰ ۱۵-۱۹
۱/۲	۵۹/۹	۳۸/۹	۱۰۰ ۲۰-۲۴
۱/۱	۴۵/۱	۵۳/۸	۱۰۰ ۲۵-۲۹
۰/۸	۴۱/۶	۵۷/۶	۱۰۰ ۳۰-۳۴
۰/۶	۴۰/۸	۵۸/۶	۱۰۰ ۳۵-۳۹
۰/۵	۴۱/۶	۵۷/۹	۱۰۰ ۴۰-۴۴
۰/۶	۴۵/۷	۵۳/۷	۱۰۰ ۴۵-۴۹
۰/۶	۵۴/۲	۴۵/۳	۱۰۰ ۵۰-۵۴
۰/۶	۶۳/۱	۳۶/۳	۱۰۰ ۵۵-۵۹
۰/۶	۷۲/۱	۲۷/۳	۱۰۰ ۶۰-۶۴
۰/۶	۷۸/۰	۲۱/۴	۱۰۰ ۶۵+
				۱۳۹۵
۰/۴	۵۹/۰	۴۰/۷	۱۰۰	کلیه سنین.....
۰/۰	۹۹/۳	۰/۷	۱۰۰ ۱۰-۱۴
۰/۱	۸۸/۰	۱۱/۹	۱۰۰ ۱۵-۱۹
۰/۳	۶۶/۹	۳۲/۸	۱۰۰ ۲۰-۲۴
۰/۵	۴۵/۵	۵۴/۰	۱۰۰ ۲۵-۲۹
۰/۶	۴۳/۲	۵۶/۲	۱۰۰ ۳۰-۳۴
۰/۶	۴۱/۴	۵۸/۰	۱۰۰ ۳۵-۳۹
۰/۵	۴۲/۸	۵۶/۶	۱۰۰ ۴۰-۴۴
۰/۴	۴۴/۴	۵۵/۲	۱۰۰ ۴۵-۴۹
۰/۳	۵۲/۴	۴۷/۳	۱۰۰ ۵۰-۵۴
۰/۲	۶۰/۰	۳۹/۲	۱۰۰ ۵۵-۵۹
۰/۲	۷۲/۱	۲۷/۷	۱۰۰ ۶۰-۶۴
۰/۱	۹۰/۸	۹/۱	۱۰۰ ۶۵+

۳۰-۲- توزیع نسبی جمعیت بی‌سواد ۱۰ ساله و بیش‌تر بر حسب سن و وضع فعالیت: ۹۵-۱۳۸۵

اظهاری نشده	غیرفعال	فعال	جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر	بی‌سواد
				۱۳۸۵
۱٫۲	۲۰٫۱	۲۸٫۷	۱۰۰ کلیه سنین
۷٫۶	۶۲٫۶	۲۹٫۹	۱۰۰ ۱۰-۱۴
۳٫۴	۵۶٫۴	۴۰٫۲	۱۰۰ ۱۵-۱۹
۲٫۲	۵۸٫۹	۳۸٫۹	۱۰۰ ۲۰-۲۴
۱٫۶	۶۲٫۹	۳۵٫۵	۱۰۰ ۲۵-۲۹
۱٫۲	۶۵٫۲	۳۳٫۷	۱۰۰ ۳۰-۳۴
۰٫۹	۶۶٫۷	۳۲٫۳	۱۰۰ ۳۵-۳۹
۰٫۸	۶۶٫۸	۳۲٫۴	۱۰۰ ۴۰-۴۴
۰٫۸	۶۶٫۱	۳۳٫۲	۱۰۰ ۴۵-۴۹
۰٫۸	۶۸٫۱	۳۱٫۲	۱۰۰ ۵۰-۵۴
۰٫۸	۷۰٫۱	۲۹٫۱	۱۰۰ ۵۵-۵۹
۰٫۹	۷۲٫۴	۲۶٫۷	۱۰۰ ۶۰-۶۴
۱٫۳	۷۸٫۷	۲۰٫۰	۱۰۰ ۶۵+
				۱۳۹۰
۱٫۱	۷۲٫۴	۲۶٫۵	۱۰۰ کلیه سنین
۷٫۱	۷۸٫۰	۱۴٫۹	۱۰۰ ۱۰-۱۴
۳٫۳	۶۷٫۹	۲۸٫۸	۱۰۰ ۱۵-۱۹
۲٫۱	۶۳٫۳	۳۴٫۶	۱۰۰ ۲۰-۲۴
۱٫۶	۶۵٫۳	۳۳٫۰	۱۰۰ ۲۵-۲۹
۱٫۲	۶۶٫۲	۳۲٫۵	۱۰۰ ۳۰-۳۴
۰٫۹	۶۷٫۸	۳۱٫۳	۱۰۰ ۳۵-۳۹
۰٫۹	۶۸٫۳	۳۰٫۸	۱۰۰ ۴۰-۴۴
۰٫۸	۶۹٫۴	۲۹٫۸	۱۰۰ ۴۵-۴۹
۰٫۸	۶۹٫۷	۲۹٫۵	۱۰۰ ۵۰-۵۴
۰٫۸	۷۱٫۹	۲۷٫۲	۱۰۰ ۵۵-۵۹
۰٫۸	۷۵٫۶	۲۳٫۶	۱۰۰ ۶۰-۶۴
۰٫۹	۷۸٫۰	۲۱٫۱	۱۰۰ ۶۵+
				۱۳۹۵
۰٫۱	۷۱٫۶	۲۸٫۳	۱۰۰ کلیه سنین
۰٫۳	۹۰٫۵	۹٫۱	۱۰۰ ۱۰-۱۴
۰٫۲	۶۵٫۴	۳۴٫۴	۱۰۰ ۱۵-۱۹
۰٫۲	۶۳٫۱	۳۶٫۸	۱۰۰ ۲۰-۲۴
۰٫۱	۵۳٫۲	۴۶٫۷	۱۰۰ ۲۵-۲۹
۰٫۱	۵۵٫۱	۴۴٫۸	۱۰۰ ۳۰-۳۴
۰٫۱	۵۸٫۷	۴۱٫۲	۱۰۰ ۳۵-۳۹
۰٫۱	۶۴٫۳	۳۵٫۶	۱۰۰ ۴۰-۴۴
۰٫۱	۶۵٫۵	۳۴٫۴	۱۰۰ ۴۵-۴۹
۰٫۱	۶۵٫۷	۳۴٫۲	۱۰۰ ۵۰-۵۴
۰٫۱	۶۵٫۰	۳۴٫۹	۱۰۰ ۵۵-۵۹
۰٫۱	۶۷٫۸	۳۲٫۲	۱۰۰ ۶۰-۶۴
۰٫۱	۸۵٫۷	۱۴٫۳	۱۰۰ ۶۵+

جدول ۲-۲۹ نشان دهنده وضع فعالیت جمعیت باسواد است. نسبت جمعیت فعال باسواد از کل جمعیت باسواد ۱۰ساله و بیش‌تر در طول این سال‌ها از ۴۱,۵ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۴۰,۳ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۴۰,۷ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است. در هر سه سرشماری بیش‌تر جمعیت فعال در گروه سنی ۳۹-۳۵ ساله و کم‌ترین آنان در گروه سنی ۱۴-۱۰ قرار داشتند که در این گروه اخیر با روند کاهشی از ۳,۳ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۱,۳ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۰,۷ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است.

جدول ۲-۳۰ توزیع جمعیت بی‌سواد هر گروه سنی را با توجه به وضع فعالیت آنان نشان می‌دهد. نسبت جمعیت فعال بی‌سواد از کل افراد بی‌سواد ۱۰ساله و بیش‌تر در طول این سال‌ها از ۲۸,۷ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۲۶,۵ درصد در سال ۱۳۹۰ و سپس ۲۸,۳ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است. در سال ۱۳۸۵ بیش‌ترین جمعیت فعال بی‌سواد در گروه سنی ۱۹-۱۵ ساله با ۴۰,۲ درصد، در سال ۱۳۹۰ گروه سنی ۲۴-۲۰ ساله با ۳۴,۶ درصد و در سال ۱۳۹۵ گروه سنی ۲۹-۲۵ ساله با ۴۶,۷ درصد بیش‌ترین جمعیت فعال بی‌سواد را داشته است. بررسی در گروه سنی ۱۴-۱۰ ساله نشان می‌دهد که میزان فعالیت روند کاهشی داشته و از ۲۹,۹ درصد در سال ۸۵ به ۱۴,۹ درصد در سال ۹۰ رسیده و ۹,۱ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است.

مرکز آمار ایران

فصل ۳

بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی:

در سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

مرکز آمار ایران

۱-۳- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک مدرک تحصیلی: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

جدول ۱-۳ توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک مناطق شهری و روستایی، جنس و مدرک تحصیلی در طی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ را نشان می‌دهد. همان‌طور که بررسی ویژگی‌های تحصیلی افراد دانشجو و فارغ‌التحصیل دانشگاه‌ها بر حسب دوره‌های تحصیلی عالی، بر اساس نتایج سرشماری ۱۳۸۵ نشان می‌دهد، از ۶,۸۹۵,۰۳۳ نفر جمعیت دارای تحصیلات عالی بیش‌ترین افراد دارای مدرک تحصیلی لیسانس با ۵۹ درصد و کم‌ترین افراد دارای مدرک دکترای تخصصی با ۱,۳ درصد بوده‌اند در این سال مقطع تحصیلی لیسانس بالاترین رتبه را نسبت به سایر مقاطع تحصیلی در بین مردان و زنان و همچنین جمعیت دارای تحصیلات عالی مناطق شهری و روستایی دارا بوده است. در سال ۱۳۹۰ نیز از ۱۰,۵۰۵,۱۳۰ نفر جمعیت دارای تحصیلات عالی، بیش‌ترین مدرک تحصیلی افراد مربوط به مقطع لیسانس است که با ۳ درصد افزایش نسبت به سال ۸۵ به ۶۲ درصد رسیده است، دکترای تخصصی نیز با وجود افزایش ۰,۲ درصدی نسبت به سال ۸۵ کم‌ترین میزان را در بین مدارک تحصیلی داشته است.

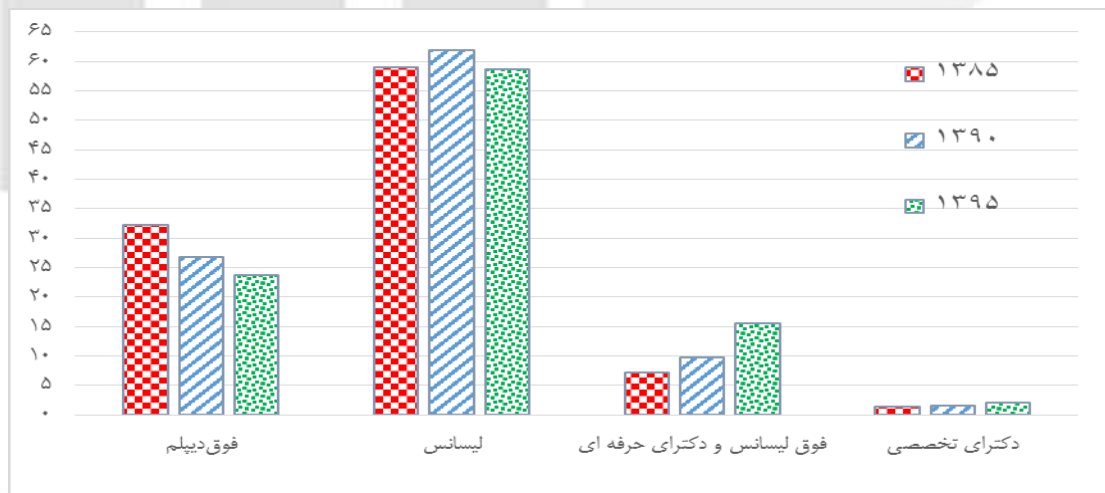
در سال ۱۳۹۵ از میان ۱۳,۶۱۳,۶۵۱ نفر جمعیت دارای تحصیلات عالی، بیش‌ترین مدرک تحصیلی افراد مربوط به مقطع لیسانس است که با ۳ درصد کاهش نسبت به سال ۹۰ به حدود ۵۹ درصد رسیده است، دکترای تخصصی نیز با وجود افزایش ۰,۶ درصدی نسبت به سال ۹۰ کم‌ترین میزان را در بین مدارک تحصیلی جمعیت دارای تحصیلات عالی در بر داشته است.

روند نسبت افراد با تحصیلات عالی در دوره تحصیلی فوق دیپلم در طول این سه سرشماری کاهش یافته است و از ۳۲,۲ درصد در سال ۸۵ به ۲۶,۸ درصد در سال ۹۰ و سپس ۲۳,۷ درصد در سال ۹۵ کاهش یافته است (شکل ۳-۱). همچنین روند کاهش سهم باسوادان فوق دیپلم در بین مردان و زنان و نیز جمعیت دارای تحصیلات عالی مناطق شهری و روستایی طی این سرشماری‌ها مشاهده می‌شود. از طرفی میزان افراد دارای تحصیلات عالی در مقاطع فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای و دکترای تخصصی در طول این سرشماری‌ها افزایش داشته است و در مقطع فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای از ۷,۲ درصد در سال ۸۵ به ۹,۷ درصد در سال ۹۰ و سپس ۱۵,۵ درصد در سال ۹۵ افزایش یافته است. روند افزایشی سهم باسوادان فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای و دکترای تخصصی در بین مردان و زنان و همچنین جمعیت دارای تحصیلات عالی مناطق شهری و روستایی نیز طی این سرشماری‌ها مشاهده می‌شود.

بر اساس نتایج سرشماری‌های ۸۵، ۹۰ و ۹۵ جمعیت دارای تحصیلات عالی در مناطق شهری و روستایی که دارای مدارک تحصیلی لیسانس بوده‌اند، بالاترین رتبه بین مقاطع تحصیلی عالی را داشته‌اند، این نسبت‌ها در مناطق شهری برای این سال‌ها به ترتیب برابر ۵۹,۲، ۶۱,۸ و ۵۸,۵ درصد و در مناطق روستایی برای این سال‌ها به ترتیب برابر ۵۷,۷، ۶۳,۷ و ۶۰,۴ درصد بوده است. مقایسه جمعیت دارای تحصیلات عالی در مناطق شهری و روستایی نشان دهنده افزایش افراد با تحصیلات لیسانس در نقاط روستایی نسبت به مناطق شهری در این سال‌ها می‌باشد، از طرفی در مقطع فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای همواره طی این سه سرشماری، سهم جمعیت دارای تحصیلات عالی شهری بالاتر از روستایی بوده است.

۱-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک جنس، مدرک تحصیلی و وضع سکونت: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

شرح	جمع	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای	دکترای تخصصی
۱۳۸۵					
مردو زن	۱۰۰	۳۲/۲	۵۹/۱	۷/۲	۱/۳
مرد	۱۰۰	۳۴/۲	۵۴/۷	۹/۱	۱/۹
زن	۱۰۰	۲۹/۹	۶۴/۴	۵/۰	۰/۶
شهری	۱۰۰	۳۱/۶	۵۹/۲	۷/۶	۱/۴
روستایی	۱۰۰	۳۸/۵	۵۷/۷	۳/۲	۰/۴
۱۳۹۰					
مردو زن	۱۰۰	۲۶/۸	۶۲/۰	۹/۷	۱/۵
مرد	۱۰۰	۲۹/۵	۵۷/۴	۱۱/۱	۱/۹
زن	۱۰۰	۲۳/۸	۶۷/۰	۸/۲	۰/۹
شهری	۱۰۰	۲۶/۴	۶۱/۸	۱۰/۳	۱/۵
روستایی	۱۰۰	۳۰/۶	۶۳/۷	۵/۰	۰/۶
۱۳۹۵					
مردو زن	۱۰۰	۲۳/۷	۵۸/۷	۱۵/۵	۲/۱
مرد	۱۰۰	۲۶/۶	۵۴/۳	۱۶/۵	۲/۶
زن	۱۰۰	۲۰/۶	۶۳/۳	۱۴/۵	۱/۴
شهری	۱۰۰	۲۳/۰	۵۸/۵	۱۶/۳	۲/۲
روستایی	۱۰۰	۳۰/۲	۶۰/۴	۸/۸	۰/۶

شکل ۱-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک مدرک تحصیلی: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

شکل ۲-۳- توزیع نسبی مردان دارای تحصیلات عالی به تفکیک مدرک تحصیلی: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵

شکل ۳-۳- توزیع نسبی زنان دارای تحصیلات عالی به تفکیک مدرک تحصیلی: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵

۲-۳- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک جنس: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵

بررسی این گروه از جمعیت بر اساس نتایج سرشماری‌ها طی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ گویای آن است که، در تمامی این سال‌ها از کل جمعیت دارای تحصیلات عالی، سهم مردان همواره نسبت به زنان بیش‌تر بوده است. همانطوری که در جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود در سال ۱۳۸۵ از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۵۴٫۸ درصد مرد و ۴۵٫۲ درصد زن بوده است، در سال ۱۳۹۰ این نسبت برای مردان ۵۲٫۱ درصد و برای زنان ۴۷٫۹ درصد و در سال ۱۳۹۵ به ترتیب برای مردان و زنان به ۵۲٫۵ و ۴۷٫۵ درصد رسیده است.

در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵، در دوره تحصیلی لیسانس سهم جمعیت زنان دارای تحصیلات عالی از مردان دارای تحصیلات عالی پیشی گرفته است به‌طوری‌که در سال ۱۳۹۰ این نسبت برای مردان ۴۸٫۳ درصد و برای زنان ۵۱٫۷ درصد بوده است و در سال ۱۳۹۵ نیز نسبت افراد در دوره تحصیلی لیسانس برای مردان ۴۸٫۵ درصد و برای زنان ۵۱٫۵ درصد شده است این نسبت‌ها حدود ۳ درصد در مردان کمتر از زنان بوده است. در سایر دوره‌های تحصیلی عالی شامل فوق دیپلم، فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای و دکترای تخصصی در طول این سرشماری‌ها نسبت مردان دارای تحصیلات عالی بیش‌تر از زنان بوده است.

بیشترین فاصله بین مردان و زنان، در دوره‌های تحصیلی عالی مربوط به دوره تحصیلی دکترای تخصصی می‌باشد. در سال ۸۵ نسبت مردان دارای تحصیلات دکترای تخصصی ۵۷ درصد بیش‌تر از زنان، در سال ۹۰ نسبت مردان این گروه ۳۷,۴ درصد بیش‌تر از زنان و در سال ۹۵ مردان این گروه ۳۵ درصد از زنان بیش‌تر می‌باشند.

علی‌رغم سهم بیش‌تر مردان در دوره‌های تحصیلی فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای و دکترای تخصصی در طول این سال‌ها، این فاصله بین مردان و زنان طی سرشماری‌ها ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ در حال کاهش می‌باشد که نشان دهنده افزایش تمایل به ادامه تحصیل در سطوح بالاتر تحصیلات عالی برای زنان می‌باشد.

۲-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک جنس و مدرک تحصیلی: ۱۳۸۵-۹۵

شرح	جمع	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای	دکترای تخصصی
۱۳۸۵					
مرد و زن	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
مرد	۵۴/۸	۵۸/۱	۵۰/۷	۶۸/۵	۷۸/۵
زن	۴۵/۲	۴۱/۹	۴۹/۳	۳۱/۵	۲۱/۵
۱۳۹۰					
مرد و زن	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
مرد	۵۲/۱	۵۷/۵	۴۸/۳	۵۹/۵	۶۸/۷
زن	۴۷/۹	۴۲/۵	۵۱/۷	۴۰/۵	۳۱/۳
۱۳۹۵					
مرد و زن	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
مرد	۵۲/۵	۵۸/۸	۴۸/۵	۵۵/۷	۶۷/۵
زن	۴۷/۵	۴۱/۲	۵۱/۵	۴۴/۳	۳۲/۵

۳-۳- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک وضع فعالیت: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵

۳-۳-۱- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی کل کشور به تفکیک وضع فعالیت: ۱۳۸۵-۹۰-۹۵

بر اساس سرشماری ۱۳۸۵، ۴۸ درصد جمعیت ۱۰ ساله و بیش‌تر دارای تحصیلات عالی شاغل بوده‌اند این میزان در سال ۱۳۹۰ با ۷ درصد کاهش به حدود ۴۱ درصد رسیده است در سرشماری سال ۱۳۹۵ نیز سهم شاغلان دارای تحصیلات عالی همچنان کاهش یافته است و به ۳۹ درصد رسیده است. بررسی شاغلان دارای تحصیلات عالی بین مردان و زنان در سرشماری ۱۳۸۵ نشان می‌دهد که ۶۰/۸ درصد مردان و ۳۲/۷ درصد زنان دارای تحصیلات عالی شاغل بوده‌اند، این نسبت‌ها در سرشماری ۱۳۹۰ برای مردان با ۷ درصد و برای زنان با ۶ درصد کاهش همراه بوده است در سرشماری ۱۳۹۵ نیز سهم شاغلان دارای تحصیلات عالی با کاهش حدود ۲ درصد نسبت به سرشماری ۱۳۹۰، به ۵۲/۲ درصد برای مردان و ۲۴/۳ درصد برای زنان رسیده است. همانند کل کشور، در مناطق شهری در سال ۱۳۸۵، ۴۸ درصد افراد دارای تحصیلات عالی شاغل بوده‌اند این نسبت در سال ۱۳۹۰ با ۷/۵ درصد کاهش به ۴۰/۶ درصد و در سال ۱۳۹۵ با ۱/۶ درصد کاهش به ۳۹ درصد رسیده است.

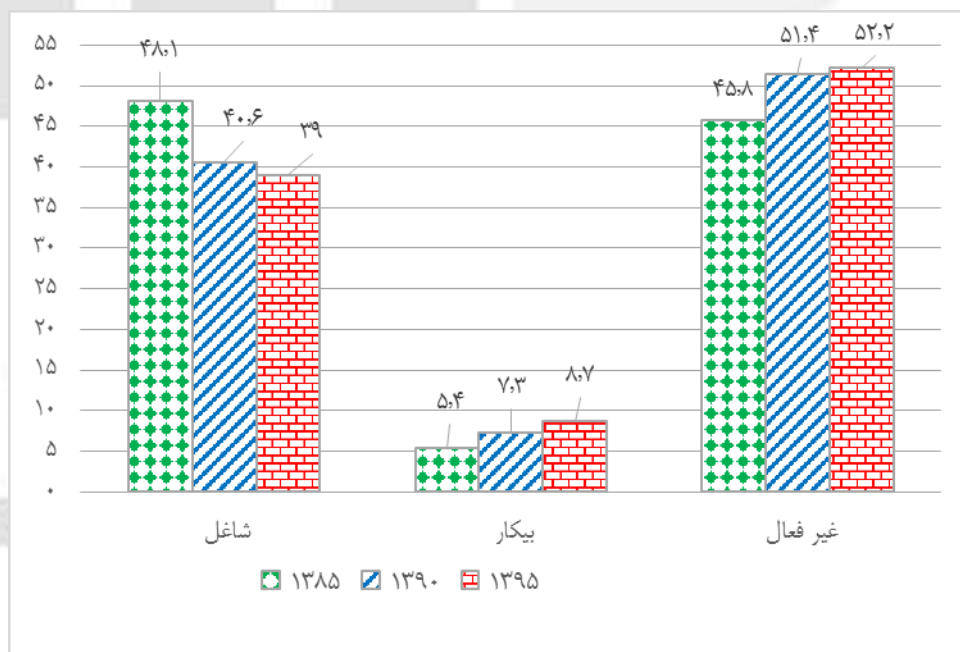
بررسی میزان اشتغال افراد دارای تحصیلات عالی در مناطق روستایی نشان می‌دهد که این میزان از ۴۴/۸ درصد در سال ۱۳۸۵، با حدود ۹ درصد کاهش به ۳۶/۲ درصد در سال ۱۳۹۰ و سپس با اندکی افزایش به ۳۶/۵ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است. مقایسه نسبت شاغلان دارای تحصیلات عالی، در مناطق شهری و روستایی کشور نشان‌دهنده افزایش فاصله بین این دو می‌باشد.

جمعیت دارای تحصیلات عالی غیرفعال نیز طی این سه سرشماری افزایش یافته و از ۴۵/۸ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۵۱/۴ درصد در سال ۱۳۹۰ و سپس ۵۲/۲ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است. جمعیت غیرفعال مردان و زنان نیز طی این سال‌ها افزایشی و سهم آن برای زنان بیش‌تر از مردان بوده است. در سال ۸۵ جمعیت دارای تحصیلات عالی غیرفعال بین مناطق شهری و روستایی تفاوت چندانی نداشته ولی در سال ۹۰

این نسبت برای مناطق روستایی حدود ۶ درصد بیش تر از مناطق شهری بوده و در سال ۹۵ نیز این نسبتها در بین مناطق شهری و روستایی تقریباً یکسان و حدود ۵۲ درصد بوده است.

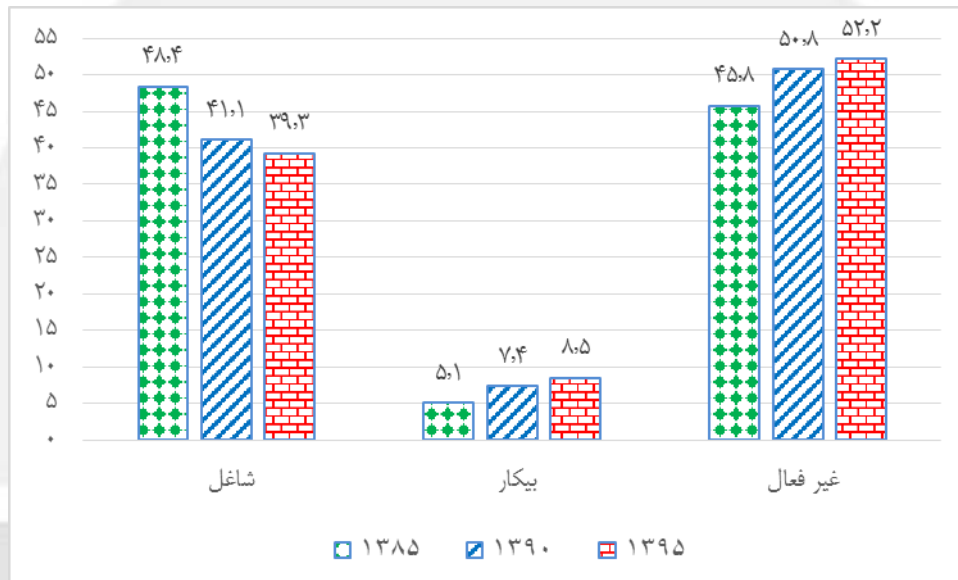
۳-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور به تفکیک وضع سکونت، جنس و وضع فعالیت: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

شرح	جمع	شاغل	بیکار	غیر فعال	اظهار نشده
۱۳۸۵					
کل کشور	۱۰۰	۴۸٫۱	۵٫۴	۴۵٫۸	۰٫۷
مرد	۱۰۰	۶۰٫۸	۴٫۵	۳۴٫۱	۰٫۶
زن	۱۰۰	۳۲٫۷	۶٫۶	۵۹٫۹	۰٫۸
شهری	۱۰۰	۴۸٫۴	۵٫۱	۴۵٫۸	۰٫۷
روستایی	۱۰۰	۴۴٫۸	۸٫۶	۴۵٫۷	۰٫۹
۱۳۹۰					
کل کشور	۱۰۰	۴۰٫۶	۷٫۳	۵۱٫۴	۰٫۷
مرد	۱۰۰	۵۳٫۸	۶٫۶	۳۹٫۰	۰٫۶
زن	۱۰۰	۲۶٫۳	۸٫۰	۶۴٫۹	۰٫۸
شهری	۱۰۰	۴۱٫۱	۷٫۴	۵۰٫۸	۰٫۷
روستایی	۱۰۰	۳۶٫۲	۶٫۴	۵۶٫۸	۰٫۶
۱۳۹۵					
کل کشور	۱۰۰	۳۹٫۰	۸٫۷	۵۲٫۲	۰٫۱
مرد	۱۰۰	۵۲٫۲	۸٫۵	۳۹٫۰	۰٫۲
زن	۱۰۰	۲۴٫۳	۸٫۹	۶۶٫۷	۰٫۰
شهری	۱۰۰	۳۹٫۳	۸٫۵	۵۲٫۲	۰٫۱
روستایی	۱۰۰	۳۶٫۵	۱۰٫۷	۵۲٫۵	۰٫۳

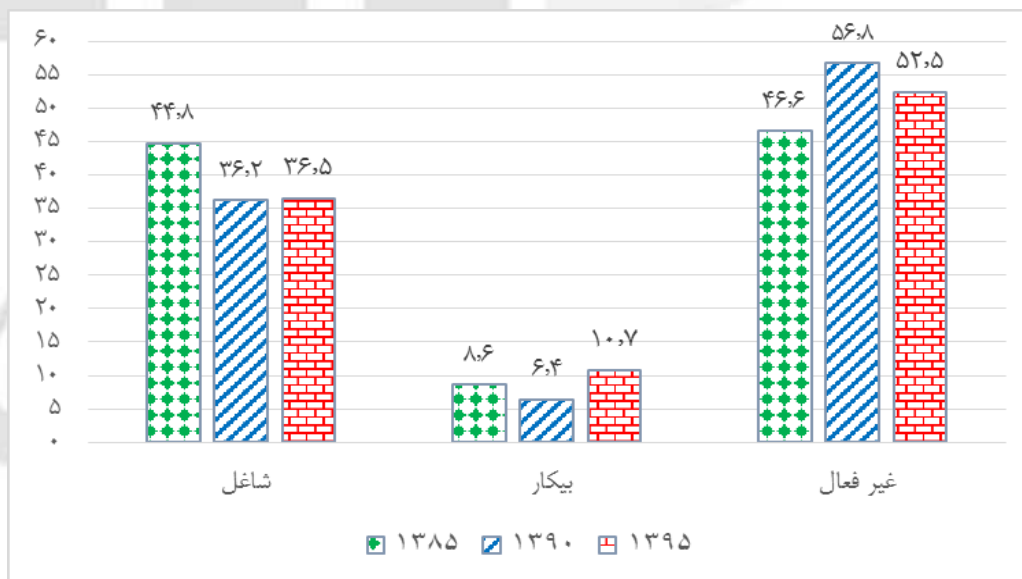
شکل ۳-۴- توزیع نسبی جمعیت کل کشور دارای تحصیلات عالی به تفکیک وضع فعالیت: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

شکل ۳-۵- توزیع نسبی جمعیت شهری دارای تحصیلات عالی کشور را به تفکیک وضع فعالیت طی سال‌های ۹۵-۹۰-۱۳۸۵ نشان می‌دهد که گویای کاهش سهم جمعیت عالی شاغل از ۴۸/۴ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۴۱/۱ درصد در سال ۱۳۹۰ و سپس ۳۹/۳ درصد در سال ۱۳۹۵ می‌باشد، این درحالیست که جمعیت با تحصیلات عالی بیکار و غیرفعال در نقاط شهری طی این سال‌ها افزایش داشته است، بطوریکه سهم جمعیت بیکار از ۵/۱ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۷/۴ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۸/۵ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است و سهم جمعیت غیرفعال نیز در این سال‌ها به ترتیب ۴۵/۸، ۵۰/۸ و ۵۲/۲ درصد بوده است.

شکل ۳-۵- توزیع نسبی جمعیت شهری دارای تحصیلات عالی به تفکیک وضع فعالیت: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

شکل ۳-۶- نمایانگر توزیع نسبی جمعیت روستایی دارای تحصیلات عالی کشور به تفکیک وضع فعالیت طی سال‌های ۹۵-۹۰-۱۳۸۵ می‌باشد، همانگونه که مشاهده می‌شود، سهم جمعیت شاغل از ۴۴/۸ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۳۶/۲ درصد در سال ۱۳۹۰ کاهش یافته، سپس در سال ۱۳۹۵ با اندکی افزایش به ۳۶/۵ درصد رسیده است. کاهش سهم شاغلان روستایی از سال ۱۳۸۵ به ۱۳۹۰ با کاهش سهم بیکاران و افزایش سهم جمعیت با تحصیلات عالی غیرفعال همراه بوده است. در سال ۱۳۹۵ این نسبت‌ها برعکس شده است و سهم جمعیت دارای تحصیلات عالی بیکار افزایش و سهم جمعیت دارای تحصیلات عالی غیرفعال کاهش یافته است.

شکل ۳-۶- توزیع نسبی جمعیت روستایی دارای تحصیلات عالی به تفکیک وضع فعالیت: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

۳-۲- بررسی جمعیت دارای تحصیلات عالی استان‌ها به تفکیک وضع فعالیت: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

بر اساس سرشماری ۱۳۸۵، استان‌های بوشهر، هرمزگان، خراسان شمالی و کردستان بیش‌ترین سهم شاغلان را در میان جمعیت دارای تحصیلات عالی ۱۰ ساله و بیش‌تر داشته‌اند. در استان بوشهر از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۵۹,۴ درصد شاغل، ۳,۵ درصد بیکار و ۳۶,۵ درصد غیرفعال و در استان هرمزگان ۵۹,۳ درصد شاغل، ۲,۵ درصد بیکار و ۳۷,۵ درصد غیرفعال بوده‌اند. همچنین بیش‌ترین سهم بیکاران در بین جمعیت دارای تحصیلات عالی ۱۰ ساله و بیش‌تر مربوط به استان‌های ایلام، لرستان و کرمان بوده است. در استان ایلام از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۴۷,۸ درصد شاغل، ۱۲ درصد بیکار و ۳۹,۵ درصد غیرفعال و در استان لرستان ۴۵,۴ درصد شاغل، ۱۱,۸ درصد بیکار و ۴۲,۲ درصد غیرفعال بوده‌اند. بیش‌ترین سهم جمعیت با تحصیلات عالی غیرفعال نیز مربوط به استان‌های سمنان و قم می‌باشد. در استان سمنان از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۴۱,۳ درصد شاغل، ۳,۷ درصد بیکار و ۵۴,۶ درصد غیرفعال و در استان قم ۴۲,۷ درصد شاغل، ۲,۵ درصد بیکار و ۵۴,۱ درصد غیرفعال بوده‌اند. جدول ۳-۴ توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور بر حسب وضع فعالیت را به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد.

مرکز آمار ایران

۴-۳- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور بر حسب وضع فعالیت به تفکیک استان: ۱۳۸۵

استان	جمع	شاغل	بیکار	غیر فعال	اظهار نشده
کل کشور.....	۱۰۰/۰	۴۸/۱	۵/۴	۴۵/۸	۰/۷
آذربایجان شرقی.....	۱۰۰/۰	۴۵/۱	۶/۱	۴۸/۱	۰/۷
آذربایجان غربی.....	۱۰۰/۰	۴۸/۷	۵/۲	۴۵/۴	۰/۷
اردبیل.....	۱۰۰/۰	۴۸/۲	۷/۴	۴۴/۰	۰/۵
اصفهان.....	۱۰۰/۰	۴۴/۳	۵/۴	۴۹/۷	۰/۶
البرز.....	۱۰۰/۰	۵۰/۷	۵/۰	۴۳/۵	۰/۷
ایلام.....	۱۰۰/۰	۴۷/۸	۱۲/۰	۳۹/۵	۰/۸
بوشهر.....	۱۰۰/۰	۵۹/۴	۳/۵	۳۶/۵	۰/۶
تهران.....	۱۰۰/۰	۵۲/۰	۳/۵	۴۳/۷	۰/۷
چهار محال و بختیاری.....	۱۰۰/۰	۴۸/۷	۸/۶	۴۲/۱	۰/۶
خراسان جنوبی.....	۱۰۰/۰	۴۹/۰	۵/۶	۴۴/۸	۰/۵
خراسان رضوی.....	۱۰۰/۰	۴۹/۹	۴/۳	۴۵/۲	۰/۵
خراسان شمالی.....	۱۰۰/۰	۵۳/۴	۵/۴	۴۰/۷	۰/۵
خوزستان.....	۱۰۰/۰	۴۸/۶	۴/۵	۴۶/۱	۰/۹
زنجان.....	۱۰۰/۰	۴۸/۳	۵/۳	۴۶/۱	۰/۴
سمنان.....	۱۰۰/۰	۴۱/۳	۳/۷	۵۴/۶	۰/۴
سیستان و بلوچستان.....	۱۰۰/۰	۵۱/۰	۳/۹	۴۴/۰	۱/۰
فارس.....	۱۰۰/۰	۴۳/۴	۶/۰	۴۹/۷	۰/۹
قزوین.....	۱۰۰/۰	۴۷/۰	۴/۶	۴۷/۷	۰/۸
قم.....	۱۰۰/۰	۴۲/۷	۲/۵	۵۴/۱	۰/۷
کردستان.....	۱۰۰/۰	۵۳/۲	۹/۳	۳۶/۹	۰/۶
کرمان.....	۱۰۰/۰	۴۳/۲	۹/۸	۴۶/۲	۰/۸
کرمانشاه.....	۱۰۰/۰	۴۶/۶	۹/۲	۴۳/۵	۰/۷
کهگیلویه و بویراحمد.....	۱۰۰/۰	۴۷/۷	۷/۳	۴۴/۱	۰/۹
گلستان.....	۱۰۰/۰	۵۰/۵	۶/۴	۴۲/۶	۰/۵
گیلان.....	۱۰۰/۰	۴۵/۲	۹/۳	۴۴/۹	۰/۵
لرستان.....	۱۰۰/۰	۴۵/۴	۱۱/۸	۴۲/۲	۰/۶
مازندران.....	۱۰۰/۰	۴۳/۲	۶/۹	۴۹/۱	۰/۷
مرکزی.....	۱۰۰/۰	۴۲/۸	۴/۶	۵۱/۷	۰/۹
هرمزگان.....	۱۰۰/۰	۵۹/۳	۲/۵	۳۷/۵	۰/۶
همدان.....	۱۰۰/۰	۴۶/۱	۵/۴	۴۷/۶	۰/۸
یزد.....	۱۰۰/۰	۴۴/۷	۴/۲	۵۰/۶	۰/۵

بر اساس سرشماری ۱۳۹۰، استان‌های بوشهر، هرمزگان، خراسان جنوبی و خراسان شمالی بیش‌ترین سهم شاغلان را در میان جمعیت دارای تحصیلات عالی ۱۰ ساله و بیش‌تر داشته‌اند. در استان بوشهر از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۴۹,۳ درصد شاغل، ۵ درصد بیکار و ۴۵ درصد غیرفعال و در استان هرمزگان ۴۸,۳ درصد شاغل، ۵ درصد بیکار و ۴۵,۹ درصد غیرفعال بوده‌اند. همچنین بیش‌ترین سهم بیکاران در بین جمعیت دارای تحصیلات عالی ۱۰ ساله و بیش‌تر مربوط به استان‌های ایلام، لرستان و کرمانشاه بوده است. در استان ایلام از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۳۸,۵ درصد شاغل، ۱۱,۹ درصد بیکار و ۴۸,۹ درصد غیرفعال و در استان لرستان ۳۵,۵ درصد شاغل، ۱۱,۳ درصد بیکار و ۵۲,۴ درصد غیرفعال بوده‌اند. بیش‌ترین سهم جمعیت با تحصیلات عالی غیرفعال نیز همچون سرشماری ۱۳۸۵ مربوط به استان‌های قم و سمنان می‌باشد. در استان قم از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۳۴,۶ درصد شاغل، ۳,۶ درصد بیکار و ۶۱,۴ درصد غیرفعال و در استان سمنان ۳۸,۸ درصد شاغل، ۴,۹ درصد بیکار و ۵۵,۶ درصد غیرفعال بوده‌اند. جدول ۳-۵ توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور بر حسب وضع فعالیت را به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد.

۳-۵- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور بر حسب وضع فعالیت به تفکیک استان: ۱۳۹۰

استان	جمع	شاغل	بیکار	غیر فعال	اظهار نشده
کل کشور	۱۰۰/۰	۴۰/۶	۲/۳	۵۱/۴	۰/۷
آذربایجان شرقی	۱۰۰/۰	۴۰/۲	۷/۳	۵۱/۸	۰/۷
آذربایجان غربی	۱۰۰/۰	۴۰/۴	۶/۹	۵۱/۹	۰/۸
اردبیل	۱۰۰/۰	۴۱/۹	۹/۶	۴۸/۰	۰/۵
اصفهان	۱۰۰/۰	۳۷/۸	۷/۱	۵۴/۷	۰/۴
البرز	۱۰۰/۰	۴۲/۰	۷/۶	۴۹/۷	۰/۷
ایلام	۱۰۰/۰	۳۸/۵	۱۱/۹	۴۸/۹	۰/۸
بوشهر	۱۰۰/۰	۴۹/۳	۵/۰	۴۵/۰	۰/۷
تهران	۱۰۰/۰	۴۲/۶	۶/۴	۵۰/۱	۰/۹
چهار محال و بختیاری	۱۰۰/۰	۴۰/۰	۷/۸	۵۱/۵	۰/۷
خراسان جنوبی	۱۰۰/۰	۴۷/۶	۵/۳	۴۶/۷	۰/۵
خراسان رضوی	۱۰۰/۰	۴۳/۲	۵/۵	۵۰/۶	۰/۷
خراسان شمالی	۱۰۰/۰	۴۴/۵	۶/۹	۴۸/۱	۰/۵
خوزستان	۱۰۰/۰	۳۸/۳	۸/۶	۵۲/۵	۰/۷
زنجان	۱۰۰/۰	۴۲/۵	۶/۳	۵۰/۸	۰/۵
سمنان	۱۰۰/۰	۳۸/۸	۴/۹	۵۵/۶	۰/۶
سیستان و بلوچستان	۱۰۰/۰	۴۳/۴	۵/۵	۵۰/۴	۰/۷
فارس	۱۰۰/۰	۳۶/۴	۹/۴	۵۳/۶	۰/۶
قزوین	۱۰۰/۰	۴۲/۰	۶/۱	۵۱/۵	۰/۴
قم	۱۰۰/۰	۳۴/۶	۳/۶	۶۱/۴	۰/۴
کردستان	۱۰۰/۰	۴۳/۶	۸/۱	۴۷/۹	۰/۴
کرمان	۱۰۰/۰	۳۶/۵	۸/۲	۵۴/۷	۰/۷
کرمانشاه	۱۰۰/۰	۳۷/۶	۱۱/۱	۵۰/۸	۰/۶
کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۰/۰	۳۸/۳	۱۰/۲	۵۱/۰	۰/۵
گلستان	۱۰۰/۰	۴۲/۵	۶/۴	۵۰/۷	۰/۴
گیلان	۱۰۰/۰	۴۰/۰	۱۰/۴	۴۹/۰	۰/۶
لرستان	۱۰۰/۰	۳۵/۵	۱۱/۳	۵۲/۴	۰/۸
مازندران	۱۰۰/۰	۳۹/۷	۷/۶	۵۲/۱	۰/۶
مرکزی	۱۰۰/۰	۴۲/۳	۷/۰	۵۰/۳	۰/۵
هرمزگان	۱۰۰/۰	۴۸/۳	۵/۰	۴۵/۹	۰/۸
همدان	۱۰۰/۰	۳۷/۷	۶/۹	۵۴/۹	۰/۵
یزد	۱۰۰/۰	۴۲/۷	۶/۱	۵۰/۷	۰/۵

بر اساس سرشماری ۱۳۹۵، استان‌های بوشهر، قزوین، یزد و خوزستان بیش‌ترین سهم شاغلان را در میان جمعیت دارای تحصیلات عالی ۱۰ ساله و بیش‌تر داشته‌اند. در استان بوشهر از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۴۸ درصد شاغل، ۸ درصد بیکار و ۴۳٫۹ درصد غیرفعال و در استان قزوین ۴۳٫۷ درصد شاغل، ۸٫۹ درصد بیکار و ۴۷٫۳ درصد غیرفعال بوده‌اند. همچنین بیش‌ترین سهم بیکاران در بین جمعیت دارای تحصیلات عالی ۱۰ ساله و بیش‌تر مربوط به استان‌های کرمانشاه، کردستان و اردبیل بوده است. در استان کرمانشاه از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۲۹٫۸ درصد شاغل، ۱۵ درصد بیکار و ۵۵٫۱ درصد غیرفعال و در استان کردستان ۴۲ درصد شاغل، ۱۲٫۱ درصد بیکار و ۴۵٫۸ درصد غیرفعال بوده‌اند. بیش‌ترین سهم جمعیت با تحصیلات عالی غیرفعال نیز همچون سرشماری‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ مربوط به استان‌های قم و سمنان می‌باشد. در استان قم از کل جمعیت با تحصیلات عالی ۳۱٫۶ درصد شاغل، ۴٫۴ درصد بیکار و ۶۳٫۹ درصد غیرفعال و در استان سمنان ۳۴٫۳ درصد شاغل، ۵٫۴ درصد بیکار و ۶۰٫۱ درصد غیرفعال بوده‌اند. جدول ۳-۶ توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور بر حسب وضع فعالیت را به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد.

۳-۶- توزیع نسبی جمعیت دارای تحصیلات عالی کشور بر حسب وضع فعالیت به تفکیک استان: ۱۳۹۵

استان	جمع	شاغل	بیکار	غیر فعال	اظهارنشده
کل کشور.....	۱۰۰/۰	۳۹/۰	۱/۷	۵۲/۲	۰/۱
آذربایجان شرقی	۱۰۰/۰	۳۶/۸	۱۰/۰	۵۳/۲	۰/۱
آذربایجان غربی	۱۰۰/۰	۴۰/۳	۹/۹	۴۹/۷	۰/۱
اردبیل	۱۰۰/۰	۳۷/۶	۱۱/۹	۵۰/۵	۰/۱
اصفهان	۱۰۰/۰	۳۸/۲	۸/۲	۵۳/۶	۰/۱
البرز	۱۰۰/۰	۴۱/۲	۸/۶	۵۰/۰	۰/۲
ایلام	۱۰۰/۰	۳۳/۳	۱۱/۱	۵۵/۵	۰/۱
بوشهر	۱۰۰/۰	۴۸/۰	۸/۰	۴۳/۹	۰/۱
تهران	۱۰۰/۰	۳۹/۵	۶/۹	۵۳/۵	۰/۱
چهار محال و بختیاری	۱۰۰/۰	۳۴/۴	۱۱/۶	۵۳/۹	۰/۱
خراسان جنوبی	۱۰۰/۰	۳۸/۹	۷/۲	۵۳/۸	۰/۱
خراسان رضوی	۱۰۰/۰	۴۱/۴	۷/۴	۵۱/۱	۰/۱
خراسان شمالی	۱۰۰/۰	۳۹/۰	۹/۱	۵۱/۹	۰/۱
خوزستان	۱۰۰/۰	۴۲/۸	۱۰/۰	۴۷/۲	۰/۱
زنجان	۱۰۰/۰	۳۴/۸	۱۰/۵	۵۴/۶	۰/۱
سمنان	۱۰۰/۰	۳۴/۳	۵/۴	۶۰/۱	۰/۳
سیستان و بلوچستان	۱۰۰/۰	۳۶/۹	۷/۲	۵۵/۸	۰/۱
فارس	۱۰۰/۰	۳۹/۸	۹/۹	۵۰/۲	۰/۱
قزوین	۱۰۰/۰	۴۳/۷	۸/۹	۴۷/۳	۰/۱
قم	۱۰۰/۰	۳۱/۶	۴/۴	۶۳/۹	۰/۱
کردستان	۱۰۰/۰	۴۲/۰	۱۲/۱	۴۵/۸	۰/۱
کرمان	۱۰۰/۰	۳۹/۲	۹/۵	۵۱/۲	۰/۲
کرمانشاه	۱۰۰/۰	۲۹/۸	۱۵/۰	۵۵/۱	۰/۱
کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۰/۰	۳۹/۷	۱۰/۳	۴۹/۸	۰/۲
گلستان	۱۰۰/۰	۳۸/۹	۹/۷	۵۱/۳	۰/۱
گیلان	۱۰۰/۰	۳۶/۶	۱۱/۱	۵۲/۲	۰/۱
لرستان	۱۰۰/۰	۳۵/۵	۱۰/۷	۵۳/۷	۰/۱
مازندران	۱۰۰/۰	۳۷/۲	۹/۴	۵۳/۳	۰/۱
مرکزی	۱۰۰/۰	۴۱/۳	۷/۸	۵۰/۷	۰/۱
هرمزگان	۱۰۰/۰	۴۲/۰	۶/۶	۵۱/۴	۰/۱
همدان	۱۰۰/۰	۳۳/۵	۸/۹	۵۷/۵	۰/۱
یزد	۱۰۰/۰	۴۳/۴	۸/۲	۴۸/۳	۰/۱

۳-۴- بررسی وضع زناشویی جمعیت دارای تحصیلات عالی : ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

بر اساس سرشماری ۱۳۸۵، ۵۷،۱ درصد مردان و ۴۸،۴ درصد زنان دارای تحصیلات عالی حداقل یکبار ازدواج کرده بودند، در سرشماری ۱۳۹۰، نسبت مردان حداقل یکبار ازدواج کرده با ۱،۲ واحد کاهش به ۵۵،۹ درصد و برای زنان با ۴،۳ واحد افزایش به ۵۲،۷ درصد در جمعیت دارای تحصیلات عالی رسیده است. در سال ۱۳۹۵ این نسبت هم برای مردان و هم برای زنان در مقایسه با سرشماری قبل افزایش یافته و با حدود ۵ واحد افزایش برای مردان به ۶۱،۱ و حدود ۱۰ واحد افزایش برای زنان به ۶۳،۱ درصد رسیده است. نسبت افراد هرگز ازدواج نکرده در جمعیت دارای تحصیلات عالی برای مردان از سال ۱۳۸۵ به ۱۳۹۰ ابتدا افزایش داشته و پس از آن و در سرشماری ۱۳۹۵ کاهش یافته است. این در حالیست که سهم زنان هرگز ازدواج نکرده با تحصیلات عالی در طی این سه سرشماری همواره کاهش یافته است.

۳-۷- وضعیت زناشویی جمعیت دارای تحصیلات عالی به تفکیک جنس: ۹۵-۹۰-۱۳۸۵

اظهار نشده کلی	هرگز ازدواج نکرده	حداقل یکبار ازدواج کرده				جمعیت ۱۰ ساله و بیش تر	جنس
		بی همسر		دارای همسر	جمع		
		بر اثر فوت همسر	بر اثر طلاق				
							۱۳۸۵
۰/۵	۴۲/۳	۰/۵	۰/۳	۵۶/۳	۵۷/۱	۱۰۰/۰	مرد
۱/۰	۵۰/۶	۰/۹	۰/۹	۴۶/۵	۴۸/۴	۱۰۰/۰	زن
							۱۳۹۰
۰/۱	۴۴/۰	۰/۶	۰/۳	۵۵/۰	۵۵/۹	۱۰۰/۰	مرد
۰/۱	۴۷/۲	۱/۴	۱/۱	۵۰/۱	۵۲/۷	۱۰۰/۰	زن
							۱۳۹۵
۰/۰	۳۸/۸	۱/۱	۰/۳	۵۹/۷	۶۱/۱	۱۰۰/۰	مرد
۰/۰	۳۶/۹	۲/۷	۱/۱	۵۹/۳	۶۳/۱	۱۰۰/۰	زن

۳-۸- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ ساله و بیش تر مرد دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۸۵

اظهار نشده کلی	هرگز ازدواج نکرده	مرد حداقل یکبار ازدواج کرده				مرد ۱۰ ساله و بیش تر	استان
		بی همسر		دارای همسر	کل		
		بر اثر طلاق	بر اثر فوت همسر				
۰/۵	۴۲/۳	۰/۵	۰/۳	۵۶/۳	۵۷/۱	۱۰۰/۰	کل کشور.....
۰/۶	۴۸/۷	۰/۳	۰/۲	۵۰/۱	۵۰/۶	۱۰۰/۰	آذربایجان شرقی.....
۰/۶	۴۳/۱	۰/۳	۰/۳	۵۵/۷	۵۶/۳	۱۰۰/۰	آذربایجان غربی.....
۰/۴	۴۴/۷	۰/۱	۰/۲	۵۴/۶	۵۴/۹	۱۰۰/۰	اردبیل.....
۰/۵	۴۲/۹	۰/۴	۰/۲	۵۶/۰	۵۶/۷	۱۰۰/۰	اصفهان.....
۰/۵	۳۷/۶	۰/۵	۰/۳	۶۱/۱	۶۲/۰	۱۰۰/۰	البرز.....
۰/۶	۴۴/۰	۰/۲	۰/۱	۵۵/۲	۵۵/۴	۱۰۰/۰	ایلام.....
۰/۴	۳۹/۲	۰/۳	۰/۱	۶۰/۰	۶۰/۴	۱۰۰/۰	بوشهر.....
۰/۴	۳۹/۴	۱/۰	۰/۶	۵۸/۵	۶۰/۲	۱۰۰/۰	تهران.....
۰/۶	۴۳/۹	۰/۱	۰/۲	۵۵/۱	۵۵/۴	۱۰۰/۰	چهار محال و بختیاری.....
۰/۴	۴۴/۳	۰/۲	۰/۱	۵۵/۰	۵۵/۳	۱۰۰/۰	خراسان جنوبی.....
۰/۴	۳۷/۲	۰/۵	۰/۳	۶۱/۷	۶۲/۵	۱۰۰/۰	خراسان رضوی.....
۰/۵	۳۸/۴	۰/۲	۰/۲	۶۰/۶	۶۱/۱	۱۰۰/۰	خراسان شمالی.....
۰/۸	۴۴/۵	۰/۳	۰/۲	۵۴/۲	۵۴/۸	۱۰۰/۰	خوزستان.....
۰/۳	۴۷/۷	۰/۳	۰/۲	۵۱/۴	۵۲/۱	۱۰۰/۰	زنجان.....
۰/۵	۵۰/۱	۰/۲	۰/۴	۴۸/۸	۴۹/۴	۱۰۰/۰	سمنان.....
۱/۵	۴۲/۸	۰/۲	۰/۳	۵۵/۲	۵۵/۸	۱۰۰/۰	سیستان و بلوچستان.....
۰/۶	۴۶/۸	۰/۴	۰/۴	۵۱/۷	۵۲/۶	۱۰۰/۰	فارس.....
۰/۴	۴۵/۸	۰/۴	۰/۴	۵۳/۱	۵۳/۸	۱۰۰/۰	قزوین.....
۰/۲	۲۹/۸	۰/۵	۰/۳	۶۹/۲	۷۰/۰	۱۰۰/۰	قم.....
۰/۵	۴۰/۹	۰/۴	۰/۲	۵۸/۰	۵۸/۶	۱۰۰/۰	کردستان.....
۱/۰	۴۶/۲	۰/۳	۰/۲	۵۲/۳	۵۲/۷	۱۰۰/۰	کرمان.....
۰/۵	۴۵/۲	۰/۶	۰/۲	۵۳/۵	۵۴/۳	۱۰۰/۰	کرمانشاه.....
۰/۵	۴۸/۲	۰/۲	۰/۱	۵۱/۰	۵۱/۳	۱۰۰/۰	کهگیلویه و بویراحمد.....
۰/۵	۳۸/۲	۰/۲	۰/۲	۶۱/۰	۶۱/۳	۱۰۰/۰	گلستان.....
۰/۳	۴۲/۵	۰/۴	۰/۴	۵۶/۴	۵۷/۲	۱۰۰/۰	گیلان.....
۰/۶	۴۶/۱	۰/۳	۰/۱	۵۲/۹	۵۳/۳	۱۰۰/۰	لرستان.....
۰/۴	۴۲/۹	۰/۳	۰/۲	۵۶/۲	۵۶/۷	۱۰۰/۰	مازندران.....
۰/۴	۴۶/۹	۰/۳	۰/۱	۵۲/۲	۵۲/۷	۱۰۰/۰	مرکزی.....
۰/۷	۳۹/۵	۰/۴	۰/۳	۵۹/۰	۵۹/۸	۱۰۰/۰	هرمزگان.....
۰/۴	۴۵/۷	۰/۵	۰/۴	۵۳/۰	۵۳/۹	۱۰۰/۰	همدان.....
۰/۵	۴۸/۳	۰/۲	۰/۲	۵۰/۷	۵۱/۲	۱۰۰/۰	یزد.....

۹-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ ساله و بیش تر زن دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۸۵

اظهار نشده کلی	هرگز ازدواج نکرده	زن حداقل یکبار ازدواج کرده				زن ۱۰ ساله و بیش تر	استان
		بی همسر		دارای همسر	کل		
		بر اثر فوت همسر	بر اثر طلاق				
۱٫۰	۵۰٫۶	۰٫۹	۰٫۹	۴۶٫۵	۴۸٫۴	۱۰۰٫۰	کل کشور.....
۱٫۵	۵۳٫۶	۰٫۶	۰٫۶	۴۳٫۶	۴۴٫۹	۱۰۰٫۰	آذربایجان شرقی.....
۱٫۲	۵۴٫۲	۰٫۶	۰٫۶	۴۳٫۲	۴۴٫۵	۱۰۰٫۰	آذربایجان غربی.....
۰٫۰	۵۷٫۱	۰٫۴	۰٫۴	۴۱٫۸	۴۲٫۸	۱۰۰٫۰	اردبیل.....
۰٫۹	۴۹٫۲	۰٫۶	۰٫۵	۴۸٫۷	۴۹٫۹	۱۰۰٫۰	اصفهان.....
۰٫۹	۴۵٫۷	۱٫۰	۱٫۴	۵۰٫۹	۵۳٫۴	۱۰۰٫۰	البرز.....
۰٫۴	۵۹٫۲	۰٫۳	۰٫۴	۳۹٫۰	۴۰٫۴	۱۰۰٫۰	ایلام.....
۱٫۵	۴۷٫۸	۰٫۳	۰٫۵	۴۹٫۹	۵۰٫۸	۱۰۰٫۰	بوشهر.....
۰٫۸	۴۶٫۸	۱٫۶	۱٫۴	۴۹٫۳	۵۲٫۴	۱۰۰٫۰	تهران.....
۰٫۹	۵۲٫۳	۰٫۵	۰٫۳	۴۵٫۱	۴۶٫۸	۱۰۰٫۰	چهار محال و بختیاری.....
۰٫۸	۴۷٫۳	۰٫۴	۰٫۸	۵۰٫۵	۵۱٫۹	۱۰۰٫۰	خراسان جنوبی.....
۰٫۷	۴۴٫۹	۱٫۲	۰٫۹	۵۲٫۳	۵۴٫۴	۱۰۰٫۰	خراسان رضوی.....
۱٫۱	۴۳٫۹	۰٫۵	۰٫۵	۵۳٫۹	۵۵٫۰	۱۰۰٫۰	خراسان شمالی.....
۱٫۷	۵۶٫۰	۰٫۴	۰٫۷	۴۱٫۱	۴۲٫۳	۱۰۰٫۰	خوزستان.....
۰٫۶	۵۶٫۵	۰٫۶	۰٫۵	۴۱٫۷	۴۲٫۹	۱۰۰٫۰	زنجان.....
۱٫۰	۵۴٫۹	۰٫۴	۰٫۸	۴۲٫۹	۴۴٫۱	۱۰۰٫۰	سمنان.....
۲٫۵	۵۳٫۸	۰٫۶	۰٫۵	۴۲٫۵	۴۳٫۸	۱۰۰٫۰	سیستان و بلوچستان.....
۱٫۴	۵۶٫۴	۰٫۷	۱٫۰	۴۰٫۳	۴۲٫۱	۱۰۰٫۰	فارس.....
۰٫۶	۵۱٫۷	۰٫۶	۰٫۷	۴۶٫۳	۴۷٫۷	۱۰۰٫۰	قزوین.....
۰٫۴	۴۳٫۳	۰٫۷	۰٫۷	۵۴٫۸	۵۶٫۳	۱۰۰٫۰	قم.....
۱٫۴	۵۴٫۴	۱٫۱	۰٫۵	۴۲٫۵	۴۴٫۲	۱۰۰٫۰	کردستان.....
۱٫۷	۵۰٫۱	۰٫۶	۰٫۸	۴۶٫۷	۴۸٫۲	۱۰۰٫۰	کرمان.....
۱٫۲	۵۹٫۵	۰٫۹	۰٫۸	۳۷٫۵	۳۹٫۳	۱۰۰٫۰	کرمانشاه.....
۱٫۱	۵۸٫۴	۰٫۲	۰٫۳	۴۰٫۰	۴۰٫۵	۱۰۰٫۰	کهگیلویه و بویراحمد.....
۰٫۶	۵۰٫۰	۰٫۵	۰٫۹	۴۸٫۰	۴۹٫۵	۱۰۰٫۰	گلستان.....
۰٫۶	۵۴٫۹	۰٫۶	۰٫۶	۴۳٫۱	۴۴٫۵	۱۰۰٫۰	گیلان.....
۱٫۴	۵۷٫۶	۰٫۳	۰٫۵	۴۰٫۰	۴۰٫۹	۱۰۰٫۰	لرستان.....
۰٫۷	۵۱٫۷	۰٫۶	۰٫۸	۴۶٫۳	۴۷٫۷	۱۰۰٫۰	مازندران.....
۰٫۶	۵۲٫۴	۰٫۷	۰٫۸	۴۵٫۵	۴۷٫۱	۱۰۰٫۰	مرکزی.....
۱٫۵	۴۷٫۷	۰٫۷	۰٫۹	۴۹٫۲	۵۰٫۸	۱۰۰٫۰	هرمزگان.....
۰٫۸	۵۸٫۴	۰٫۷	۰٫۵	۳۹٫۴	۴۰٫۸	۱۰۰٫۰	همدان.....
۱٫۲	۴۸٫۰	۰٫۴	۰٫۷	۴۹٫۵	۵۰٫۸	۱۰۰٫۰	یزد.....

جدول ۳-۸ وضعیت زناشویی مردان دارای تحصیلات عالی را به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد، بر اساس نتایج سرشماری ۱۳۸۵، بیش‌ترین نسبت مردان ازدواج کرده مربوط به استان‌های قم و خراسان رضوی با ۷۰ و ۶۲٫۵ درصد و کم‌ترین مربوط به استان‌های سمنان و آذربایجان شرقی با ۴۹٫۴ و ۵۰٫۶ درصد بوده است. بیش‌ترین نسبت جمعیت بی همسر بدلیل طلاق در میان مردان با تحصیلات عالی هر استان مربوط به استان تهران با ۱ درصد و کمترین نسبت طلاق در این گروه مربوط به استان‌های چهارمحال و بختیاری و اردبیل با ۰٫۱ درصد بوده است.

جدول ۳-۹- وضعیت زناشویی زنان دارای تحصیلات عالی را به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد بیش‌ترین نسبت زنان ازدواج کرده دارای تحصیلات عالی مربوط به استان‌های قم و خراسان شمالی به ترتیب با ۵۶٫۳ و ۵۵ درصد و کم‌ترین مربوط به استان کرمانشاه با ۳۹٫۳ درصد بوده است. در میان زنان دارای تحصیلات عالی بیش‌ترین نسبت بی همسری بر اثر طلاق مربوط به استان‌های تهران با ۱٫۶ درصد و خراسان رضوی با ۱٫۲ درصد و کردستان با ۱٫۱ درصد و کم‌ترین آن مربوط به استان کهگیلویه و بویراحمد با ۰٫۲ درصد بوده است.

مرکز آمار ایران

۳-۱۰- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ساله و بیش تر مرد دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان ۱۳۹۰

اظہار نشده کلی	ہرگز ازدواج نکرده	مرد حداقل یکبار ازدواج کرده				مرد ۱۰ ساله و بیش تر	استان
		بی همسر		دارای همسر	کل		
		برائثر طلاق	برائثر فوت همسر				
۰/۱	۴۴/۰	۰/۶	۰/۳	۵۵/۰	۵۵/۹	۱۰۰/۰	کل کشور.....
۰/۱	۴۷/۱	۰/۴	۰/۳	۵۲/۲	۵۲/۹	۱۰۰/۰	آذربایجان شرقی.....
۰/۱	۴۶/۷	۰/۴	۰/۳	۵۲/۶	۵۳/۲	۱۰۰/۰	آذربایجان غربی.....
۰/۰	۴۶/۸	۰/۳	۰/۳	۵۲/۶	۵۳/۲	۱۰۰/۰	اردبیل.....
۰/۰	۴۳/۹	۰/۵	۰/۳	۵۵/۳	۵۶/۰	۱۰۰/۰	اصفہان.....
۰/۰	۴۰/۳	۰/۹	۰/۴	۵۸/۴	۵۹/۷	۱۰۰/۰	البرز.....
۰/۱	۵۱/۲	۰/۲	۰/۱	۴۸/۴	۴۸/۸	۱۰۰/۰	ایلام.....
۱/۱	۴۱/۶	۰/۲	۰/۱	۵۶/۹	۵۷/۳	۱۰۰/۰	بوشہر.....
۰/۱	۴۱/۴	۱/۲	۰/۵	۵۶/۸	۵۸/۵	۱۰۰/۰	تہران.....
۰/۰	۴۷/۱	۰/۲	۰/۱	۵۲/۶	۵۲/۹	۱۰۰/۰	چہار محال و بختیاری.....
۰/۳	۴۰/۲	۰/۳	۰/۲	۵۹/۱	۵۹/۵	۱۰۰/۰	خراسان جنوبی.....
۰/۰	۳۷/۹	۰/۵	۰/۳	۶۱/۲	۶۲/۰	۱۰۰/۰	خراسان رضوی.....
۰/۱	۴۱/۷	۰/۳	۰/۱	۵۷/۸	۵۸/۳	۱۰۰/۰	خراسان شمالی.....
۰/۱	۴۷/۳	۰/۴	۰/۲	۵۲/۱	۵۲/۶	۱۰۰/۰	خوزستان.....
۰/۱	۴۷/۴	۰/۳	۰/۲	۵۲/۱	۵۲/۶	۱۰۰/۰	زنجان.....
۰/۶	۴۵/۹	۰/۳	۰/۲	۵۲/۹	۵۳/۵	۱۰۰/۰	سمنان.....
۰/۱	۳۹/۹	۰/۴	۰/۲	۵۹/۳	۵۹/۹	۱۰۰/۰	سیستان و بلوچستان.....
۰/۱	۴۹/۱	۰/۴	۰/۳	۵۰/۱	۵۰/۹	۱۰۰/۰	فارس.....
۰/۰	۴۷/۷	۰/۳	۰/۲	۵۱/۷	۵۲/۳	۱۰۰/۰	قزوین.....
۰/۷	۳۳/۶	۰/۴	۰/۲	۶۵/۲	۶۵/۸	۱۰۰/۰	قم.....
۰/۱	۴۵/۵	۰/۶	۰/۲	۵۳/۶	۵۴/۴	۱۰۰/۰	کردستان.....
۰/۱	۴۸/۶	۰/۵	۰/۴	۵۰/۴	۵۱/۲	۱۰۰/۰	کرمان.....
۰/۱	۴۹/۳	۰/۶	۰/۲	۴۹/۸	۵۰/۶	۱۰۰/۰	کرمانشاہ.....
۰/۰	۴۸/۹	۰/۲	۰/۱	۵۰/۸	۵۱/۱	۱۰۰/۰	کہگیلویہ و بویراحمد.....
۰/۱	۴۱/۵	۰/۴	۰/۲	۵۷/۸	۵۸/۴	۱۰۰/۰	گلستان.....
۰/۰	۴۴/۱	۰/۵	۰/۴	۵۵/۰	۵۵/۹	۱۰۰/۰	گیلان.....
۰/۰	۵۰/۰	۰/۴	۰/۲	۴۹/۳	۵۰/۰	۱۰۰/۰	لرستان.....
۰/۰	۴۴/۳	۰/۵	۰/۳	۵۵/۰	۵۵/۷	۱۰۰/۰	مازندران.....
۰/۱	۴۶/۷	۰/۴	۰/۲	۵۲/۶	۵۳/۲	۱۰۰/۰	مرکزی.....
۰/۲	۴۰/۶	۰/۴	۰/۲	۵۸/۶	۵۹/۲	۱۰۰/۰	ہرمزگان.....
۰/۱	۴۹/۰	۰/۴	۰/۳	۵۰/۳	۵۰/۹	۱۰۰/۰	ہمدان.....
۰/۱	۴۰/۸	۰/۲	۰/۲	۵۸/۷	۵۹/۱	۱۰۰/۰	یزد.....

۱۱-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ساله و بیش تر زن دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۹۰

اظهار نشده کلی	هرگز ازدواج نکرده	زن حداقل یکبار ازدواج کرده				مرد ۱۰ ساله و بیش تر	استان
		بی همسر		دارای همسر	کل		
		بر اثر طلاق	بر اثر فوت همسر				
۰/۱	۴۷/۲	۱/۴	۱/۱	۵۰/۱	۵۲/۷	۱۰۰/۰	کل کشور.....
۰/۲	۴۷/۸	۱/۱	۰/۹	۵۰/۰	۵۲/۰	۱۰۰/۰	آذربایجان شرقی.....
۰/۱	۵۱/۱	۱/۱	۱/۳	۴۶/۴	۴۸/۸	۱۰۰/۰	آذربایجان غربی.....
۰/۰	۴۸/۲	۰/۸	۰/۵	۵۰/۵	۵۱/۸	۱۰۰/۰	اردبیل.....
۰/۰	۴۴/۴	۱/۲	۰/۸	۵۳/۶	۵۵/۶	۱۰۰/۰	اصفهان.....
۰/۰	۴۵/۷	۲/۱	۱/۱	۵۱/۱	۵۴/۳	۱۰۰/۰	البرز.....
۰/۱	۵۸/۱	۰/۴	۰/۴	۴۱/۰	۴۱/۸	۱۰۰/۰	ایلام.....
۰/۱	۴۴/۸	۰/۷	۰/۵	۵۳/۸	۵۵/۱	۱۰۰/۰	بوشهر.....
۰/۰	۴۶/۷	۲/۳	۱/۹	۴۹/۰	۵۳/۲	۱۰۰/۰	تهران.....
۰/۰	۴۷/۸	۰/۷	۰/۶	۵۰/۹	۵۲/۲	۱۰۰/۰	چهار محال و بختیاری.....
۰/۱	۳۶/۸	۰/۸	۰/۶	۶۱/۸	۶۳/۲	۱۰۰/۰	خراسان جنوبی.....
۰/۱	۳۹/۰	۱/۹	۱/۰	۵۸/۱	۶۱/۰	۱۰۰/۰	خراسان رضوی.....
۰/۱	۴۰/۱	۱/۱	۰/۶	۵۸/۱	۵۹/۸	۱۰۰/۰	خراسان شمالی.....
۰/۱	۵۲/۹	۰/۸	۰/۷	۴۵/۵	۴۷/۰	۱۰۰/۰	خوزستان.....
۰/۱	۴۹/۲	۰/۸	۰/۶	۴۹/۲	۵۰/۶	۱۰۰/۰	زنجان.....
۱/۷	۴۶/۳	۱/۰	۰/۸	۵۰/۱	۵۱/۹	۱۰۰/۰	سمنان.....
۰/۰	۴۴/۴	۱/۰	۰/۹	۵۳/۶	۵۵/۶	۱۰۰/۰	سیستان و بلوچستان.....
۰/۰	۵۱/۷	۱/۱	۰/۹	۴۶/۲	۴۸/۲	۱۰۰/۰	فارس.....
۰/۰	۴۶/۳	۰/۹	۰/۸	۵۲/۰	۵۳/۷	۱۰۰/۰	قزوین.....
۰/۰	۴۰/۳	۱/۳	۰/۸	۵۷/۶	۵۹/۷	۱۰۰/۰	قم.....
۰/۱	۵۵/۵	۱/۴	۰/۷	۴۲/۴	۴۴/۵	۱۰۰/۰	کردستان.....
۰/۱	۴۷/۶	۰/۹	۱/۲	۵۰/۲	۵۲/۳	۱۰۰/۰	کرمان.....
۰/۰	۵۷/۵	۱/۳	۰/۹	۴۰/۲	۴۲/۴	۱۰۰/۰	کرمانشاه.....
۰/۰	۵۶/۳	۰/۵	۰/۳	۴۲/۹	۴۳/۷	۱۰۰/۰	کهگیلویه و بویراحمد.....
۰/۴	۴۵/۰	۱/۲	۰/۸	۵۲/۶	۵۴/۶	۱۰۰/۰	گلستان.....
۰/۰	۵۰/۰	۱/۱	۱/۰	۴۷/۸	۵۰/۰	۱۰۰/۰	گیلان.....
۰/۰	۵۷/۴	۰/۸	۰/۸	۴۰/۹	۴۲/۵	۱۰۰/۰	لرستان.....
۰/۰	۴۵/۰	۱/۳	۰/۹	۵۲/۸	۵۵/۰	۱۰۰/۰	مازندران.....
۰/۰	۴۷/۰	۱/۱	۰/۸	۵۱/۱	۵۳/۰	۱۰۰/۰	مرکزی.....
۰/۱	۴۲/۴	۰/۹	۰/۷	۵۶/۰	۵۷/۶	۱۰۰/۰	هرمزگان.....
۰/۱	۵۴/۴	۱/۰	۰/۸	۴۳/۷	۴۵/۵	۱۰۰/۰	همدان.....
۰/۲	۳۶/۷	۰/۸	۰/۸	۶۱/۵	۶۳/۲	۱۰۰/۰	یزد.....

جدول ۳-۱۰- وضعیت زناشویی مردان دارای تحصیلات عالی را به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد، براساس نتایج سرشماری ۱۳۹۰، بیش‌ترین نسبت مردان ازدواج کرده همچون سرشماری ۱۳۸۵ مربوط به استان‌های قم و خراسان رضوی با ۶۵٫۸ و ۶۲ درصد و کم‌ترین مربوط به استان‌های ایلام و لرستان با ۴۸٫۸ و ۵۰ درصد بوده است. بیش‌ترین نسبت طلاق در میان مردان دارای تحصیلات عالی هر استان نیز مربوط به استان تهران با ۱٫۲ درصد و کمترین نسبت طلاق در این گروه مربوط به استان‌های ایلام، کهگیلویه و بویر احمد، چهارمحال و بختیاری، بوشهر و یزد با ۰٫۲ درصد بوده است.

همچنین جدول ۳-۱۱- بررسی وضعیت زناشویی زنان دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد بیش‌ترین نسبت زنان ازدواج کرده دارای تحصیلات عالی مربوط به استان‌های خراسان جنوبی و یزد با ۶۳٫۲ درصد و کم‌ترین مربوط به استان ایلام با ۴۱٫۸ درصد بوده است. در میان زنان دارای تحصیلات عالی بیش‌ترین نسبت بی‌همسری بر اثر طلاق مربوط به استان‌های تهران با ۲٫۳ درصد و البرز با ۲٫۱ درصد و کم‌ترین آن مربوط به استان ایلام با ۰٫۴ درصد بوده است.

مرکز آمار ایران

۱۲-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ ساله و بیش تر مرد دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۹۵

اظهار نشده کلی	هرگز ازدواج نکرده	مرد حداقل یکبار ازدواج کرده				مرد ۱۰ ساله و بیش تر	استان
		بی همسر		دارای همسر	کل		
		بر اثر طلاق	بر اثر فوت همسر				
۰/۰	۳۸/۸	۱/۱	۰/۳	۵۹/۷	۶۱/۱	۱۰۰/۰	کل کشور.....
۰/۰	۳۹/۵	۰/۹	۰/۳	۵۹/۴	۶۰/۵	۱۰۰/۰	آذربایجان شرقی.....
۰/۰	۴۱/۲	۰/۹	۰/۲	۵۷/۷	۵۸/۸	۱۰۰/۰	آذربایجان غربی.....
۰/۰	۴۰/۹	۰/۷	۰/۲	۵۸/۲	۵۹/۱	۱۰۰/۰	اردبیل.....
۰/۰	۳۸/۷	۱/۰	۰/۳	۶۰/۰	۶۱/۳	۱۰۰/۰	اصفهان.....
۰/۰	۳۷/۳	۱/۷	۰/۳	۶۰/۷	۶۲/۷	۱۰۰/۰	البرز.....
۰/۰	۴۴/۸	۰/۵	۰/۱	۵۴/۶	۵۵/۲	۱۰۰/۰	ایلام.....
۰/۰	۳۳/۲	۰/۶	۰/۲	۶۶/۰	۶۶/۸	۱۰۰/۰	بوشهر.....
۰/۱	۳۷/۱	۱/۸	۰/۵	۶۰/۶	۶۲/۹	۱۰۰/۰	تهران.....
۰/۰	۴۳/۹	۰/۵	۰/۱	۵۵/۶	۵۶/۱	۱۰۰/۰	چهار محال و بختیاری.....
۰/۰	۳۵/۳	۰/۶	۰/۱	۶۴/۰	۶۴/۷	۱۰۰/۰	خراسان جنوبی.....
۰/۰	۳۳/۵	۱/۳	۰/۳	۶۵/۰	۶۶/۵	۱۰۰/۰	خراسان رضوی.....
۰/۰	۳۸/۱	۰/۶	۰/۱	۶۱/۲	۶۱/۹	۱۰۰/۰	خراسان شمالی.....
۰/۰	۴۱/۲	۰/۷	۰/۲	۵۷/۹	۵۸/۸	۱۰۰/۰	خوزستان.....
۰/۰	۴۰/۱	۰/۷	۰/۱	۵۹/۰	۵۹/۹	۱۰۰/۰	زنجان.....
۰/۱	۴۷/۳	۰/۸	۰/۲	۵۱/۷	۵۲/۷	۱۰۰/۰	سمنان.....
۰/۰	۳۴/۸	۰/۶	۰/۲	۶۴/۵	۶۵/۲	۱۰۰/۰	سیستان و بلوچستان.....
۰/۰	۴۴/۱	۰/۹	۰/۲	۵۴/۸	۵۵/۹	۱۰۰/۰	فارس.....
۰/۰	۴۱/۰	۰/۸	۰/۲	۵۷/۹	۵۹/۰	۱۰۰/۰	قزوین.....
۰/۱	۲۸/۵	۰/۸	۰/۳	۷۰/۴	۷۱/۴	۱۰۰/۰	قم.....
۰/۰	۴۳/۵	۱/۱	۰/۲	۵۵/۲	۵۶/۵	۱۰۰/۰	کردستان.....
۰/۱	۴۰/۵	۰/۸	۰/۳	۵۸/۳	۵۹/۴	۱۰۰/۰	کرمان.....
۰/۰	۴۵/۶	۱/۲	۰/۲	۵۳/۱	۵۴/۴	۱۰۰/۰	کرمانشاه.....
۰/۰	۴۴/۳	۰/۵	۰/۱	۵۵/۱	۵۵/۶	۱۰۰/۰	کهگیلویه و بویراحمد.....
۰/۰	۳۴/۳	۰/۹	۰/۲	۶۴/۶	۶۵/۷	۱۰۰/۰	گلستان.....
۰/۰	۴۰/۶	۱/۱	۰/۴	۵۸/۰	۵۹/۴	۱۰۰/۰	گیلان.....
۰/۰	۴۴/۷	۰/۸	۰/۱	۵۴/۳	۵۵/۲	۱۰۰/۰	لرستان.....
۰/۰	۳۷/۷	۱/۲	۰/۳	۶۰/۹	۶۲/۳	۱۰۰/۰	مازندران.....
۰/۰	۴۰/۶	۰/۹	۰/۲	۵۸/۲	۵۹/۴	۱۰۰/۰	مرکزی.....
۰/۰	۳۵/۸	۰/۷	۰/۱	۶۳/۳	۶۴/۲	۱۰۰/۰	هرمزگان.....
۰/۰	۴۳/۴	۰/۸	۰/۲	۵۵/۶	۵۶/۶	۱۰۰/۰	همدان.....
۰/۰	۳۳/۴	۰/۶	۰/۲	۶۵/۹	۶۶/۶	۱۰۰/۰	یزد.....

۱۳-۳- وضعیت زناشویی جمعیت ۱۰ساله و بیش تر زن دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان: ۱۳۹۵

اظهار نشده کلی	هرگز ازدواج نکرده	زن حداقل یکبار ازدواج کرده				زن ۱۰ ساله و بیش تر	استان
		بی همسر		دارای همسر	کل		
		بر اثر طلاق	بر اثر فوت همسر				
۰/۰	۳۶/۹	۲/۷	۱/۱	۵۹/۳	۶۳/۱	۱۰۰/۰	کل کشور.....
۰/۰	۳۵/۰	۲/۳	۰/۹	۶۱/۷	۶۵/۰	۱۰۰/۰	آذربایجان شرقی.....
۰/۰	۳۹/۷	۲/۴	۰/۹	۵۷/۰	۶۰/۳	۱۰۰/۰	آذربایجان غربی.....
۰/۰	۳۶/۸	۱/۸	۰/۶	۶۰/۷	۶۳/۲	۱۰۰/۰	اردبیل.....
۰/۱	۳۴/۵	۲/۴	۰/۹	۶۲/۲	۶۵/۵	۱۰۰/۰	اصفهان.....
۰/۰	۳۷/۷	۳/۸	۱/۱	۵۷/۴	۶۲/۳	۱۰۰/۰	البرز.....
۰/۰	۴۵/۶	۱/۰	۰/۶	۵۲/۷	۵۴/۴	۱۰۰/۰	ایلام.....
۰/۰	۳۳/۱	۱/۵	۰/۵	۶۴/۸	۶۶/۹	۱۰۰/۰	بوشهر.....
۰/۰	۳۷/۷	۳/۸	۱/۶	۵۶/۸	۶۲/۳	۱۰۰/۰	تهران.....
۰/۰	۳۸/۱	۱/۳	۰/۶	۵۹/۹	۶۱/۹	۱۰۰/۰	چهار محال و بختیاری.....
۰/۰	۲۷/۵	۱/۴	۰/۷	۷۰/۴	۷۲/۵	۱۰۰/۰	خراسان جنوبی.....
۰/۰	۲۹/۵	۳/۵	۱/۱	۶۶/۰	۷۰/۵	۱۰۰/۰	خراسان رضوی.....
۰/۰	۳۱/۹	۲/۱	۰/۸	۶۵/۲	۶۸/۱	۱۰۰/۰	خراسان شمالی.....
۰/۰	۴۲/۲	۱/۵	۰/۷	۵۵/۶	۵۷/۸	۱۰۰/۰	خوزستان.....
۰/۰	۳۶/۱	۲/۰	۰/۷	۶۱/۱	۶۳/۹	۱۰۰/۰	زنجان.....
۰/۰	۴۴/۰	۱/۷	۰/۷	۵۳/۶	۵۶/۰	۱۰۰/۰	سمنان.....
۰/۰	۳۴/۹	۱/۶	۰/۹	۶۲/۶	۶۵/۱	۱۰۰/۰	سیستان و بلوچستان.....
۰/۰	۴۰/۶	۲/۱	۱/۰	۵۶/۳	۵۹/۴	۱۰۰/۰	فارس.....
۰/۰	۳۴/۸	۲/۱	۰/۸	۶۲/۳	۶۵/۲	۱۰۰/۰	قزوین.....
۰/۰	۳۰/۳	۲/۴	۰/۸	۶۶/۵	۶۹/۷	۱۰۰/۰	قم.....
۰/۰	۴۴/۵	۲/۸	۰/۶	۵۲/۱	۵۵/۵	۱۰۰/۰	کردستان.....
۰/۲	۳۳/۴	۱/۹	۱/۲	۶۳/۳	۶۶/۴	۱۰۰/۰	کرمان.....
۰/۰	۴۸/۰	۲/۶	۰/۹	۴۸/۵	۵۲/۰	۱۰۰/۰	کرمانشاه.....
۰/۰	۴۵/۳	۱/۳	۰/۳	۵۳/۰	۵۴/۷	۱۰۰/۰	کهگیلویه و بویراحمد.....
۰/۰	۳۳/۲	۲/۷	۱/۰	۶۳/۲	۶۶/۸	۱۰۰/۰	گلستان.....
۰/۰	۴۰/۵	۲/۵	۱/۱	۵۵/۹	۵۹/۵	۱۰۰/۰	گیلان.....
۰/۰	۴۵/۹	۱/۹	۰/۸	۵۱/۴	۵۴/۱	۱۰۰/۰	لرستان.....
۰/۰	۳۲/۸	۲/۹	۱/۰	۶۳/۲	۶۷/۲	۱۰۰/۰	مازندران.....
۰/۰	۳۶/۶	۲/۳	۰/۸	۶۰/۳	۶۳/۴	۱۰۰/۰	مرکزی.....
۰/۰	۳۲/۰	۲/۰	۰/۶	۶۵/۵	۶۸/۰	۱۰۰/۰	هرمزگان.....
۰/۰	۴۲/۰	۲/۲	۰/۹	۵۴/۹	۵۸/۰	۱۰۰/۰	همدان.....
۰/۰	۲۳/۴	۱/۶	۰/۸	۷۴/۲	۷۶/۶	۱۰۰/۰	یزد.....

جدول ۳-۱۲- وضعیت زناشویی مردان دارای تحصیلات عالی را به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد، بر اساس نتایج سرشماری ۱۳۹۵، بیش‌ترین نسبت مردان ازدواج کرده مربوط به استان‌های قم و بوشهر با ۷۱,۴ و ۶۶,۸ درصد و کم‌ترین مربوط به استان‌های سمنان و کرمانشاه با ۵۲,۷ و ۵۴,۴ درصد بوده است. بیش‌ترین نسبت طلاق در میان مردان دارای تحصیلات عالی نیز مربوط به استان‌های تهران و البرز با ۱,۸ و ۱,۷ درصد و کمترین نسبت طلاق در این گروه مربوط به استان‌های ایلام، کهگیلویه و بویراحمد و چهارمحال و بختیاری با ۰,۵ درصد بوده است.

همچنین جدول ۳-۱۳- بررسی وضعیت زناشویی زنان دارای تحصیلات عالی به تفکیک استان‌های کشور در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد بیش‌ترین نسبت زنان ازدواج کرده دارای تحصیلات عالی مربوط به استان‌های یزد و خراسان جنوبی به ترتیب با ۷۶,۶ و ۷۲,۵ درصد و کم‌ترین مربوط به استان کرمانشاه با ۵۲ درصد بوده است. در میان زنان دارای تحصیلات عالی بیش‌ترین نسبت بی‌همسری بر اثر طلاق همچون سرشماری‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ مربوط به استان‌های تهران و البرز با ۳,۸ درصد و کم‌ترین آن مربوط به استان‌های ایلام با ۱ درصد و کهگیلویه و بویراحمد با ۱,۳ درصد بوده است.

مقایسه مردان بی‌همسر بر اثر طلاق در طی این سرشماری‌ها نشان‌دهنده افزایش آن در اکثر استان‌های کشور بوده است. به جز استان‌های بوشهر، قزوین، قم و همدان که طی سرشماری‌های ۹۰-۱۳۸۵ با اندکی (۰,۱) کاهش همراه بوده‌اند، در طی سرشماری‌های ۹۵-۱۳۹۰ در تمامی استان‌ها سهم مردان تحصیل کرده عالی بی‌همسر بر اثر طلاق افزایش یافته است. این وضعیت برای زنان دارای تحصیلات عالی هم در طی این سه سرشماری افزایشی بوده و سهم زنان بی‌همسر بر اثر طلاق در تمامی استان‌ها افزایش یافته است. استان تهران در طی هر سه سرشماری ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ در هر دو گروه مردان و زنان با تحصیلات عالی بیش‌ترین سهم بی‌همسر بر اثر طلاق را دارا بوده است.

استان قم در طی هر سه سرشماری ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ در گروه مردان با تحصیلات عالی بیش‌ترین نسبت مردان حداقل یکبار ازدواج کرده داشته است در گروه زنان با تحصیلات عالی نیز استان قم در سال ۱۳۸۵ و استان‌های یزد و خراسان جنوبی در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ بیش‌ترین نسبت زنان حداقل یکبار ازدواج کرده را داشته‌اند.

مراجع

۱. مرکز آمار ایران نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۶۵
۲. مرکز آمار ایران نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۷۵
۳. مرکز آمار ایران نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵
۴. مرکز آمار ایران نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰
۵. مرکز آمار ایران نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

مرکز آمار ایران